

CAMPO / ARLOA

Ana ZARATIEGUI BARRANCO

NAFARROAKO UNIBERTSITATE
PUBLIKOKO HAUR HEZKUNTZA
IRAKASLE GRADUAREN GENERO
IKUSPEGIA FORMAKUNTZAN.
AZTERKETA TXIKI BAT.

TFG/*GBL* 2020

Haur Hezkuntzako Irakasleen Gradua
Grado en Maestro en Educación Infantil

Gradu Bukaerako Lana
Trabajo Fin de Grado

NAFARROAKO UNIBERTSITATE PUBLIKOKO
HAUR HEZKUNTZA IRAKASLE GRADUAREN
GENERO IKUSPEGIA FORMAKUNTZAN.
AZTERKETA TXIKI BAT

Ana ZARATIEGUI BARRANCO

GIZA ETA GIZARTE ZIENTZIEN FAKULTATEA
FACULTAD DE CIENCIAS HUMANAS Y SOCIALES

NAFARROAKO UNIBERTSITATE PUBLIKOA
UNIVERSIDAD PÚBLICA DE NAVARRA

Ikaslea / Estudiante

Ana ZARATIEGUI BARRANCO

Izenburua / Título

Nafarroako Unibertsitate Publikoko Haur Hezkuntza Irakasle Graduaren genero ikuspegia formakuntzan. Azterketa txiki bat

Gradu / Grado

Haur Hezkuntzako Irakasleen Gradua / Grado en Maestro en Educación Infantil

Ikastegia / Centro

Giza eta Gizarte Zientzien Fakultatea / Facultad de Ciencias Humanas y Sociales
Nafarroako Unibertsitate Publikoa / Universidad Pública de Navarra

Zuzendaria / Director-a

Imanol ETXARRI GARCÍA

Saila / Departamento

Osasun Zientziak saila / Dpto. Ciencias de la Salud

Ikasturte akademikoa / Curso académico

2019/2020

Seihilekoa / Semestre

Udaberria / Primavera

Hitzaurrea

2007ko urriaren 29ko 1393/2007 Errege Dekretua, 2010eko 861/2010 Errege Dekretuak aldatuak, Gradu ikasketa ofizialei buruzko bere III. kapituluan hau ezartzen du: “ikasketa horien bukaeran, ikasleek Gradu Amaierako Lan bat egin eta defendatu behar dute [...] Gradu Amaierako Lanak 6 eta 30 kreditu artean edukiko ditu, ikasketa planaren amaieran egin behar da, eta tituluarekin lotutako gaitasunak eskuratu eta ebaluatu behar ditu”.

Nafarroako Unibertsitate Publikoaren Haur Hezkuntzako Irakaslearen Graduak, ANECAk egiaztatutako tituluaren txostenaren arabera, 12 ECTSko edukia dauka. Abenduaren 27ko ECI/3854/2007 Aginduak, Haur Hezkuntzako irakasle lanetan aritzeko gaitzen duten unibertsitateko titulu ofizialak egiaztatzeko baldintzak ezartzen dituenak arautzen du titulu hau; era subsidiarioan, Unibertsitatearen Gobernu Kontseiluak, 2013ko martxoaren 12ko bileran onetsitako Gradu Amaierako Lanen arautegia aplikatzen da.

ECI/3854/2007 Aginduaren arabera, Haur Hezkuntzako Irakaslearen ikasketa-plan guztiak hiru modulutan egituratzen dira: lehena, oinarrizko prestakuntzaz arduratzen da, eduki sozio-psiko-pedagogikoak garatzeko; bigarrena, didaktikoa eta diziplinakoa da, eta diziplinen didaktika biltzen du; azkenik, Practicum daukagu, zeinean graduako ikasleek eskola praktiketan lortu behar dituzten gaitasunak deskribatzen baitira. Azken modulu honetan dago Gradu Amaierako Lana, irakaskuntza guztien bidez lortutako gaitasun guztiak islatu behar dituen. Azkenik, ECI/3854/2007 Aginduak ez duenez zehazten gradua lortzeko beharrezkoak diren 240 ECTSak nola banatu behar diren, unibertsitateek ahalmena daukate kreditu kopuru bat zehazteko, aukerako irakasgaiak ezarriz, gehienetan.

Beraz, ECI/3854/2007 Agindua betez, beharrezkoa da ikasleak, Gradu Amaierako Lanean, erakus dezan gaitasunak dituela hiru moduluetan, hots, oinarrizko prestakuntzan, didaktikan eta diziplinan, eta Practicumean, horiek eskatzen baitira Haur Hezkuntzako Irakasle aritzeko gaitzen duten unibertsitateko titulu ofizial guztietan.

Lan honetan, oinarrizko prestakuntzako moduluak bidea eman digu lan honen Marko Teorikoa burutzeko eta Hezkuntza Sisteman kontuan hartu beharreko hainbat ezagutzei buruz aritzeko: berdintasuna eta hezkidetza.

Didaktika eta diziplinako moduluak atal praktikoa zehazten dira. Ikerketa oinarria izan da Nafarroako Unibertsitate Publikoko Haur Hezkuntza Irakasle Graduak duen genero ikuspegia aztertzeke.

Halaber, Practicum moduluek benetako gelak ezagutzeko bidea eman digute, genero ikuspegiari dagokionez modu desberdinean kudeatzen diren eguneroko ikasgeletako egoeretara hurbilduz. Bestela esanda, irakaslearen kontzientzia eta formakuntzaren arabera gaur egun oraindik ere genero ikuspegiarekin kudeatzen ez diren egoerak daude.

Beste alde batetik, ECI/3854/2007 Aginduak ezartzen du, Gradua amaitzerako, ikasleek gaztelaniazko C1 maila eskuratuta behar dutela. Horregatik, hizkuntza gaitasun hau erakusteko, hizkuntza honetan idatziko dira “1. Testuingurua”, “2.2. Sexismoaren analisia” eta “Ondorioak” atalak, baita hurrengo atalean aipatzen den laburpen derrigorrezkoa ere.

Laburpena

Genero ikuspegia emakumeak emakume izateagatik gaur egun oraindik ere pairatzen duten diskriminazio, berdintasun eza eta bazterketa identifikatu, zalantzan jarri eta balioesteko funtsezkoa da.

Eta bizi garen gizartean ikuspegi aldaketa hori ezartzeko, hezkuntza oso tresna aproposa da. Izan ere, eskolak pertsonen pentsamendu kritikoaren heziketa laguntzen du.

Baina beharrezkoa den aldaketa eraginkorra izan dadin, irakasleek genero ikuspegian formakuntza jasotzea beharrezkoa da. Irakasleak aldaketaren motorea izan behar dira, hezitzaileak izateko hezituak izan behar dira eta aldaketa norberarekin hasi behar da.

Horregatik, azterketa honekin Nafarroako Unibertsitate Publikoko Haur Hezkuntzako Irakasle Graduaren errealitatearen argazkia eta azken urte hauen bilakaera ikusi nahi dut ikasketa planek genero ikuspegian duten plangintza aztertuz.

Hitz gakoak: sexismo; genero ikuspegia; hezkidetza; unibertsitateko ikasketa plana; formakuntza.

Resumen

La perspectiva de género es fundamental para poder identificar, cuestionar y valorar la discriminación, desigualdad y exclusión que todavía sufren las mujeres a día de hoy por el simple hecho de ser mujer.

Y para implementar ese cambio de perspectiva en nuestra sociedad la educación es la herramienta idónea, ya que la escuela es un ámbito que favorece la formación de personas con pensamiento crítico.

Pero para ello, para que el cambio sea efectivo, es necesario que el profesorado este formado en materia de género. Para poder formar hay que estar formado y el cambio tiene que empezar por uno mismo.

Es por eso que con este estudio quiero hacer una foto de la realidad y ver la evolución que ha tenido el plan de estudios del Grado en Maestro de Educación Infantil de la Universidad Pública de Navarra en materia de perspectiva de género.

Palabras clave: sexismo; perspectiva de género; coeducación; plan de estudios universitario; formación.

Abstract

The gender perspective is essential for being able to identify, question and assess the discrimination, inequality and exclusion that women are still suffering today due to the simple fact of being a woman.

To implement this change of perspective in our society, education is the ideal tool, because the school is a perfect environment that improves the training of people with critical thinking.

However, if we are looking for a real and effective change, it is necessary for the teachers to be trained in gender. They must be the leaders of this change.

That's why with this study I want to take a picture of reality and see the evolution of the curriculum of the Degree in Early Childhood Education at the Public University of Navarra in terms of gender perspective.

Keywords: sexism; gender perspective; co-education; university study program; training.

Aurkibidea

Sarrera	1
1. Testuingurua	5
2. Marko teorikoa	9
2.1. Hurbilketa kontzeptuala	9
2.2. Sexismoaren analisia	10
2.2.1. Hitzezko hizkuntza eta hitzezkoa ez den hizkuntza	11
2.2.2. Hezkuntza eta Kultura	11
2.2.3. Lan Esparrua	12
2.2.4. Askatasun adierazpena eta harremanak	13
2.3. Formakuntza	15
2.4. Hezkidetza Legeen eboluzioa	16
2.5. Hezkidetza gaur egun	19
2.5.1. Estatu mailan	20
2.5.2. Nafarroa mailan	21
2.6. Unibertsitateen plana ikasketa urteetan formakuntza jasotzeko	23
2.6.1. NUP-eko Berdintasun Unitatea	24
3. Atal praktikoa	27
3.1. Aurkezpena	27
3.2. Argudioa	27
3.3. Hipotesia	27
3.4. Metodologia	28
3.5. Atal praktikoaren garapena	29
3.5.1. Taula orokorra	29
3.5.2. Nire ikasgaien analisia	32
3.5.2.1. Lehenengo maila – 2015/2016 ikasturtea	32
3.5.2.2. Bigarren maila – 2016/2017 ikasturtea	42
3.5.2.3. Hirugarren maila – 2017/2018 ikasturtea	53
3.5.2.4. Laugarren maila – 2018/2019 ikasturtea	63
3.5.3. 2019/2020 ikasturteko analisia	69
3.5.3.1. Lehenengo maila	69
3.5.3.2. Bigarren maila	76
3.5.3.3. Hirugarren maila	81
3.5.3.4. Laugarren maila	86
Ondorioak	91
Bibliografia	99

Taulen aurkibidea

1. Taula. Ser hombre o mujer y tener descendencia o no y la tasa de empleo	8
2. Taula. 2012 eta nire ikasturteen irakasgai giden konparaketa	28
3. Taula. 2012, nire ikasturteak eta 2019/2020 ikasturtearen irakasgai giden konparaketa	28
4. Taula. Konparaketa orokorra	30
5. Taula. Gizarte Antolaketa Eta Giza Garapena ikasgaiaren analisia	32
6. Taula. Kultura-aniztasuna, Oinarrizko Eskubideak, Berdintasuna eta Hiritartasuna ikasgaiaren analisia	33
7. Taula. Oinarri Psikologiak: Gizabanakoa eta Gizarte Ingurunea ikasgaiaren analisia	35
8. Taula. Hezkuntza-erakundeak ikasgaiaren analisia	36
9. Taula. Arteak eta Ondare Historikoa ikasgaiaren analisia	38
10. Taula. Komunikazio Trebetasunak Erkidegoko Beste Hizkuntzan: Gaztelania ikasgaiaren analisia	39
11. Taula. Garapen ebolutiboa eta ikaskuntza ikasgaiaren analisia	40
12. Taula. Irakasle Lanbidea ikasgaiaren analisia	41
13. Taula. Gizarte, Familia eta Eskola Inklusiboa ikasgaiaren analisia	42
14. Taula. Haur-Eskolako Antolamendua ikasgaiaren analisia	44
15. Taula. Erantzun Psikopedagogikoa Eta Aniztasuna ikasgaiaren analisia	45
16. Taula. Hezkuntza Prozesu Eta Testuinguruen Behaketa Eta Analisia ikasgaiaren analisia	46
17. Taula. Eskola-Praktikak 1 ikasgaiaren analisia	47
18. Taula. Foreign Language: English ikasgaiaren analisia	48
19. Taula. Hizkuntzaren Didaktika ikasgaiaren analisia	49
20. Taula. Hizkuntzaren eta Eskola ikasgaiaren analisia	50
21. Taula. Musika Arloko Eta Mugimendu-Autonomiaren Garapena ikasgaiaren analisia	51
22. Taula. Matematika Eta Bere Didaktika ikasgaiaren analisia	52
23. Taula. Natura Ingurunearen Didaktika ikasgaiaren analisia	53
24. Taula. Gizarte Ingurunearen Didaktika ikasgaiaren analisia	53
25. Taula. Matematikaren Didaktika ikasgaiaren analisia	54
26. Taula. Haur Literaturaren Didaktika ikasgaiaren analisia	56
27. Taula. Mugimendu Jokoa Hezkuntza Osagai Gisa ikasgaiaren analisia	57
28. Taula. Foreign Language: English 2 ikasgaiaren analisia	58
29. Taula. Musikaren Didaktika ikasgaiaren analisia	59
30. Taula. Plastikaren Didaktika ikasgaiaren analisia	60
31. Taula. Gorputz Adierazpenaren Didaktika ikasgaiaren analisia	61
32. Taula. Foreign Language Didactics In Infantile School: English ikasgaiaren analisia	62
33. Taula. Gorputz-Hezkuntza eta Osasuna ikasgaiaren analisia	62
34. Taula. Natura Ingurunearen Didaktika ikasgaiaren analisia	63
35. Taula. Adierazpen Mugimendua, Dantza Eta Erritmoa ikasgaiaren analisia	64
36. Taula. Gorputz-Hezkuntzaren Didaktikaren Antolamendua ikasgaiaren analisia	65
37. Taula. Eskola-Praktikak 2 ikasgaiaren analisia	66
38. Taula. Eskola-Praktikak 3 ikasgaiaren analisia	68
39. Taula. Gizarte Antolaketa Eta Giza Garapena ikasgaiaren bigarren analisia	69
40. Taula. Kultura-aniztasuna, Oinarrizko Eskubideak, Berdintasuna eta Hiritartasuna ikasgaiaren bigarren analisia	71

41. Taula. Oinarri Psikologiak: Gizabanakoa eta Gizarte Ingurunea ikasgaiaren bigarren analisia	71
42. Taula. Komunikatzeko Trebetasunak eta IKT ikasgaiaren analisia	72
43. Taula. Hezkuntza-erakundeak ikasgaiaren bigarren analisia	73
44. Taula. Arteak eta Ondare Historikoa ikasgaiaren bigarren analisia	74
45. Taula. Komunikazio Trebetasunak Erkidegoko Beste Hizkuntzan: Gaztelania ikasgaiaren bigarren analisia	74
46. Taula. Garapen ebolutiboa eta ikaskuntza ikasgaiaren bigarren analisia	75
47. Taula. Irakasle Lanbidea ikasgaiaren bigarren analisia	75
48. Taula. Foreign Language: English ikasgaiaren bigarren analisia	76
49. Taula. Gizarte, Familia eta Eskola Inklusiboa ikasgaiaren bigarren analisia	76
50. Taula. Haur-Eskolako Antolamendua ikasgaiaren bigarren analisia	77
51. Taula. Erantzun Psikopedagogikoa Eta Aniztasuna ikasgaiaren bigarren analisia	77
52. Taula. Hezkuntza Prozesu Eta Testuinguruen Behaketa Eta Analisia ikasgaiaren bigarren analisia	78
53. Taula. Foreign Language: English 2 ikasgaiaren bigarren analisia	78
54. Taula. Eskola-Praktikak 1 ikasgaiaren bigarren analisia	79
55. Taula. Hizkuntzaren Didaktika ikasgaiaren bigarren analisia	79
56. Taula. Hizkuntzaren eta Eskola ikasgaiaren bigarren analisia	80
57. Taula. Musika Arloko Eta Mugimendu-Autonomiaren Garapena ikasgaiaren bigarren analisia	80
58. Taula. Matematika Eta Bere Didaktika ikasgaiaren bigarren analisia	81
59. Taula. Natura Ingurunearen Didaktika ikasgaiaren bigarren analisia	81
60. Taula. Gizarte Ingurunearen Didaktika ikasgaiaren bigarren analisia	82
61. Taula. Matematikaren Didaktika ikasgaiaren bigarren analisia	82
62. Taula. Haur Literaturaren Didaktika ikasgaiaren bigarren analisia	83
63. Taula. Mugimendu Jokoa Hezkuntza Osagai Gisa ikasgaiaren bigarren analisia	83
64. Taula. Musikaren Didaktika ikasgaiaren bigarren analisia	84
65. Taula. Plastikaren Didaktika ikasgaiaren bigarren analisia	84
66. Taula. Gorputz Adierazpenaren Didaktika ikasgaiaren bigarren analisia	85
67. Taula. Foreign Language Didactics In Infantile School: English ikasgaiaren bigarren analisia	85
68. Taula. Gorputz-Hezkuntza eta Osasuna ikasgaiaren bigarren analisia	86
69. Taula. Natura Ingurunearen Didaktika ikasgaiaren bigarren analisia	87
70. Taula. Adierazpen Mugimendua, Dantza Eta Erritmoa ikasgaiaren bigarren analisia	87
71. Taula. Gorputz-Hezkuntzaren Didaktikaren Antolamendua ikasgaiaren bigarren analisia	88
72. Taula. Eskola-Praktikak 2 ikasgaiaren bigarren analisia	88
73. Taula. Eskola-Praktikak 3 ikasgaiaren bigarren analisia	89

Irudien aurkibidea

1. Irudia. Comparativa salarial de género en el mundo de la medicina. Iturria: Medscape 2019	13
2. Irudia. Skolae programaren ardatzak	22
3. Irudia. Marko teorikoaren eskema	26

4. Irudia. Atal praktikoaren garapena	29
5. Irudia. Nire ikasgaien grafiko orokorra	92
6. Irudia. Nire ikasgaien gaitasun atalen grafikoa	92
7. Irudia. Nire ikasgaien gai-zerrenden grafikoa	93
8. Irudia. Haur Hezkuntzako Irakasle Graduako ikasgaien eboluzioa genero ikuspegian	94
9. Irudia. 2019/2020 ko ikasgaien grafiko orokorra	95
10. Irudia. 2019/2020ko ikasgaien gaitasun atalen grafikoa	96
11. Irudia. 2019/2020ko gai-zerrenden grafikoa	97

SARRERA

Nire 26 urteko ibilbide honetan zenbait gauza argi dauzkat, eta beste zenbait asko ez, baina horren gainera nire izaera eta bizitza ulertzeko modua markatu duen zerbait dago: emakume jaio nintzen eta berriro jaio behar izango banintz emakume izan nahiko nuke. Emakume izatea zoragarria bezain konplexua da; bizitzak aurkeztzen dizkizun erronketaz aparte emakume zareneko oztopoak gainditu behar dituzu, eta horrek ahalduztzen zaituen bitartean nekatzen eta nazkatzen zaitu ere bai.

Ez dut nire bizitza feminismorik gabe ulertzen, ez nirea, ez nire lagun eta familiarena eta ez gainontzeko pertsonena.

Urteekin lehen modu batean ikusten nuen zerbait orain beste ikuspuntu batekin aztertu eta kudeatzen dut. Imaginatzen dut hemendik urte batzuetara berdina gertatuko zaidala; izaera bizipenekin batera eboluzionatzen doa. Gizarteari berdina gertatzen zaio.

Urteekin emakumeok gizonak aurretik zituzten zenbait eskubide gureganatzea lortu dugu; tradizionala edo ohikoa denaren hitzen atzean dagoen egoera latza ikusgarria izatea lortu dugu; onargarria ez denari uko egitea lortu dugu; gure begirada genero ikuspegiaren begirada izatea lortu dugu.

Lorpen ugari lortu ditugu, baina oraindik ez da nahikoa. Eta bide honetan jarraitzeko dugun baliabiderik aberats eta ahaltsuenetariko bat Hezkuntza da.

Hezkuntzak herritar kritikoen formakuntzarako gunea eskaintzen du. Hala ere, gauza guztiak bezala erabilera desegokia ematen bazaio, lortu nahi denaren kontrako lortuko da.

Argi dago niri oso garrantzitsua iruditzen zaidan gai bat dela, bai eremu pertsonalean, bai profesionalean. Baina gradu honetako eskolaz kanpoko praktikan bizi nituen hainbat egoerek hezitzaile eta irakasleek jasotzen duten genero formakuntzaz hausnartzera eramanez ninduten.

Genero ikuspegiaren begiradarekin mundua eta bizitza aztertu eta hauetan eragiteak lan pertsonal eta formakuntza prozesu bat da. Aurretik ikasitakoa ahaztea eta beste begirada batetik ikaskuntza eraikitzea. Eta horretarako modu kontzientean prestatu

behar gara. Gaur egungo haurrak hezteko hezitzailea hezitua izatea behar da. Aldaketa norberarekin hasi behar da.

Honenbestez, lan honen ardatz nagusia NUPeko Haur Hezkuntzako Irakasle Graduak duen genero ikuspegia aztertzea da eta hurrengo helburuak lortzeko asmoarekin burutu da:

- Nik graduan zehar jasotako formakuntzaren analisia egitea, orain arte aurrera eramanez diren planak nire beharrak asetu dituzten ezagutzeko.
- Genero ikuspegiari dagokionez Haur Hezkuntzako Irakasle Graduak irakasgai giden eboluzioa adieraztea.
- Genero ikuspegiari dagokionez Haur Hezkuntzako Irakasle Graduak 2019/2020 ikasturteko irakasgai gidak aztertzea, momentuko errealitatea nolakoa den ezagutzeko.

Helburu hauek lortzeko, Graduak lortu beharreko konpetentziak garatu dira eta horiek justifikatzeko asmoz, hurrengo lerroetan agertzen den zerrendan lana burutzerakoan esanguratsuenak izan diren gaitasun eta konpetentziak azaltzen dira:

- Oinarrizko gaitasunak 2 - Ikasleek beren ezagutzak beren lanetan edo bokazioetan modu profesionalean aplikatzen jakitea, eta beren ikasketa arloaren barruan arazoak prestatzearen eta defendatzearen bidez, eta problemen ebazpenaren bidez demostratzen diren gaitasunak edukitzea.
- Oinarrizko gaitasunak 3 - Ikasleek (normalean beren ikasketen arloko) datu aipagarriak bildu eta interpretatzeko gaitasuna izatea, arlo sozial, zientifiko edo etikoari buruzko gai aipagarrien gaineko gogoeta hartuko duten iritziak emateko.
- Oinarrizko gaitasunak 4 - Ikasleak, bai jende espezializatuari eta bai espezializatu gabeari, informazioa, ideiak, arazoak eta konponbideak jakinarazteko gauza izatea.
- Gaitasun orokorrak 9 - Haur Hezkuntzako ikastetxeen antolaketa eta bere funtzionamenduaren barruan sartzen diren jarduerak ezagutzea. Irakaslana hobetu eta bizi osoan zehar gertatzen diren aldaketa zientifiko, pedagogiko eta sozialetara egokitu behar dela onartzea.

- Gaitasun orokorrak 11 - Ikasgelako praktikei buruz gogoeta egitea, irakaskuntza berritu eta hobetzeko. Azturak eta trebetasunak eskuratzea ikasketa autonomo eta kooperatiborako, eta ikasleen artean sustatzea.
- Gaitasun orokorrak 12 - Gaurko gizartean hezkuntzaren funtzioa, aukerak eta mugak zeintzuk diren ulertzea, eta haur hezkuntzako ikastetxeak eta beren profesionalak ukitzen dituzten oinarritzko gaitasunak zeintzuk diren ulertzea. Ikastetxeetan aplikagarriak diren kalitatea hobetzeko ereduak ezagutzea.
- Zeharkako gaitasunak 1 - Hizkuntza gaitasuna frogatzea ingelesez, frantsesez, alemanez edo italieraz, Europako Kontseiluaren "Hizkuntzen Erreferentziako Europako Esparru Komuna: ikastea, irakastea, ebaluazioa" delakoaren arabera B1 mailaren parekoa.
- Zeharkako gaitasunak 2 - Hizkuntza gaitasuna frogatzea gaztelaniaz, edo, hala badagokio, euskaraz, Europako Kontseiluaren "Hizkuntzen Erreferentziako Europako Esparru Komuna: ikastea, irakastea, ebaluazioa" delakoaren arabera C1 mailaren parekoa.
- Berariazko gaitasunak 5 - Ikasgelako praktikei buruz gogoeta egitea, berrikuntza sustatzeko. Azturak eta trebetasunak eskuratzea ikasketa autonomo eta kooperatiboa ikasleen artean sustatzeko, eta kalitatea kudeatzeko ereduak ezagutzea.
- Berariazko gaitasunak 11 - Harreman kritikoa eta autonomoa edukitzea, hezkuntzan inplikaturako jakintzei, balioei eta erakundeei buruz.
- Berariazko gaitasunak 14 - Aldaketa politiko, sozial eta pedagogikoen testuinguruan ezartzea irakaskuntza-ekintza, hezkuntza demokratikoa eta etorkizun iraunkorraren aldeko hiritar aktiboen garapena sustatzea

Beraz, hasieran esan bezala gai hau nire baitan eta nire inguruan topatu dudana beharrezko moduan aukeratu dut eta planteaturako helburu eta gaitasunak aurrera eramateko, NUPEK 2012. urtean egin zuen "ESTUDIO DE LA TRANSVERSALIDAD DE GÉNERO EN LOS TÍTULOS DE GRADO IMPLANTADOS EN LA UPNA" ikerketan azaltzen diren Haur Hezkuntzako Irakasle Graduak irakasgai giden analisia izan da nire Gradu Amaierako Lanaren abiapuntua.

Eta azken hau argi izanda lanaren zirriborroa garatu nuen, azkenean estruktura orokor hau emanez:

- Testuinguru /Aurrekariak
- Marko teorikoa
- Atal praktikoa
- Ondorioak

Gauzak horrela, nire lana irakurtzeko gonbidapena helarazten dizut.

1. TESTUINGURUA/CONTEXTO

Al igual que los apartados “2.2. Sexismoaren ikerketa/Análisis del sexismo” y “Ondorioak/Conclusiones”, teniendo que demostrar que a lo largo de la carrera he adquirido el nivel C1 en castellano, me dispongo a realizar el presente apartado “1. Testuingurua/Contexto” en dicho idioma.

Reconstruir el papel que ha tenido la mujer a lo largo de la historia resultado complicado. Es una historia escrita por y para hombres. El periódico digital “Mujeres en red” hace alusión a esta reflexión con estas dos frases:

- *La historia la cuentan siempre los vencedores y las mujeres hemos sido las vencidas en todas las guerras.*
- *Cuando se escribe la historia, el papel de la mujer es “secundario”, por lo que toda la historia está escrita por hombres.*

Esta reflexión es algo que ya condiciona cualquier tipo de antecedente a la hora de hablar de género.

Teniendo en cuenta este factor, sin el cual no tendría sentido realizar un recorrido sobre el papel de la mujer, voy a tratar de hacer dicho recorrido y presentar cual ha sido la evolución del papel de la mujer a lo largo de la historia.

Empezando por la Prehistoria, y atendiendo a la teoría de Francisca Martín-Cano Abreu (*Algunas falsas ideas sobre los papeles sexuales en la Prehistoria, 2007*), investigadora durante más de 25 de comportarían nuestros ancestros en la Prehistoria acumulando multitud de datos de Etología, Antropología, Etnología, Mitología y más 5 mil obras de arte de la Prehistoria y de las culturas más arcaicas de todos los continentes, encontramos las siguientes conclusiones

- No existe ningún sustento científico para la creencia de que «el varón hubiese dominado y subordinado a la mujer desde siempre y en todas partes»; y desde luego, ningún dato ratificaba la creencia en la «superioridad masculina genética», ni tampoco en la «inferioridad femenina genética»
- En tiempos de cazadores y recolectores las funciones de hombres y mujeres eran completamente complementarias e indispensables para la supervivencia.

- La mujer se encargaba de la recolección. Este era un papel muy importante, pues en ocasiones el clan solo contaba con el producto de la recolección para alimentarse. Durante los primeros momentos de la agricultura fueron las mujeres las que tenían encargada esa faceta. Las mujeres también se dedicaban a la caza menor, pesca, recolección, amén de atender a los niños. Debemos a las mujeres los fundamentos de la química al trabajar con esmaltes y cosméticos; de la medicina descubriendo las propiedades de algunas plantas.
- Cuando el hombre se implica en las actividades agrícolas, la mujer pasó a ocuparse de cuidar y tejer. Nuevamente, se trata de una labor importantísima, ya que los tejidos se convirtieron en objeto esencial del comercio.

Con el aumento de la población y la necesidad del intercambio comercial, fueron naciendo las ciudades y surgiendo de ellas una nueva clase social, la burguesía, compuesta de comerciantes y artesanos.

En esa época, la vida de la mujer se limitó durante mucho tiempo al cuidado de los hijos, las tareas domésticas y los trabajos manuales artesanales.

Este estado de cosas fue creando a su vez una cultura de roles rígidos difíciles de trascender, sostenidos además por la religión, manteniéndose la educación y la participación en el poder civil reservada a los hombres durante siglos. La mujer en ese entonces tenía los mismos derechos de un niño, por lo tanto era considerada políticamente incapaz.

La revolución industrial en Europa, a partir de 1789, con el descubrimiento de la máquina a vapor, da origen a una nueva tecnología que exige brazos para trabajar en las fábricas. La mujer se vuelve a convertir en un instrumento útil para participar en la vida laboral, percibiendo salarios más bajos que los hombres y sometidas a un régimen de trabajo infrahumano.

Recién a fines del siglo XIX y a partir de la primera guerra mundial, la mujer comienza a incorporarse a la educación universitaria y a participar con su trabajo en ciertas áreas específicas.

Antes de esa época, no era bien visto por la sociedad que una mujer trabajara, viéndose relegada a hacer tareas de servicio o ejercer la docencia, si no tenía fortuna o no se

casaba; ya que la expectativa de rol en esos tiempos era que fuera casada, que tuviera hijos y que se dedicara a cuidar su hogar, y por lo tanto esos eran generalmente también sus objetivos.

Tras la segunda guerra mundial llega una nueva revolución industrial. Aparecen la producción en serie y líneas de montaje, con lo que surgen grandes fábricas de carácter militar. Como los hombres eran los destinados a luchar en la batalla, el nuevo rol de las mujeres en las fábricas se acepta socialmente. También es una época de rebeldía en la que se cambian ciertos valores culturales y se pone en tela de juicio a la religión, la tradición y la familia.

Sin embargo, el retroceso en derechos y bienestar durante el franquismo fue especialmente profundo para las mujeres. Se dividió el trabajo y se definieron nuevamente los roles. Muchas de las nuevas leyes tenían como objetivo reafirmar la autoridad masculina en el matrimonio, poniendo al padre como el representante de la familia. Además, en 1944 se reinstauró el Código Civil de 1888, lo que anulaba toda la capacidad de decisión familiar que la mujer había conseguido con Segunda República. La mujer debe obedecer a su marido y no puedo hacer ni decir nada sin el consentimiento de este.

La llegada de la democracia permitió que se eliminaran los impedimentos legales que utilizaban la desigualdad de género. Los avances fueron lentos por la sombra que dejó el franquismo.

Por esta razón se seguían demandando nuevas leyes que abordasen el problema de la desigualdad de género. Esto produjo que el movimiento feminista tomase una gran conciencia social llegando al punto de ser capaces de presionar con el fin de conseguir una fuerte transformación social.

De esta forma España consiguió que su Ley de Igualdad fuera una de las más avanzadas. Sin embargo, la llegada de la crisis del 2008 impidió que se llevara a cabo de forma real. Incluso el Ministerio de Igualdad creado en ese 2008 desapareció 2 años después.

Desde 2001 hay un mayor índice de universitarias y también de graduadas. Pero está realidad no se ve reflejada en el mercado de trabajo, donde existe una mayor tasa de

paro femenino, un mayor empleo precario, una menor tendencia al desarrollo de carrera en las empresas y un menor número de mujeres en cargos directivos.

Según los datos del INE en Mujeres y Hombres en cifras, en el 2017, la brecha de género en el empleo era de 11,4 puntos, mayor entre los grupos de población con educación básica (19,4) que entre los que tienen educación superior (7,2).

En la actualidad, la maternidad sigue siendo una traba en el ámbito laboral para las mujeres. Según datos del INE En el 2017, la relación entre ser hombre o mujer y tener descendencia o no, registraba los datos de la siguiente tabla:

1. Taula. Ser hombre o mujer y tener descendencia o no y la tasa de empleo

MUJER/HOMBRE - DESCENDENCIA	TASA DE EMPLEO
MUJER SIN DESCENDENCIA	72'4%
HOMBRE SIN DESCENDENCIA	88%
MUJER CON DESCENDIENTES MENORES DE 12 AÑOS	66,6%
HOMBRE CON DESCENDIENTES MENORES DE 12 AÑOS	83%

Estas desigualdades y el problema citado anteriormente de que en 2008 no se pudo desarrollar la Ley de Igualdad en España impidiendo que se creasen políticas eficaces pueden ser una de las razones que expliquen que España sea uno de los países del mundo con la tasa de fecundidad más baja.

Durante los años pasados, 2018 y 2019, la discriminación, el machismo, estas brechas laborales, el avance del conocimiento y el avance del movimiento feminista, la mayor implicación de los hombres han sido temas de la realidad social y la denuncia social en España y han conseguido que la igualdad de género esté en la agenda política del país.

Esto ha chocado con la aparición en España del movimiento contrario de partidos cercanos a la extrema derecha, encabezados por VOX. No solo en España se ha producido esta reacción patriarcal, pues es algo que también siguen los máximos dirigentes de países como EEUU, Italia, Brasil o Hungría

Con todos estos datos, se puede concluir que el papel de la mujer ha cambiado en España de manera real e importante en las últimas décadas, pero que este cambio está aún lejos de la igualdad.

2. MARKO TEORIKOA

2.1. Hurbilketa kontzeptuala

Pertsona baten *sexuaz* hitz egitean, persona horren ezaugarri biologikoak, ugalketa-organo eta fisiologian oinarritutako funtzioak, kromosomak eta hormonak kontuan hartu behar ditugu (Europako batzordea, 2016). Baina ezugarri hauek, aldi berean, gizarteak ezartzen dituen kultur irizpideen eragina dute (Subirats y Tome, 2007, p.18).

Esan bezala, emakumeak eta gizonak ez dira soilik sexuaren bidez eraikitzen. Kontuan hartu beharreko beste kontzeptuak daude. Sexuaren izaera soziala *generoa* da eta eraikuntza kultural honen arabera, emakume edo gizona izateagatik zenbait portaera, jarduera eta ezaugarriak esleitzen dira. Genero femenino eta maskulinoaz hitz egiten da (Moreno, 2013, p.14).

Jokabideen behaketa eredu bizidun zein sinbolikoetan, hau da, telebista, liburu edota filmak, generoak bereizitako ezaugarri desberdinak ikasi eta errepikatzeak errazten du. Ondorioz, neska-mutil txikiek egoera/eredua behatu eta ikaskuntza esperientzia zehatza orokortzen dute, praktikan jartzen duten bitartean. Ikaskuntza prozesua behaketa testuinguruetan mimesi praktikoarekinosatzen da, honenbestez, haurrek euren pertinentzia generoaren ezaugarri jokaerak ikasten dituzte (*Mischel, 1972*).

Kulturalki ezarrita dauden eta gizarteak horrela onartzen dituen sexuarengatik desberdintasunengatik *sexismoa* sortzen da. Ana de Miguel-en hitzetan "gizarte bizitzaren eta giza kontzientziaren funtsezko antolamendu-printzipioa da" (Wikipedia, 2020). Izan ere, egunerokoan aurkitzen ditugun jarrera, sinesmen eta ohitura sozialek bi sexu etako bat baztertzen dute, emakumezkoena. Horrek gizonetikiko menpekotasun harremana sortzen du. Gutxiagotasun gogoeta hau sexu bakoitzari egokitzen zaion jarrera eta jokaerengatik ematen da, genero estereotipoak horrela sortuz (*Blanco y otras, 2001*).

Sexismo kontzeptua hurrengo atalean gehiago garatuko da.

Identitate sexualari buruz hitz egitea garrantzitsua da ere bai. Kontzeptu hau gizon edo emakume gisa definitzen duen pertsona bakoitzaren sexu psikologiko berezko, aldaezin

eta sentikorra da. Bizitzaren lehendabiziko urteetan horretaz kontzientzia hartzen da eta zazpi urterekin gutxi gorabehera ezartzen da (*GUÍA DE CONCEPTOS · ATA - SYLVIA RIVERA, 2018*).

Era berean, kontuan hartu behar diren beste kontzeptuak daude. *Sexu subkontzientea*, norberak bere burua ulertzeko duen modu subkontzientea eta ondorioz, inkontzienteki identifikatzen garen eta gurea sentitzen dugun generoa da; *genero identitatea*, sexuaren inguruan hartzen dugun rol sozialaren adierazpena da, eta une historikoaren eta geografikoaren arabera aldatzen joaten da, eraikuntza kultural eta soziala baita; eta *sexu-joera*, pertsonenganako nahi erotikoa da.

2.2. Sexismoaren analisia/Análisis del Sexismo

Al igual que los apartados “1. Testuinguru/Contexto” y “Conclusiones”, teniendo que demostrar que a lo largo de la carrera he adquirido el nivel C1 en castellano, me dispongo a realizar el presente apartado “2.2. Sexismoaren ikerketa/Análisis del sexismo” en dicho idioma.

Quiero empezar este apartado con una cita de algunos párrafos de las primeras páginas del libro “Resumen de Urbanidad para niñas” de 1927 y escrito por Narciso Masdival Puig.

“A LAS NIÑAS Amables niñas: (...) el juicio-sentimiento de lo bello reside en los seres racionales y por eso cualquiera juzga al instante a las niñas según que en ellas se descubra aseo o suciedad, finura o grosería, comedimiento o desenvoltura. Y puesto que sois las niñas en la infancia algo así como un diamante que a medida que se labra y pule es de más precio o estimación también, un corazón inmaculado y alma purísima son prendas muy raras que hermanadas con las virtudes cristianas han de producir en el mundo el honor de la familia y la regeneración de la futura sociedad humana (...). Pensad que no estáis destinadas a gobernar un Estado, ni a ir a la guerra, ni a las Academias y Parlamentos, ni ejercer ministerio de la Iglesia; por consiguiente debéis prescindir de las ciencias políticas, del arte militar, de la Jurisprudencia y de la Teología. Pero sois la bella mitad del género humano, y podéis unir vuestra suerte con la de un hombre de posición o de carrera que pondrá a prueba vuestras maneras sociales (...)

Encaminad pues las facultades físicas y morales a vuestro destino particular, a vuestras ocupaciones y a vuestros deberes, pensando que debéis gobernar una casa y ser la reina del hogar doméstico (...)

2.2.1. Hitzeko hizkuntza eta hitzezkoa ez den hizkuntza/Lenguaje verbal y no verbal

El uso del lenguaje verbal no es arbitrario. El uso que se hace de la lengua hace que se discrimine el sexo femenino, y en este ámbito se pueden distinguir diferentes tipos de discriminación.

Es decir, por un lado, el uso de términos masculinos para nombrar a grupos contribuye a la invisibilización de la mujer. También la presentación de las mujeres en relaciones de dependencia. Por ejemplo, la siguiente frase que he encontrado en la red social Twitter: “#JLo y la esposa de Piqué, Shakira para el halftime show del #SuperBowl”(Jurka, s.f.). Y por otro lado, el uso de expresiones para hacer juicios de valor suelen estar acompañadas de la coletilla masculina/femenina, algo que alimenta los prejuicios sexistas, así como “actitud varonil” o “actitud afeminada”.

Por último, destacar el diferente significado asignado a la misma palabra en función del género; un gobernante es un líder de gobierno y una gobernanta es una encargada del servicio de limpieza. Y también ciertos animales con los que se ha asociado a la mujer a lo largo de la historia para hacerle de menos: perra, zorra, cerda, etc.

En el lenguaje no verbal también encontramos discriminación, ya que hay diferentes gestos y actitudes asociadas al género. Por ejemplo, la sociedad marca que las mujeres mueven los brazos de forma más sutil y los hombres, en cambio, de forma más brusca. Del mismo modo, a las niñas se les enseña a que cuando están de pie tienen que tener las piernas juntas, una postura que muestra respeto y humildad. Esto no se enseña a los niños que no adoptan esta postura sino una con las piernas más abiertas, mostrando fuerza y poder.

Aquí aparecen los términos marica, afeminado o marimacho, que no hacen sino alimentar esta discriminación.

2.2.2. Hezkuntza eta Kultura/Educación y Cultura

Ya desde antes del nacimiento, una persona va a estar condicionada a los roles marcados por la sociedad. El azul y el rosa; la ropa y los complementos son el primer indicador. Este modo de vestir va a determinar en la forma de tratar a una persona recién nacida, en la forma de hablar, etc. tal y como se puede comprobar en el video *La Mente en Pañales. Educación diferenciada entre niños* que está disponible en Youtube. Los juguetes y juegos asociados a dicha persona van a ser diferentes en función del género. Muñecas y balones. Y todo lo que sea salirse de dichos roles va a generar situaciones incómodas; discriminación.

También los comportamientos asociados a las personas en edades tempranas vienen condicionados por los roles y son diferentes. Un niño puede ser más bruto, ser más atrevido a la hora de hacer cosas mientras que una niña tiene que ser más sensible, más delicada y más responsable. De nuevo, discriminación.

Estos factores hacen que ya desde etapas muy tempranas sientan discriminaciones de género y estas personas que están en edad formativa entiendan la sociedad de esta manera. Así son los roles y así los aprenden.

Los cuentos, los dibujos y las películas, entre otros, también alimentan estos roles con príncipes presentados como héroes y princesas que son rescatadas. Así pues, es en estas etapas donde ya se ha marcado este rol y todo lo que sea salirse de eso genera desigualdad.

Por mencionar algún claro ejemplo dirigido a personas adultas, películas de gran éxito de talla mundial como “50 sombras de grey” o de talla nacional como “A 3 metros sobre el cielo”, donde se presenta a la mujer como sumisa total a las necesidades del hombre; esto que indicaba el texto anteriormente citado del libro de 1927.

2.2.3. Lan Esparrua/Ámbito Laboral

A la hora de acceder a un trabajo también están definidos los roles. Ciertas tareas están destinadas para hombres y ciertas tareas para mujeres. Por ejemplo, en España existió un decreto desde 1957 hasta 1995 que prohibía ciertos trabajos a las mujeres (*Decreto 99 de 26 de julio de 1957, por el que se regulan los trabajos prohibidos a la mujer ya los menores*).

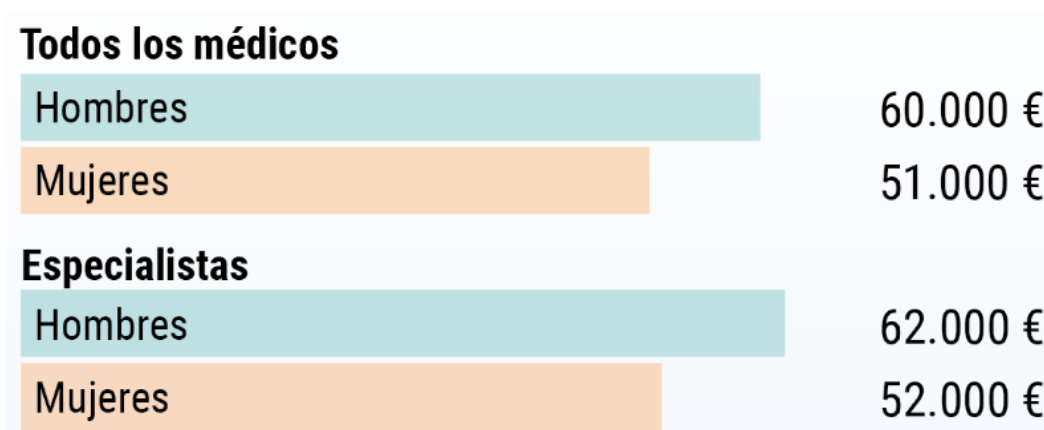
En Rusia, existe un listado de 456 profesiones que impide a las mujeres acceder a empleos en 39 industrias, que representan alrededor de un 4% de la actividad económica rusa. Este listado está vigente y se prevee una revisión, no eliminación, para 2021.

Una vez hay personas de ambos géneros en la misma empresa, las posibilidades de evolución dentro de la misma, desarrollo de carrera y acceso a puestos de responsabilidad también viene condicionado por estos roles de género.

El 28'73% de los puestos directivos o de mandos intermedios en España está en manos de mujeres, tres veces más que hace 25 años, cuando la cifra era del 9,4%, pero aún lejos de una paridad efectiva, según revela un informe de la consultora Ceinsa en octubre de 2019 (Diario de Navarra, 2019).

Incluso, una vez personas de distinto género o sexo alcanzan un puesto equivalente, el salario en muchas ocasiones viene condicionado por dichos roles.

Por poner un ejemplo, según un estudio realizado por la agencia Medscape, el principal sitio mundial de referencia en línea para médicos y profesionales de la salud en todo el mundo, ya que ofrece las últimas noticias médicas y perspectivas de los expertos, los datos de diferencia salarial en perspectiva de género en el ámbito de la medicina son significativos, tal y como indica la siguiente imagen:

1. Irudia. Comparativa salarial de género en el mundo de la medicina. Iturria:
Medscape 2019

2.2.4. Askatasun adierazpena eta harremanak/Libertad de expresión y relaciones

La libertad de relación y expresión es otro de los ámbitos de discriminación para el género femenino. Ya que, la perspectiva a la hora de realizar juicios en la toma de decisiones, de vestimenta, de salidas y amistades es diferente en función del género.

La relación hombre-mujer está definida por todos los roles que hemos mencionado en los apartados anteriores. Es por esto que el hombre se presente como el poderoso y la mujer como la sumisa y débil. Lo que deriva en un tema de vital importancia en la sociedad actual: *violencia de género y agresiones sexistas*.

Según datos oficiales de la Delegación del Gobierno contra la Violencia de Género, en España al menos 55 mujeres fueron asesinadas a manos de sus parejas o exparejas en 2019. Así, en este ejercicio se registró un nuevo repunte y la cifra de víctimas mortales es la más alta desde 2015.

En cambio, según la información proporcionada por el sitio web *Feminicidio.net*, fueron 99 las mujeres asesinadas en 2019. Esta diferencia de cifras se debe a que desde este observatorio se tienen en cuenta todas las mujeres que han sido asesinadas por el simple hecho de ser mujer, tal y como definen en su página web: “Feminicidio.net es un observatorio de la sociedad civil organizada que nació con el fin de documentar y visibilizar una barbarie normalizada: el feminicidio, el asesinato de mujeres por ser mujeres.” (*feminicidio.net*, s.f.).

Sin embargo, la Federación Nacional de Asociaciones de Mujeres Separadas y Divorciadas ha contabilizado la cifra de 59 mujeres asesinadas oficialmente, es decir, asesinatos por parte de cónyuges o ex parejas.

Este baile de números ha llevado a la Delegación del Gobierno contra la Violencia de Género a documentar los asesinatos de mujeres fuera del ámbito oficial. Por ejemplo, los casos de amplia repercusión mediática como Diana Quer o Laura Luelmo, asesinadas por hombres que no conocían antes. Aún así, esta recopilación de datos todavía no se ha hecho pública.

En el 2020, en lo que llevamos de año, ya son 18 mujeres asesinadas oficialmente (Delegación del Gobierno contra la Violencia de Género, 2020) y 36 mujeres (*Feminicidio.net*, 2020) en total.

Además, la Organización Mundial de la Salud objeta que el 35% de la población femenina ha sufrido violencia física o sexual a manos de su pareja o de otro hombre sin tener esa relación. Así mismo, algunos estudios estatales aumentan el porcentaje al 70% (Amnistía Internacional España, s.f.).

Los barómetros del Centro de Investigaciones Sociológicas (CIS) revelan que la preocupación por la violencia contra las mujeres en España ha ido cambiando con el tiempo. En febrero de 2020, última vez que el CIS preguntó sobre este tema, el 6'3% de las personas encuestadas lo posicionó entre los tres principales problemas (CIS, 2020).

Por tanto, todos estos datos indican que esta es una materia a tener en cuenta y trabajar en profundidad.

2.3. Formakuntza

Sarreran esan bezala, sexismoari aurre egiteko formakuntza beharrezkoa eta oinarritzkoa da. Eta hori lortzeko hurrengo lerroetan azaltzen diren baliabideak daude.

Alde batetik, Wikipediaren arabera, *genero ikuspegia* "gizon eta emakumeen eraikuntza kultural eta sozialak ikertzera zuzendutako metodologia eta mekanismo guztiak barneratzen dituen kategoria analitikoa da, femenino eta maskulinoa dena identifikatzen duena" gizarte klase guztietako genero berdintasun eza oinarrituz.

Genero ikuspegiak, beraz, sistema sozialak nola sortzen eta luzaroan irauten diren aztertzeko aukera ematen digu, sexua, generoa eta orientazio sexualaren ikuspegietatik (Aprendiendo juntos, 2019).

“¿Qué es la perspectiva de genero y porqué es importante?” artikulua orain arte aipatutakoa babesten du, eta honen arabera, genero ikuspegia ulertzen lagun dezaketen hainbat elementu daude (Aprendiendo juntos, 2019):

- Generoa ikusteko modua ezberdina izan daiteke gizarte eta garaien arabera.
- Gizartean, generoak zenbait ezaugarri egozten dizkigu.
- Emakume eta gizonezkoen arteko desberdintasunen existentzia eta gizonezkoen nagusitzea.

- Generoaren eragina arlo askotan, hala nola, ekonomia, lana, hezkuntza, gizon eta emakumeen arteko harremanak.
- Adina edota egoera zibilak generoan eragiten du.
- Genero ikuspegiaren oinarria berdintasunaren bilaketa da diskriminazio, indarkeria eta injustizia egoerak ekiditeko.

Eta bestetik, Mujeres En Red egunkariaren arabera, *hezkidetza* "hezkuntza mistoa gainditzeko duen hezkuntza esku-hartze metodoa da eta horren oinarriak nesken eta mutilen potentzialtasunak eta banakotasunak aitortzean oinarritzen dira, sexua edozein dela ere". Beraz, hezkidetza heziketa pertsonen balio berdintasunetik heztearen esan nahi du.

Behin baino gehiagotan azaldu bezala, indarkeria eta sexismoarekin lotutako fenomenoak irtenbideak bilatzeko unean ikastetxeetan jartzen da arreta. Izan ere, "La mirada coeducativa en la formación del profesorado" artikuluan azaltzen den bezala, balio eta eredu sozialaren transmisioan oso paper garrantzitsua betetzen badu ere, botere harremanak mantentzen laguntzen du (Bolaños eta Jiménez, 2007; Carbonell, 1996), horrek eztabaidatze eta eraldaketa soziala lagunduz eta arazo horiek desagerrarazteko oinarritzeko tresna izanez (Ruiz y Alario, 2010).

Subirats-en hitzetan:

"El sistema educativo no puede eliminar por sí solo las diferencias insertas en el conjunto de la sociedad, pero el cambio ha de producirse en algún punto o momento, o en varios... y la educación es una pieza esencial para el cambio (1994, p.73)."

Gauzak horrela, irakasleak genero desberdintasuna zalantzan jartzeko eta berdintasunean eredu, praktika eta harreman berriak eraikitzearen eragile aproposa izango litzateke. Baina horretarako formakuntza behar da.

2.4. Hezkidetza Legeen eboluzioa

Emakumeak Hezkuntza Sistemaren sartzeko prozesua motela eta berantiarra izan zen Espainian. Neskek Hezkuntza Formala jasotzeko eskubidea 1857. urtean onartu zen. 1857ko Instrukzio Publikoko Legeak, Moyano Legea izenarekin gehiago ezagututa, neska

eta mutilentzako derrigorrezko Lehen Hezkuntza ikasketa ezarri zuen, baita bi sexuentzako ikastetxeak sortu beharra ere, curriculum desberdinekin. Oinarrizko disziplinetan irakaskuntza bera zuten: irakurketa, idazketa, kalkulua, gaztelaniaren gramatika eta ortografia arauak eta kristau doktrina. Neskek joste-lana, marrazketa eta etxeko-lanak ikasten zituzten, mutilek nekazaritza, industria, merkataritza, fisika eta historia kontzeptuak ikasten zituzten bitartean (Ballarín: 2008, 43-44).

XX. mendea gertakari garrantzitsuekin hasi zen, izan ere, mendearen lehendabiziko hamarkadan hiru lege desberdin argitaratu ziren emakumeak eskolatzeko aukera zuten kopurua handitu, emakumezkoen bigarren hezkuntza sustatu eta unibertsitatean sartzeko zituzten legezko oztopoekin bukatzeko helburua zutenak.

1901ko Hezkuntza Legeak, emakume eta gizonentzako ikasketa plana berdina biltzen zuen programa ezarri zuen. Hala ere, ez ziren programa bera. Etxeko lanen formakuntza emakumezkoentzat soilik ematen zen.

Urte horren hasieran, Ferrer i Guárdia eskola modernoa sortu zen. Eskola honek hezkidetzaren eredua zuen eta Institución Libre de Enseñanzaekin batera, Bigarren Errepublikako Hezkuntza-Sisteman aurrekariak izan ziren. Beraz, garai honetan zehar, eskola mistoa izan zen eta nesken matrikulazio tasa igo zen. Dena den, nahiz eta errepublikako ideiak berritzaileak izan arren, generoa bereizten zituzten zereginak mantendu ziren (Subirats, 1994).

Urte batzuk geroago, 1909ko ekainaren 23ko Legea onartu zen. Lege honek derrigorrezko eskolatzeari 12 urtera arte ezartzen zuen eta sexu bereizketa eredua ikastetxeetan oraindik mantentzen zuen. Neurri hauek analfabetismoaren desagerpena sustatu zuten, batez ere emakumezkoen artean.

“Coeducación: un derecho y un deber del profesorado” artikuluan adierazten da, 1910eko martxoaren 8ko Errege Aginduak espainiarrek hezkuntza zentro ofizial guztietan askatasunez matrikulatzeko eskubidearen aitormena, Unibertsitateak barne (CAPEL, 1986).

1927. urtean batxilergo ikasketetan sexu bereizketa adostu zen ere bai eta emakumeentzako lehendabiziko institutuak sortu ziren. Heziketa mistoa nahiz emakumea unibertsitatera joateko zuen eskubideak gizartearen nolabaiteko

kontrakotasuna sortu zuen. Era berean, legeak eskubidea onartzen zien arren, bidean beste zenbait oztopo aurkitzen zituzten: familiaren oposizioa, irakasle eta lankideen etsaitasun jarrera, eskuratutako ikasketen ariketa profesionalerako gizarte-desberdintasunak, etab. (ARROW, 1996; SCANLON, 1982).

Errepublikako Gobernuaren etorreran 1937ko Legea onartu eta eskola eredu bakarra ezarri zen Espainian; lehen eta bigarren hezkuntzan izaera publiko eta doakoa, estatu eskola eta izaera aktibo, sortzaile eta soziala zena. Era berean, gobernu honek institutuak eta eskolak mistoak bihurtu zituen, orain arte existitzen zen sexuen arteko bereizketarekin amaituz. (Boletín de Educación, 1937, nº 5.)

Baina Espainian, frankismoa iritsi zenean, eskubide eta ongizatearen atzerakada bereziki sakona eman zen emakumeen kasuan. Etxeko lana eta etxetik kanpoko lanen sexu bereizketa frankismoaren antolakuntzaren oinarri bihurtu ziren. Bikote ezkonduaren barruan ere zenbait agindu ezarri ziren: senarra/aita familiaren ordezkaria bihurtu zen, besteak beste (Galvéz, 2019).

Egoera hori izanez, lan legegintza emakumearen independentzia ekonomikoa oztopatzen saiatu zen, legez lanerako sarbidea mugatzen, batez ere ezkonduetako emakumeen artean. Era berean, 1944an 1888ko Kode Zibila berriro ezarri zen, Munduko Bigarren Errepublikak emakumeei, familiaren barruan, onartutako erabakitze ahalmena ezabatuz (Galvéz, 2019).

Gauzak horrela, frankismoaren erorketa arte, Espainian, 1978 urtera arte, emakumeen eskubideak ez ziren gizonezkoen baldintza berdinetan aitortu.

Demokrazia garaian genero desberdintasunak bermatzen zituzten lege eragozpen guztiak ezabatu ziren, aurrerapen garrantzitsuak emanez hezkuntza, lanbide eta ekintza politikoetan emakumeen sarbidea lortuz.

Honen adibide da, 1990ko LOGSE, Ley de Ordenación General del Sistema Educativo español, Hezkuntza Legea genero diskriminazio eta hezkuntzak estereotipoen apurketa ahalbidetzen duen eremua dela onartzen duena.

Hala ere, aurrerapen horiek ez ziren nahikoak izan sexu diskriminazioarekin amaitzeko eta mugimendu feministak, bereziki, emakumeen aurkako indarkeria salatu zuten (Galv3z, 2019).

Aldarrikapen horiek hainbat hamarkada geroago genero desberdintasuna modu orokorrean eragiteko lege berriak lortu zituzten. Jose Luis Rodriguez Zapatero lehendakaria zen Alderdi Sozialistaren legealdian (2004-2008) berdintasun ezari aurre egiteko funtsezko legeak onartu ziren. Esaterako, Genero Indarkeria (2004), Sexu Bereko Pertsonen Ezkontza (2005), eta Berdintasuna (2007) (Galv3z, 2019).

2006. urtean ere LOE, Ley Org3nica de Educaci3n, Hezkuntza Erreforma izan zen. Lege honek bi printzipio hauek zehazten zituen 1. kapituluan:

“La transmisi3n y puesta en pr3ctica de valores que favorezcan la libertad personal, la responsabilidad, la ciudadan3a democr3tica, la solidaridad, la tolerancia, la igualdad, el respeto y la justicia, as3 como que ayuden a superar cualquier tipo de discriminaci3n”

“El desarrollo de la igualdad de derechos y oportunidades y el fomento de la igualdad efectiva entre hombres y mujeres.”

Ondorioz, Espainiak ezarri zuen Berdintasun Legea, munduko aurreraturenetariko legeen artean bihurtu zen. Edonola ere, austeritate deituriko politikak eta krisiaren etorrerak garapen eraginkorra eragotzi zuten; 2008an sortutako Berdintasun Ministerioa bi urte geroago, 2010ean, desagertu zen (Galv3z, 2019).

2013. urtean ezarritako LOMCE, Ley Org3nica para la Mejora de Calidad educativa, Hezkuntza Legeak, gaur egun indarrean dagoen legea, ez du hezkidetzaren inguruan ezer berria zehazten eta hizkuntza aniztasunean eta teknologia berrien erabileran oinarritzen da, besteak beste.

Beraz, nahiz eta urte hauetan zehar ezarritako azken legeak, soilik, itxura aldaketa ekarri arren, berdintasun legeen ondarea aldekoa izan da eta nabarmentzekoa da 2018 eta 2019 urteetako mobilizazio feministek Espainian izan duten indar geldiezin (Galv3z, 2019).

2.5. Hezkidetza gaur egun

2.5.1. Estatu mailan

2018. urtean, lehenengo aldiz, Hezkidetza Kongresua ospatu zen Espainian. Eta kongresu honen bigarren edizioan, 2019ko azaroan Madrilén ospatutakoa, batzorde txostengile desberdinetan errepikatu zen aldarrikapenetako bat *Hezkidetzarako Estatu Itunaren* beharra izan zen; *atzeratu ezin dena* eta *formakuntza afektibo-sexuala* eduki behar duena (Gimeno, 2019).

Charo Altable, Pedagogia Terapeutikoan eta Hezkidetza Emozional eta Sexualan genero ikuspegiarekin aditua, eta herrialde osoko hezkidetzan esperientzia handienetarikoa duen hezitzailea, kongresuan “Zalantzarik gabe, Haur Hezkuntza etapatik hezkuntza etapa ibilbide osoan zehar aurkeztu beharreko, ez soilik asmo adierazpena, baizik eta aurrekontu eta irakasleen formakuntzarako denbora eta espazio zehatzak izan beharrekoa da” (Gimeno, 2019) nabarmendu zuen.

Estatuari dagokionez, zenbait autonomia erkidegoek Hezkidetza programa desberdinak diseinatu dituzte Hezkuntza Sistemari poliki-poliki ezarri ahal izateko. Esaterako, Eusko Jaurlaritzak bi Hezkidetza Plana aurkeztu ditu; lehendabizikoa 2013tik 2017ra eta bigarrena, 2019tik 2023ra. Lehendabizikoa, Hezkidetza proiektu espezifiko batzuetan ezarri da, eta 2029-2023-ko plana aurrera eramateko 150 ikastetxe publiko, 50 itunpeko ikastetxe eta Hezkidetza Barne Proiektua duten 10 ikastetxe erabiliko dira.

Andaluziak antzeko egoera proposatzen du *Genero Berdintasunerako Hezkuntza II Plan Estrategikoarekin* (2016-2021).

2018an, Balentzia Erkidegoak “Hezkidetza Zuzendari Plana” aurkeztu zuen. Plangintza hau zazpi ardatzek osatzen dute:

- Irakasleen hasierako formakuntza: irakaskuntzan zeharkakoak diren hezkidetza irizpideak irakasleen formakuntzan txertatu, Irakasle Graduetan nahiz Bigarren Hezkuntzako Master ikasketetan, Unibertsitateko hitzarmenen bidez.
- Irakasleen etengabeko formakuntza: Hezkuntza etapa guztietako irakasleentzako berariazko Hezkidetza formakuntza bermatu, eskola jarduerak, eskolaz kanpoko jarduerak eta ikasleriaren gizarteratzea bermatzen duena.
- Curriculum-a: egungo curriculuma berrikusi hezkidetzan oinarritutako curriculuma izateko.

- Curricularrak diren materialak: hezkidetzaren irizpideetara egokitzea sustatzea.
- Ikastetxeak: ikastetxeetan erabakitzeako organoetan emakume eta gizonen arteko berdintasun aukeraren kulturaren balioak sustatu.
- Balio demokratikoak eta Giza Eskubideak: hezkuntza komunitatea Giza Eskubideen eta Balio Demokratikoen defentsa eta praktikaren partaide egin, genero diskriminazioa Giza Eskubideen urraketa dela kontuan hartuz.
- Trantsibertsalitatea: gainerako Administrazio Publiko, Gizarte Eragile eta komunikabideekin lankidetzara ildoak aktibo mantentzeko.

2.5.2. Nafarroa mailan

Nafarroan, 2017. urtean SKOLAE deituriko plangintza aurkeztu zuen Nafarroako Gobernuak, “BERDINTASUNEAN BIZITZEN IKASI” leloarekin definitzen duena.

Aurkeztu zuten programa 2017tik 2021 urtera garatzeko helburua dauka, eta ibilbide honekin Nafarroako Gobernuak (2017) hurrengo paragrafoan adierazten duena lortu nahi du:

“Nork bere bizitza-proiektua aukeratzeko gaitasunak bereganatzen ikasteko prozesuan lagungarri izatea du helburu (askatasunetik eta aukera-aniztasunetik, genero-baldintzatzailearik gabe, arraza, erlijioa, maila ekonomiko eta kulturala, jatorria, eta abar edozein izanda ere); eskola-komunitate guztien eskura jartzen da, haurrak jaiotzen direnetik hezkuntza-etapa guztiak amaitzen dituzten arte.”

Modu honetan, Nafarroa aitzindaria izan zen hezkidetzan, berdintasunean hezten, 2017-2018 ikasturtean Skolae programaren proba ezarri zuenenean, maila guztietako 16 ikastetxe publikoetan, hau da, Haur Eskoletatik Lanbide Heziketara.

Skolae (Nafarroako Gobernuak, 2017) lau ardatzetan oinarritzen da:

- “Begiratzen jakitea, ulertzen jakitea

Kritika eta erantzukizuna berdintasunetik ezaren aurrean ikasketa: pertsona arduratsu era erantzule (bai maila indibidualean, bai kolektiboan), aktibo eta kritiko bilakatuko gaitu berdintasunerako bidean. Berdintasuneko eredu eta proposamenak ezagutzearen bidez.

- Izaten jakitea, bizitzen jakitea

Autonomia eta independentzia pertsonala ikasketak bizitza-proiektu oso baterantz eramango gaitu, genero-estereotipoak eta mugatzen gaituzten bestelako baldintzatzaileak gaingaituta. Ingurune aske eta independenteetan geure burua eta besteak zaintzen jakitearen bidez.

- Eraikitzen jakitea, ekarpenak egiten jakitea

Lidergoa, ahalduntzea, eta partaidetza soziala ikasketak maila indibidualean zein kolektiboan indartuko gaitu, eta berdintasunetik zein errespetutik gizarte-bizitzan parte hartzeko gaitasuna emango digu. Bakarka zein taldean berdintasuna eragiteko dugun ahalmena antzeman eta ezagutzearen bidez.

- Sentitzen jakitea, tratatu onak ematen jakitea

Sexualitatea eta tratatu onak ematea ikasketak harremanak eta maitasunak eraikitzeko autoezagutzan lagunduko gaitu, aniztasuna onartuta eta harekiko errespetua erakutsita, indarkeria matxistetatik urrun.”

Hurrengo irudian Skolaeren (Nafarroako Gobernua, 2017) ibilbidean zehar burutuko diren ikasketak eta gaitasunak azaltzen dira:

IKASKETAK	GAITASUNAK
1. KRITIKA BERDINTASUNIK EZAREN AURKA ETA ALDAKETARAKO GAITASUNA	• <i>Identifikatu eta aztertzea generoaren arloan dagoen berdintasunik eza zein hari aurre egiteko eta eraldatzeko ardura gain hartzea.</i>
2. AUTONOMIA, INDEPENDENTZIA PERTSONALA ETA ENPLEGUAREN ZENTRALITASUNA	• <i>Zainketaren eta enpleguaren lanak autonomia eta independentziarako oinarri gisa hartzea bizitza-proiektu igualitarioetan.</i>
3. LIDERGOA, AHALDUNTZEA ETA PARTAIDETZA SOZIALA	• <i>Erabakiak hartzeko norberak duen gaitasuna aitortzea eta jokabide partekatua sustatzea, helburu komunak lortze aldera.</i>
4. SEXUALITATEA, BIZIKIDETZA ETA INDARKERIAREN PREBENTZIOA	• <i>Errespetua eta berdintasunezko hazkunde pertsonala errazten dituzten harreman afektibo, sexual eta bizikidetzakoak adierazteko eta ezartzeko gaitasun pertsonala ezagutzea eta onartzea.</i>

2. Irudia. Skolae programaren ardatzak

Programa honek ez zuen alderdi politiko guztien harrera izan, eta hainbat alderdik ahal izan zuten guztia egin zuten Skolae aurrera atera ez zedin. Berdina egin zuten Aita Konfederazio Katolikoa (Concapa), M18 elkarteak eta ikastola bateko guraso talde batek norberaren izenean Skolae planaren aurka auzi-eske hirukoitza Nafarroako Justizia Auzitegi Nagusian aurkeztu zutenean (Saiz, R., 2020ko urtarilaren 25a).

2.6. Unibertsitateen plana ikasketa urteetan formakuntza jasotzeko

Aurretik aipatu den bezala, hezkuntzan genero ikuspegiaren inklusioak hezkuntza aldaketa suposatzen du. Justizia eta giza-kohesioa bermatzeko eragile gakoan bihur daiteke, genero ekitatea Hezkuntza Sistemen kalitate adierazlea izanik.

Hezkuntzan genero ikuspegia sartzeak eskola antolakuntza, eduki curricular, hezkuntza baliabide eta irakasleen formakuntzan, besteak beste, eragina duten aldaketak suposatzen du.

2016. urtean eginiko ikerketa bat eta duela gutxi argitaratutakoa “Los planes de igualdad en las universidades españolas. Situación actual y retos de futuro” honakoa adierazten du.

Lehenik eta behin, aipatzekoa da Unibertsitateei buruzko 6/2001 Lege Organikoa, apirilaren 12ko 4/2007 Lege Organikoaren aldaketarekin Espainiako Unibertsitateen Berdintasun Politiken eta horien instituzionalizazioa Unibertsitateen Organigramaren barruan estrukturak sortzea izan zen, ahalbidetuz horrela berdintasuna politika eta planen sustapena: berdintasun unitate, bulego, gune eta behatokiak.

Ikerketa honetan egindako lehendabiziko analisia unibertsitateko organigraman berdintasun egiturak sortzearen ebaluazioa izan zen. Emaitzak Unibertsitate Publikoen %100ak eta Unibertsitate Pribatuak, aldiz, %17'24ak soilik berdintasun egitura zehatzak dituztela izan da (Pastor, Acosta, Torres, Calvo, 2020).

Eta ikerketa, aurretik Estatu mailako unibertsitate guztietako berdintasun planak aztertu eta gero, %38'5aren unibertsitateak oraindik ezarritako lehendabiziko Berdintasun Planan daudenaren ondorioarekin bukatzen da. 2007 urtetik geroztik duten lehendabiziko eta plan bakarra (Pastor, Acosta, Torres, Calvo, 2020).

Nafarroako Unibertsitate Publikoak duen Berdintasun Unitatea aurrerago 2.6.1. *NUP-eko Berdintasun Unitatea* atalean azalduko da.

Behin unibertsitateen berdintasun estruktura egoera aztertuta, ikasleak karrera urteetan jasotzen duen genero ikuspegiaren zeharkako lanketa edota lanketa zehatzaren beharraz hitz egitea oinarritzakoa da.

“Formación en Género en la Universidad: ¿Materia de asignaturas específicas o de educación transversal” artikuluan Lan Zientziak eta Enpresen Administrazio eta Zuzendaritza ikasketak ikasten dituzten ikasleen pertzepzioaren konparaketa analisia egin zuten.

Bertan, genero lanketa zehatzaren bidez Lan Zientziak ikasketen ikasgaietan %93ko ikasleak genero formakuntza jaso izanaz kontziente dira, Enpresen Administrazio eta Zuzendaritzako, zeharkako lanketa jaso zuteneta lanketa horretaz kontziente diren %33aren aurrean (Asián-Chaves, Cabeza, Rodríguez, 2015).

Hori dela eta, berriazko ikasgaiak ikasketa planetan sartzearen beharra azpimarratzen dute.

Era berean, Manuel Castells Unibertsitate Ministroak, 2020ko maiatzaren 8an genero berdintasuna sustatzeko formakuntza zehatza gradu guztien irakasgai gidetan irakasteko lege erreforma baten prestakuntzaren berri eman du (El Mundo, 2020).

2.6.1. NUP-eko Berdintasun Unitatea

Nafarroako Unibertsitate Publikoak 2009 urteaz geroztik Berdintasun Unitatea dauka, aurreko paragrafoetan aipatutako legean oinarritzen da eta NUP-eko webgunean azaltzen den bezala “Upnako II Plan Estrategikoaren (2005-2008)” jarraibideei erantzuten die:

“en todos los contenidos formativos responde y se anticipa a las necesidades de la sociedad y da prioridad a la transmisión de determinados valores como el respeto a las ideas, la tolerancia, la equidad y la solidaridad, la cultura de paz, la libertad de pensamiento, la sostenibilidad, la igualdad de género o el diálogo intercultural”

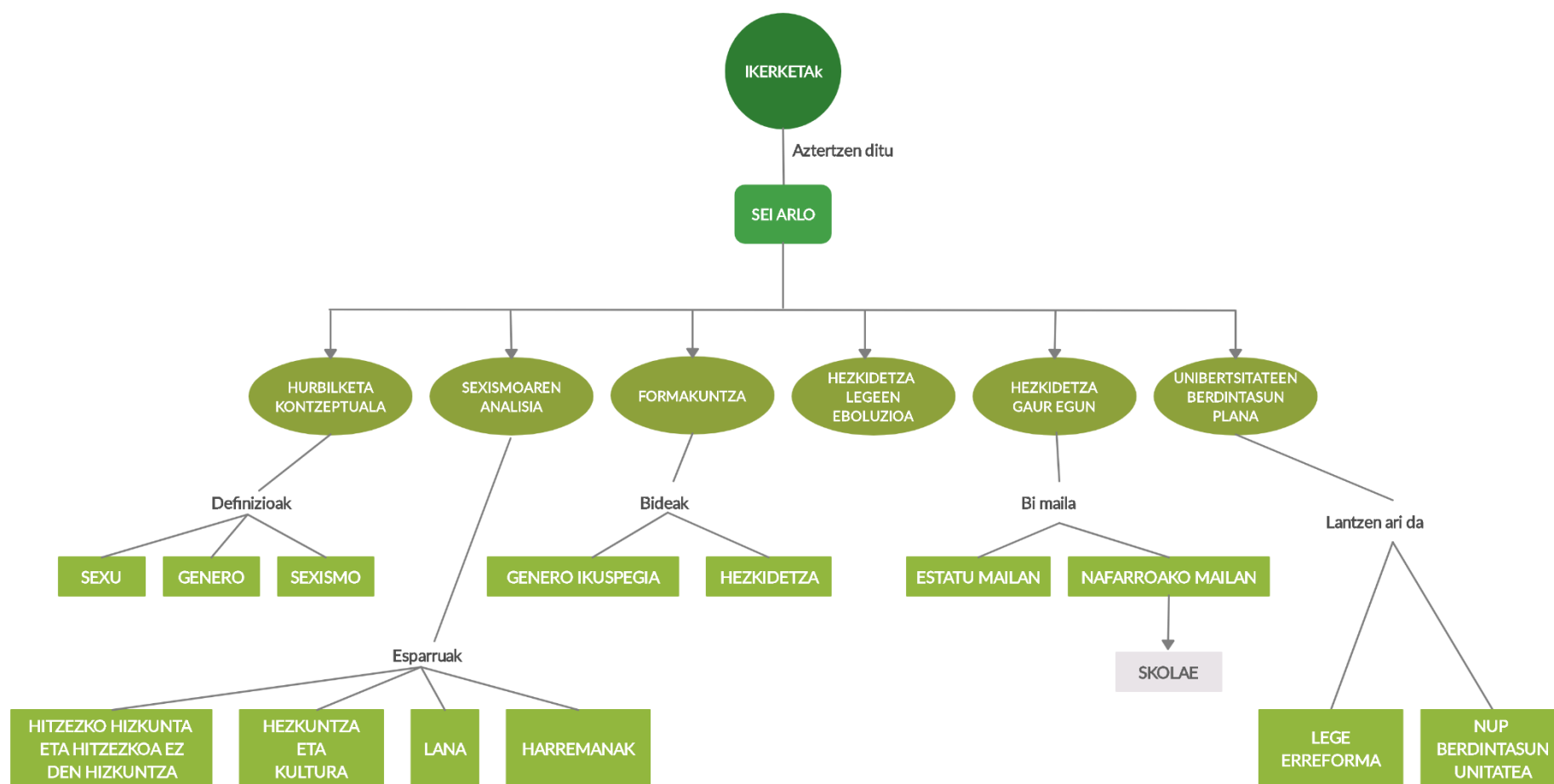
Berdintasun Unitatearen zereginak hurrengoak dira:

- Unibertsitate-esparruan gaur egun existitzen diren genero desberdintasunak ezagutzera eman.
- Unibertsitatearen arlo guztietan emakume eta gizonen arteko berdintasuna sustatzea:

- Unibertsitateko zuzendaritza eta administrazio organoetan genero parekotasuna bultzatzea
- Emakumeek euren karrera profesionala garatzea eragozten duten oztopoak kentzea
- Unibertsitate-komunitatearen artean emakume eta gizonen arteko berdintasun printzipioaren norainokoa eta esanahia ezagutzea sustatzea
- Hizkuntzaren erabilera ez sexista sustatzea
- Generoko prestakuntza eta hezkidetza sustatzea, baita ikerketa proiektuetan parte hartzea eta berdintasuna sustatzen duten beste erakunde eta enpresekin lankidetzan aritzea ere.
- Emakume eta gizonen arteko berdintasun printzipioaren ezarpen eraginkorra ziurtatzea.
- Unibertsitate-esparruan genero-indarkeria, jazarpena eta tratu txarrak desagerrarazten laguntzea.

Lege aldaketarekin bat 2007. urtean unibertsitateak “I Plan de Igualdad de la Universidad Pública de Navarra” garatzen du. Webgunean azaltzen denez plan hau urtero eguneratzen da, baina orain arte hiru plan azaltzen dira soilik: “I Plan de Acción para la Igualdad (2008-09)”, “II Plan de Acción para la Igualdad (2009-10)” eta “III Plan de Acción para la Igualdad (2010-11)”.

Honetaz gain beste hainbat lan azaltzen dira unibertsitatearen egoera genero kontuan aztertzen dutena. Horien artean lan honen abiapuntua izan den lana aurkitzen da.

3. Irudia. Marko teorikoaren eskema

3. ATAL PRAKTIKOA

3.1. Aurkezpena

Atal honetan ikerketa proiektu baten proposamena egingo da. Ikerketa diseinu honetan, Nafarroako Unibertsitate Publikoak Haur Hezkuntzako Irakasle Graduan graduatzen diren ikasleak ikasketetan jasotzen duten formakuntza genero ikuspegian aztertuko da. Horretarako, sarreran azaldu dudan bezala, NUPEK 2012. urtean egin zuen "ESTUDIO DE LA TRANSVERSALIDAD DE GÉNERO EN LOS TÍTULOS DE GRADO IMPLANTADOS EN LA UPNA" ikerketan azaltzen diren Haur Hezkuntzako Irakasle Graduako irakasgai giden analisia abiapuntu izango da.

3.2. Argudioa

Atal teorikoan ikusi dugun bezala, gaur egungo gizartean sexismoa nabaria da alor anitzetan: hitzezko hizkuntza eta hitzezkoa ez den hizkuntzan, komunikabide, harreman afektibo eta sozial, heziketa nahiz kulturean.

Alor guzti horiek gure gizartean oso garrantzitsua den gauza amankomun bat dute; sexismoa hezkuntzaren bidez bereganatu eta ikasten dugu. Eta Hezkuntza bera da egoera aldatzeko ahalmena duena, baina horretarako genero ikuspegian formakuntza beharrezkoa da. Haurrak nahiz helduak genero ikuspegiaren begiradatik hezituak izan behar dira orain arte, poliki-poliki, emandako aurrera pausuen bidetik zuzen jarraitzeko eta atzera inoiz ez bueltatzeko.

3.3. Hipotesia

Nire ustetan, graduan zehar jaso dugun genero ikuspegi formakuntza ez da nahikoa. Genero berdintasuna eta curriculum ezkutuaz hitz egin digute. Genero berdintasuna ikerketek babestu eta indartzen dute, baina curriculum ezkutuaren bidez iragazten diren jarrera, jokaera eta balioak, besteak beste, nork kontrola ditzake guzti hori?

Pertsona bakoitzak bere errealitatea dauka eta esparru profesionalean, behintzat, nik uste bakoitza ahal duena hobekien dakien eran egiten saiatzen da. Baina batzuetan ez da nahikoa.

Ana ZARATIEGUI BARRANCO

Praktiketan zenbait egoera kudeatzean genero ikuspegia alde batera uzten denarekin topatu naiz, eta Gradu Amaierako Lan honen sarreran azaldu dudana bezala, irakasle izango garen ikasleok honen inguruan unibertsitatean jasotzen dugun formakuntzaz hausnartzera eramanez.

Horretarako, hurrengo ataletan azaltzen den ikerketa egin dut nire hipotesia frogatzeko.

3.4. Metodologia

Esan bezala, 2012. urtean NUP-ek egindako ikerketa izan da nire ikerketaren abiapuntua. Bertan ikasgaien irakasgai gida kontuan hartuta zenbait atal bereizi zituzten taula batean, eta banan-banan aztertzen joan ziren “genero” edota “berdintasuna” adierazten zuten irizpidea erabiliz baiezkota edo ezezkoa ematen.

Nire plangintza, alde batetik, nik ikasitako ikasgaien irakasgai gidak, ikasi nituen urte bakoitzean, aztertzea izan da. Beraz, era berean, irakasgai gidaren atal bakoitzaren emaitza taula batean adierazi dut 2012ko ikerketarekin alderatuta.

2. Taula. 2012 eta nire ikasturteen irakasgai giden konparaketa

IKASGAIA	2012	Nire ikasturteak
Deskribatzaileak		
Edukien azalpen laburra		
Gaitasun orokorrak		
Berariazko gaitasunak		
Metodologia		
Ebaluazioa		
Ikasketaren emaitzak		
Gai-Zerrenda		
Bibliografia		

Eta bestetik, 2019/2020 ikasturteko, hau da, azken ikasturteko, irakasgaien gidak pausu berdinak jarraikiz aztertu eta aurreko bi ikerketekin alderatu ditut.

3. Taula. 2012, nire ikasturteak eta 2019/2020 ikasturtearen irakasgai giden konparaketa

IKASGAIA	2012	2015/16	2019/2020
Deskribatzaileak			
Edukien azalpen laburra			
Gaitasun orokorrak			

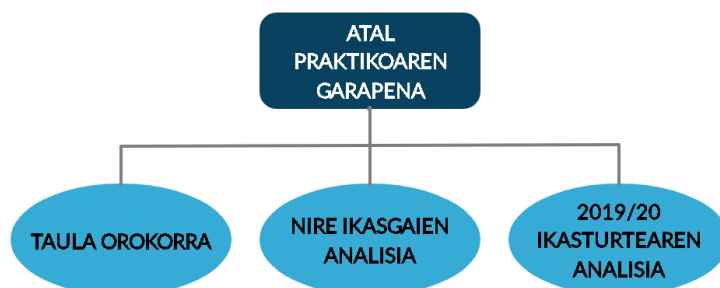
Berariazko gaitasunak			
Metodologia			
Ebaluazioa			
Ikasketaren emaitzak			
Gai-Zerrenda			
Bibliografia			

Modu orokorrean emaitzak adierazteko, irakasgai gidaren atal baten, gutxienez, baiezkoa izanez gero, ikasgai osoaren emaitza baiezkotzat hartu dut, abiapuntu den ikerketan erabaki zuten irizpidea jarraituz, eta taula orokor batean irakasgai guztien emaitzak adierazi ditut.

Halaber, ezin izan dut NUP-eko ikerketan azaltzen diren ikasgai guztiak nik ikasitako ikasgai guztiekin alderatu, 2012. urtean hainbat ikasgai existitzen ez zirelako.

3.5. Atal praktikoaren garapena

Atal honen garapena hiru zatitan bereizten hurrengo irudian ikus daitekeen bezala.

4. Irudia. Atal praktikoaren garapena

3.5.1. Taula orokorra

Hurrengo taulan ikerketan zehar aztertutako ikasgai guztien emaitza orokorra azaltzen da hiru momento desberdinetan.

4. Taula. Konparaketa orokorra

IKASGAIAK	Ikasgai mota	2012	Nire ikasturteak	2019/2020
GIZARTE ANTOLAKETA ETA GIZA GARAPENA	Oinarrizkoa	BAI	BAI	BAI
KULTURA-ANIZTASUNA, OINARRIZKO ESKUBIDEAK, BERDINTASUNA ETA HIRITARTASUNA	Oinarrizkoa	BAI	BAI	BAI
OINARRI PBAIKOLOGIKOAK: GIZABANAKOA ETA GIZARTE INGURUNEA	Oinarrizkoa	BAI	BAI	BAI
KOMUNIKATZEKO TREBETASUNAK ETA IKT	Oinarrizkoa	EZ	Webgunean EZ	BAI
HEZKUNTZA-ERAKUNDEAK	Oinarrizkoa	EZ	BAI	BAI
ARTEAK ETA ONDARE HISTORIKOA	Oinarrizkoa	EZ	BAI	BAI
KOMUNIKAZIO TREBETASUNAK ERKIDEGOKO BESTE HIZKUNTZAN: GAZTELANIA	Oinarrizkoa	EZ	EZ	EZ
GARAPEN EBOLUTIBOA ETA IKASKUNTZA	Oinarrizkoa	EZ	EZ	EZ
IRAKASLE LANBIDEA	Oinarrizkoa	BAI	BAI	BAI
FOREIGN LANGUAGE: ENGLISH	Oinarrizkoa	BAI	EZ	EZ
GIZARTEA, FAMILIA ETA ESKOLA INKLUSIBOA	Oinarrizkoa	BAI	BAI	BAI
HAUR-ESKOLAKO ANTOLAMENDUA	Oinarrizkoa	BAI	BAI	BAI
ERANTZUN PSIKOPEDAGOGIKOA ETA ANIZTASUNA	Oinarrizkoa	BAI	BAI	BAI
HEZKUNTZA PROZESU ETA TESTUINGURUEN BEHAKETA ETA ANALISIA	Oinarrizkoa	Webgunean EZ	BAI	BAI
HIZKUNTZAREN DIDAKTIKA	Nahitaezkoa	EZ	BAI	BAI
ESKOLA-PRAKTIKAK 1	Kanpo praktikak	EZ	BAI	BAI
HIZKUNTZA ETA ESKOLA	Oinarrizkoa	Irakasgai gidan EZ	BAI	BAI
MUSIKA ARLOKO ETA MUGIMENDU-AUTONOMIAREN GARAPENA	Oinarrizkoa	Irakasgai gidan EZ	BAI	BAI

MATEMATIKA ETA BERE DIDAKTIKA	Nahitaezkoa	Irakasgai gidan EZ	EZ	EZ
FOREIGN LANGUAGE: ENGLISH 2	Nahitaezkoa	BAI	BAI	BAI
NATURA INGURUNEAREN DIDAKTIKA	Nahitaezkoa	BAI	BAI	BAI
GIZARTE INGURUNEAREN DIDAKTIKA	Nahitaezkoa	BAI	EZ	EZ
MATEMATIKAREN DIDAKTIKA	Nahitaezkoa	EZ	BAI	EZ
HAUR LITERATURAREN DIDAKTIKA	Nahitaezkoa	EZ	BAI	BAI
MUGIMENDU JOKOA HEZKUNTZA OSAGAI GISA	Aukerakoa	Aukerakoa - EZ	BAI	BAI
MUSIKAREN DIDAKTIKA	Nahitaezkoa	Irakasgai gidan EZ	BAI	BAI
PLASTIKAREN DIDAKTIKA	Nahitaezkoa	Irakasgai gidan EZ	BAI	BAI
GORPUTZ ADIERAZPENAREN DIDAKTIKA	Nahitaezkoa	EZ	BAI	BAI
FOREIGN LANGUAGE DIDACTICS IN INFANTILE SCHOOL: ENGLISH	Nahitaezkoa	EZ	EZ	EZ
GORPUTZ-HEZKUNTZA ETA OSASUNA	Aukerakoa	Aukerakoa - EZ	BAI	BAI
INGURUNE NATURALAREN ETA SOZIALAREN IKERKETA	Oinarritzkoa	Irakasgai gidan EZ	BAI	BAI
ADIERAZPEN MUGIMENDUA, DANTZA ETA ERRITMOA	Aukerakoa	Aukerakoa - EZ	BAI	BAI
GORPUTZ-HEZKUNTZAREN DIDAKTIKAREN ANTOLAMENDUA	Aukerakoa	Aukerakoa - EZ	BAI	BAI
ESKOLA-PRAKTIKAK 2	Kanpo praktikak	EZ	BAI	BAI
ESKOLA-PRAKTIKAK 3	Kanpo praktikak	EZ	BAI	BAI
OSOTARA		11	27	28

3.5.2. Nire ikasgaien ikerketa

3.5.2.1. Lehenengo maila - 2015/2016 ikasturtea

Gizarte Antolaketa Eta Giza Garapena

5. Taula. Gizarte Antolaketa Eta Giza Garapena ikasgaiaren analisia

GIZARTE ANTOLAKETA ETA GIZA GARAPENA	2012	2015/16
Deskribatzaileak	Ez	Bai
Edukien azalpen laburra	Ez	Ez
Gaitasun orokorrak	Ez	Ez
Berariazko gaitasunak	Ez	Ez
Metodologia	Bai	Ez
Ebaluazioa	Ez	Ez
Ikasketaren emaitzak	Ez	Ez
Gai-Zerrenda	Bai	Bai
Bibliografia	Ez	Bai
	BAI	BAI

Gizarte Antolaketa Eta Giza Garapena ikasgaiaren irakasgai gidan genero ikuspegiari bi ataletan adierazpen zehatza egiten zaio. Alde batetik, Deskribatzaileak atalean: *“Soziologia” jakintza arloari dagokion irakasgaia da hau eta bertan, hurrengo gaiak jorratuko dira. Sarrera: ikuspegi soziologikoa. Pertsona, kultura eta gizartearen gizarteratze prozesuetan; Familiak eta harreman intimoak. Genero ikuspegia. Estratifikazio soziala eta desberdintasunak: klase sozialak. Erakunde sozial garaikideak. Informazio eta ezagutzaren gizarte; globalizazioa eta mundua aldaketan. Mundu garaikidearen gobernantza erronkak: pobrezia, garapena, terrorismoa.”*

Eta beste aldetik, Gai-zerrendan: *“2. Familiak eta harreman estuak. Genero auzia.”*. Atal honetan esplizituki azaltzen da genero gaiaren lanketa. Hala ere, edukiaren izenburuarekin ondoriozta daiteke familia eta harremanei lotutako genero ikuspegiaren lanketa egingo dela soilik.

Gainontzeko ataletan ez da genero ikuspegiaren adierazpen zehatzik egiten, baina Edukien Azalpen Laburra atalean azaltzen den bezala ikasgaiaren helburua ikasleak *“begirada soziologikoa”* eskuratzea gaurko gizartearen gai nabariak aztertze da, eta hasieran aipatu diren bi ataletan generoaren lanketa zehatza adierazten denez, helburu orokor horren barruan genero ikuspegia dagoela ondoriozta daiteke.

Era berean, Berariazko Gaitasunak atalean hurrengo esaldiak agertzen dira: “8. BG - *Gizarte aldaketa eta gizarte gatazkaren testuinguruetan egoerak deskribatu, eta interpretatzeko eta bitartekaritza egiteko gaitasuna.*”, “9. BG - *Gizarte proiektuak kudeatzeko eta haiek kritikoki analizatzeko gaitasuna.*” eta “11. BG - *Sortzen ari diren joerak eta arazoak diagnostikatzeko gaitasuna.*”. Oso orokorrak dira eta irakaslearen kontzientzia eta genero formakuntzaren arabera gehiago edo gutxiago sakondu dezake gaian, kontuan hartuta generoa Gai-zerrendan agertzen den edukia dela.

Berdina gertatzen da Ikasketaren Emaizak atalarekin. Taulan agertzen diren lortutako helburu guztiak orokorrak dira.

Baita Bibliorafian ere. Atal honetan ez dago genero ikuspegiari erreferentziarik egiten dion libururik, eta 24 erreferentzia bibliografikoetatik bakarrik bat emakume batena da.

Hala ere, ikasgaian landuko diren edukiak kontuan hartuta, ez dute tituluari genero ikuspegiari inongo erreferentzia zuzenik egiten, baina liburuak azertu eta gero liburu batek, behintzat, berdintasun eza generoarekin lotzen du. Egilea emakumea da, liburu zerrenda horretan emakumea den egile bakarra:

Bretones, María Trinidad, Sociedades avanzadas. Manual de estructura social; Barcelona, Hacer, 2001.

Badago soilik mutileei zuzentzen den liburu bat, tituluari hizkuntza genero maskulinoa erabiltzen duena:

“BOURDIEU, Pierre, CHAMBOREDON, Jean Claude, PASSERON, Jean Claude, *El oficio de sociólogo. Presupuestos epistemológicos*, Siglo XXI, Madrid, (12^a) 1989.”

Ikasgaia irakasten duten emakumezkoen ehunekoa %66koa da; hiru irakasle, bi emakume eta gizon bat.

Kultura-Aniztasuna, Oinarrizko Eskubideak, Berdintasuna Eta Hiritartasuna

6. Taula. Kultura-aniztasuna, Oinarrizko Eskubideak, Berdintasuna eta Hiritartasuna ikasgaiaren analisia

KULTURA-ANIZTASUNA, OINARRIZKO ESKUBIDEAK, BERDINTASUNA ETA HIRITARTASUNA	2012	2015/16
Deskribatzaileak	Ez	Bai
Edukien azalpen laburra	Bai	Ez

Gaitasun orokorrak	Ez	Bai
Berariazko gaitasunak	Bai	Bai
Metodologia	Ez	Ez
Ebaluazioa	Ez	Bai
Ikasketaren emaitzak	Ez	Bai
Gai-Zerrenda	Ez	Bai
Bibliografia	Ez	Bai
	BAI	BAI

Kultura-aniztasuna, Oinarrizko Eskubideak, Berdintasuna eta Hiritartasuna ikasgaia Haur Hezkuntzako Irakasle Graduan *berdintasuna* tituluan aipatzen duen ikasgai bakarra da.

Ikasgai honetan genero ikuspegiari adierazpen zehatza egiten zaio irakasgai gidaren atal gehienetan. Alde batetik, Deskribatzaileak atalean: *“Gizarte eta Kultur Antropologiaren ikuspuntutik kultur aniztasunari sarrera teoriko-praktikoa emanez ondoko kontzeptu hauek garatuz: identitatea-alteritatea, etnizitate, generoa, hizkuntza, multikulturalismoa eta kulturartekotasuna.”*

Bestetik, Gaitasun Orokorretan: *“3. GO - Diseinatzea eta erregulatzea ikasteko espazioak dibertsitatearen testuinguruetan, arretaz hartuz ikasle bakoitzaren hezkuntza beharrak, genero berdintasuna, ekitatea eta giza eskubideentzako errespetua.”* eta Berariazko Gaitasunetan: *“3. GE - Diseinatzea ikasteko espazioak dibertsitatearen, kultur aniztasunaren eta eleaniztasunaren testuinguruetan, arretaz hartuz ikasle bakoitzaren hezkuntza beharrak, genero berdintasuna, ekitatea eta giza eskubideentzako errespetua.”*.

Ebaluazio Irizpideetan modu orokor batean adierazten da aniztasun soziokulturala, baina nahiz eta ez den genero ikuspegia edota berdintasuna era esplizituan aipatzen, adierazten den aniztasun horren barruan daude. Izan ere, *“Edozein motako aniztasunarekin lotura duten egoera arazotsuak identifikatu eta aztertu”* irizpideak baieztatzen du genero gaia ikasgai landuko den gai-zerrendan azaltzen delako. Baita Ikasketaren Emaitzak atalean ere agertzen den taulan emaitza bakoitza dagokion eduki/gaiari lotura egiten dio. Eta esan bezala, Gai-zerrendan *“5. Gaia: Generoa”* landuko da.

Esaterako, hurrengo lerroetan zerrendatuko ditudan Ikasketaren Emaidzak ataleko helburuak landuko den "Genero" gaiarekin lortuko dira, besteak beste: "E1. Kulturantzitasun egoeratan Antropologiak erabiltzen dituen oinarriko kontzeptuak ezagutu eta ulertu", "E4. Edozein motatako entzunlegoari ezagutzak transmititzeko antolatzen jakin", "E5. Elkarbizikidetasuna sustatzeko eta gizabanakoen zein kolektiboen eskubideak errespetatzearen ezagupen antropologikoak ezarri.", "E6. Edozein motako aniztasunarekin lotura duten egoera arazotsuak identifikatu eta aztertu." eta "E7. Testu zientifikoak zein edozein motatakoak aztertu eta laburtu, beti ere jarrera kritiko edukiz."

Beraz, Bibliografia genero ikuspegiaren inguruko bibliografia adierazten da, nahiz eta eta horrez gain, emakume idazleak agertzen dira ere bai.

Ikasgaia irakasten duten emakumezkoen ehunekoa %50ekoa da; emakume bat eta gizon bat.

Oinarri Psikologikoak: Gizabanakoa Eta Gizarte Ingurunea

7. Taula. Oinarri Psikologiak: Gizabanakoa eta Gizarte Ingurunea ikasgaiaren analisia

OINARRI PSIKOLOGIKOAK: GIZABANAKOA ETA GIZARTE INGURUNEA	2012	2015/16
Deskribatzaileak	Ez	Ez
Edukien azalpen laburra	Ez	Ez
Gaitasun orokorrak	Ez	Bai
Berariazko gaitasunak	Ez	Bai
Metodologia	Ez	Ez
Ebaluazioa	Ez	Ez
Ikasketaren emaitzak	Ez	Bai
Gai-Zerrenda	Ez	Ez
Bibliografia	Ez	Ez
	EZ	BAI

Oinarri Psikologiak: Gizabanakoa eta Gizarte Ingurunea ikasgaiaren irakasgai gidan genero ikuspegiari bi ataletan adierazpen zehatza egiten zaio. Alde batetik, Gaitasun Orokorretan: "3. GO - Ikasketa guneak diseinatzea eta arautzea aniztasunaren testuinguruetan, ikasleen hezkuntza-behar bereziei, genero berdintasunari, ekitateari eta giza eskubideen errespetuari kasu eginez.", eta bestetik Berariazko Gaitasunetan: "3. GE - Diseinatzea ikasteko espazioak dibertsitatearen, kulturantzitasunaren eta

eleoniztasunaren testuinguruetan, arretaz hartuz ikasle bakoitzaren hezkuntza beharrak, genero berdintasuna, ekitatea eta giza eskubideentzako errespetua.”

Ikasketaren Emaitzak atalean eskema txiki bat agertzen da ikasketaren emaitzak zeintzuk diren azaltzeko. Genero ikuspegia edota genero berdintasuna ez da esplizituki agertzen irizpideak orokorrak baitira. Baina eskema horren hainbat ataletan Gaitasun Orokorrak eta Berriarazko Gaitasunak ataletan agertzen diren 3. GO eta 3. GE esaldiei egiten die erreferentzia:

“3) Aplikazioa: Arreta goiztiarraren oinarriak, prozesu psikologiko oinarritzkoen funtzionamendua, ikasketaren gakoak eta nortasunaren eraikuntza zehaztu, ezarri eta aplikatu ahal izatea (2. OG, 2. GO, 10. GO, 3. GE eta 8. GE).”

“6) Ebaluazioa:

6.1. Ikasgelan eta hortik kanpora bizikidetza sustatzea, eta gatazkak modu baketsuan konpontzeari ekitea (3. GO, 4. GO)

6.2. Ikasketa eta bizikidetza testuinguruak behatzen eta balioesten jakitea, sistematikoki (3. GO).”

Bibliografia atalean ez dago generoari adierazpenik egiten dio erreferentziarik, baina “Oinarritzko bibliografía”-n agertzen den liburu bakarra emakume batek idatzi du: *“Sanz de Acedo Lizarraga, M.L. (2012). Psicología. Individuo y medio social. Bilbo: Desclée de Brouwer.”*

Ikasgaia irakasten duten emakumezkoen ehunekoa %50ekoa da; bi emakume eta bi gizon.

Komunikatzeko Trebetasunak Eta Ikt

NUP-eko web gunean ez da 2015/16 urteko irakasgai gida agertzen, beraz ezin izan da urte horretako plana aztertu.

Hezkuntza-Erakundeak

8. Taula. Hezkuntza-erakundeak ikasgaiaren analisia

HEZKUNTZA-ERAKUNDEAK	2012	2015/16
Deskribatzaileak	Ez	Ez
Edukien azalpen laburra	Ez	Ez
Gaitasun orokorrak	Ez	Ez

Berariazko gaitasunak	Ez	Ez
Metodologia	Ez	Ez
Ebaluazioa	Ez	Ez
Ikasketaren emaitzak	Ez	Ez
Gai-Zerrenda	Ez	Bai
Bibliografia	Ez	Ez
	EZ	BAI

Hezkuntza-erakundeak ikasgaiaren irakasgai gidan atal bakar batean egiten zaio generoari adierazpen zehatza. Esaterako, Gai-zerrenda atalean: “7. gaia. Hezkuntza formala eta bere erakunde-testuingurua: Eskola hezkuntza-antolamendu gisa. Sare publiko zein pribatuko hezkuntza erakundeak. Eskola cultura: familia, eskola eta elkargoa. Generoa eskolan: hezkidetzak. Eskola planifikatzeko dokumentuak.”.

Deigarria da Bibliografia atalean ez aurkitzea aurreko atalean azaltzen den edukiari erreferentzirik egiten ez dion libururik aurkitzea. Baten bat aztertuta liburu batek gaiaren inguruko erreferentzia xume bat egiten du, baina ez du gehiago sakontzen. Era berean, analisia zein den kontuan hartuta nabarmentzekoak dira bi liburu:

“ZUFIAURRE, B. (2000): Evaluación escolar y coparticipación educativa: responsabilidad social y democrática: padres, madres, maestros, maestras, alumnas y alumnos, sociedad: la complejidad de la vida escolar. Valencia: Nau Llibres, 2000.”

“ESCRIBANO, A. y MARTÍNEZ, A. (2013). Inclusión educativa y profesorado inclusivo. Aprender juntos para aprender a vivir juntos. Madrid: Narcea.”

Lehendabizikoak ez du generoa aipatzen, baina tituluan hizkuntza inklusiboa erabiltzen du, beraz, emakumeak kontuan hartzen ditu. Eta bigarrena, aldiz, idazleak emakumeak dira, tituluan inklusioa aipatzen dute, baina genero hizkuntza maskulinoa erabiltzen dute.

Gaitasun Orokorrak atalean ez da ez genero ikuspegiari, ez hezkidetzari adierazpen zehatzik egiten, hala ere badira bi gaitasun zeinak irakaslearen kontzientzia eta genero formakuntzaren arabera emakumeen eta gizonen arteko berdintasuna eta genero-ikuspegia ikasgai honetan lantzea posible izan zitekeen:

“GO9 Haur Hezkuntzako eskoletako antolaketa eta beren funtzionamenduak jasotzen duen ekintzen aniztasuna ezagutzea. Irakaslanak hobetzen eta bizitzan

zehir aldaketa zientifiko, pedagogi eta gizarte-aldaketetara egokitzen joan behar duela onartzea.”

“GO12 Gaur egungo gizartean hezkuntzaren funtzioa, posibilitateak eta mugak eta haur hezkuntzako ikastetxe eta beren profesionalei eragiten dieten oinarrizko gaitasunak ulertzea. Ikastetxeetan aplikatzen diren kalitatea hobetzeko ereduak ezagutzea.”

Ikasgaia irakasten duten emakumezkoen ehunekoa %100ekoa da; bi irakasle eta biak emakumeak.

Arteak Eta Ondare Historikoa

9. Taula. Arteak eta Ondare Historikoa ikasgaiaren analisia

ARTEAK ETA ONDARE HISTORIKOA	2012	2015/16
Deskribatzaileak	Ez	Ez
Edukien azalpen laburra	Ez	Ez
Gaitasun orokorrak	Ez	Bai
Berariazko gaitasunak	Ez	Bai
Metodologia	Ez	Ez
Ebaluazioa	Ez	Ez
Ikasketaren emaitzak	Ez	Ez
Gai-Zerrenda	Ez	Ez
Bibliografia	Ez	Ez
	EZ	BAI

Arteak eta Ondare Historikoa ikasgaiaren irakasgai gidan bi ataletan egiten zaio generoari adierazpen zehatza. Alde batetik, Gaitasun Orokorretan: *“3. GO - Ikasketa guneak diseinatzea eta arautzea aniztasunaren testuinguruetan, ikasleen hezkuntza-behar bereziei, genero berdintasunari, ekitateari eta giza eskubideen errespetuari kasu eginez.”*, eta bestetik Berariazko Gaitasunetan: *“3. GE - Diseinatzea ikasteko espazioak dibertsitatearen, kultur aniztasunaren eta eleaniztasunaren testuinguruetan, arretaz hartuz ikasle bakoitzaren hezkuntza beharrak, genero berdintasuna, ekitatea eta giza eskubideentzako errespetua.”*

Nahiz eta Gaitasun Orokorrak eta Berariazko Gaitasunak ataletan *genero berdintasunari* erreferentzia egin, intentzio hori ez da Gai-zerrendan adierazten, beraz, lantzekotan zeharkako eran landuko da.

Era berean, alde batetik, Edukien Azalpen Laburra atalean “Ikus Artea”-ren zatian: *“Arteak eta ondarea informazio iturri bezala ezagutzea prozezu social, ekonomiko eta kulturei buruzko ezagutza eskuratzeko.”* Eta *“Ondare Historikoa”-n: “Ondarearen elementurik esanguratsuenak ezagutzea, historia, geografia eta arteen kontzeptu ezberdinak lotzen dituen herentzia historikotzat hartuta.”* Eta bestetik, “ikus Artea”-ri dagokionez soilik, Gai-zerrenda atalean: *“4. gaia: Narrazioak. Artea ideiarekin adierazpen eta transmisioa”* eta *“5. gaia: Narrazioak. Artea gizarte eta kulturaren komentarioa: diskurtso kritikoak.”* Eta Ikasketaren emaitzak atalean: *“Hezkuntza testuinguruetan zehaztutako helburu hezigarriak betetzeko erabilgarriak izan daitezkeen artelanak zeintzuk diren interpretatzea.”* Irizpide guzti hauek irakaslearen kontzientzia eta genero formakuntzaren arabera emakumeen eta gizonen arteko berdintasuna eta genero-ikuspegia ikasgai honetan lantzeko aukera izan zitekeen.

Ikasgaia irakasten duten emakumezkoen ehunekoa %60koa da; bost irakasle, hiru emakume eta bi gizon dira.

Komunikazio Trebetasunak Erkidegoko Beste Hizkuntzan: Gaztelania

10. Taula. Komunikazio Trebetasunak Erkidegoko Beste Hizkuntzan: Gaztelania ikasgaiaren analisia

KOMUNIKAZIO TREBETASUNAK ERKIDEGOKO BESTE HIZKUNTZAN: GAZTELANIA	2012	2015/16
Deskribatzaileak	Ez	Ez
Edukien azalpen laburra	Ez	Ez
Gaitasun orokorrak	Ez	Ez
Berariazko gaitasunak	Ez	Ez
Metodologia	Ez	Ez
Ebaluazioa	Ez	Ez
Ikasketaren emaitzak	Ez	Ez
Gai-Zerrenda	Ez	Ez
Bibliografia	Ez	Ez
	EZ	EZ

Komunikazio Trebetasunak Erkidegoko Beste Hizkuntzan: Gaztelania ikasgaiaren irakasgai gidan ez zaio genero ikuspegiari adierazpen zehatzik egiten. Are gehiago, gaztelaniaz idatzita dago eta ez da hizkuntza inklusiboa erabiltzen. Ikasleei erreferentzia egiten denean genero hizkuntza maskulinoa erabiltzen da.

Honen adibide dira Edukien Azalpen Laburra atalean azaltzen den irizpidea: *“Esta materia, puesto que trata de mejorar la competencia comunicativa oral y escrita de los estudiantes, se abordará con una metodología fundamentalmente práctica que canalice la observación de textos, la ejercitación continua de nuevos tipos de textos, su elaboración, análisis y evaluación de los resultados textuales obtenidos. (...)”*. Gaitasun Orokorrak atalean: *“CB2 Que los estudiantes sepan aplicar sus conocimientos a su trabajo o vocación de una forma profesional (...)”, “CB3 Que los estudiantes tengan la capacidad de reunir e interpretar datos relevantes (...)”, “CB4 Que los estudiantes puedan transmitir información, ideas, problemas y soluciones a un público tanto especializado como no especializado.”, “CG10 Actuar como orientador de padres y madres en relación con la educación familiar en el periodo 0-6 (...)” eta “CG11 (...) Adquirir hábitos y destrezas para el aprendizaje autónomo y cooperativo y promoverlo en los estudiantes.”*. Ebaluazioa atalean: *“Los estudiantes deben ser capaces de utilizar un metalenguaje que les ayude a analizar y mejorar sus habilidades de expresión oral y escrita en un nivel óptimo, medio o deficiente según los resultados de aprendizaje especificados más arriba.”*. Eta Ikasketaren Emaitzak atalean: *“Los resultados de aprendizaje son la concreción de las competencias que el estudiante adquirirá en la materia. (...) Un estudiante obtiene una calificación de APTO si el nivel de aprendizaje es óptimo o medio.”*

Ikasgaia irakasten duten emakumezkoen ehunekoa %100ekoa da; bi irakasle eta biak emakumeak.

Garapen Ebolutiboa Eta Ikaskuntza

11. Taula. Garapen ebolutiboa eta ikaskuntza ikasgaiaren analisia

GARAPEN EBOLUTIBOA ETA IKASKUNTZA	2012	2015/16
Deskribatzaileak	Ez	Ez
Edukien azalpen laburra	Ez	Ez
Gaitasun orokorrak	Ez	Ez
Berariazko gaitasunak	Ez	Ez
Metodologia	Ez	Ez
Ebaluazioa	Ez	Ez
Ikasketaren emaitzak	Ez	Ez
Gai-Zerrenda	Ez	Ez
Bibliografia	Ez	Ez

EZ	EZ
----	----

Garapen ebolutiboa eta ikaskuntza ikasgaiaren irakasgai gidan ez zaio genero ikuspegiari adierazpen zehatzik egiten.

Baina bai “Edukien azalpen laburra”, bai “Gaitasun Orokorrak” ataletan agertzen diren deskribatzaile eta gaitasunetan, irakaslearen kontzientzia eta genero formakuntzaren arabera, generoa landu zitekeen. Izan ere, haurraren garapen afektibo, emozional eta soziala, baita nortasunaren garapena eta gizarteratze prozesuaz ari da, eta horretan generoak pisu handia dauka.

Esaterako, “Edukien azalpen laburra” atalean: *“III. MULTZOA: GARAPENA LEHEN HAURTZAROAN (3-6 URTE): Garapen kognitibo, linguistiko, afektibo-emozional, sozial eta morala. Haurraren nortasunaren garapena.”* eta *“IV. MULTZOA: GARAPENA ESKOLA-ALDIAN (7-12 URTE): Garapen kognitibo, linguistiko, afektibo-emozional, sozial eta morala. Nortasunaren garapena eta gizarteratze prozesua.”*. Eta “Gaitasun Orokorrak” atalean: *“2. GO Lehen haurtzaroan ikaskuntzak sustatzea eta ahalbidetzea, alderdi kognitibo, emozional, psikomotor eta nahimenezkoen ikuspegi globalizatzaile eta integratzaile batetik.”* eta *“4. GO Ikasgelan eta hortik kanpora bizikidetza sustatzea, eta gatazkak modu baketsuan konpontzeari ekitea. Ikaskuntza eta bizikidetza testuinguruak sistematikoki behatzen jakitea, eta haiei buruz gogoeta egiten jakitea.”*

Ikasgaia irakasten duten emakumezkoen ehunekoa %0koa da; irakasle bakarra eta gizona da.

Irakasle Lanbidea

12. Taula. Irakasle Lanbidea ikasgaiaren analisia

IRAKASLE LANBIDEA	2012	2015/16
Deskribatzaileak	Ez	Ez
Edukien azalpen laburra	Ez	Ez
Gaitasun orokorrak	Bai	Bai
Berariazko gaitasunak	Ez	Bai
Metodologia	Ez	Ez
Ebaluazioa	Ez	Ez
Ikasketaren emaitzak	Ez	Ez
Gai-Zerrenda	Bai	Ez
Bibliografia	Bai	Ez

BAI	BAI
-----	-----

Irakasle Lanbidea ikasgaiaren irakasgai gidan genero ikuspegiari hiru ataletan adierazpen zehatza egiten zaio. Alde batetik, Gaitasun Orokorrak atalean: “3. GO Diseinatzea eta erregulatzea ikasteko espazioak dibertsitatearen testuinguruetan, arretaz hartuz ikasle bakoitzaren hezkuntza beharrak, genero berdintasuna, ekitatea eta giza eskubideentzako errespetua.”. Eta Berariazko Gaitasunetan: “3. GE Diseinatzea ikasteko espazioak dibertsitatearen, kulturantzatasunaren eta eleaniztasunaren testuinguruetan, arretaz hartuz ikasle bakoitzaren hezkuntza beharrak, genero berdintasuna, ekitatea eta giza eskubideentzako errespetua.”.

Eta bestetik Bibliografian, tituluari, nahiz eta ez den genero edo berdintasun hitza agertzen, esaldiak genero ikuspegiari egiten dio erreferentzia: “Simon, E. (2003): “¿Sabía Ud. que la mitad de alumnos son ciudadanas?”.

Hala ere, beste atal batzuetan ekitatea hitza modu orokorrean agertzen da. Adibidez, Edukien Azalpen Laburra atalean: “6. Irakaskuntza praktika eta ekitatea: erantzuna eman beharreko erronkak. Aniztasunari arreta ematearen, gizarteratzearen eta ikasgelan dauden kultura desberdinei eman beharreko tratuaaren problematika garatzen du. Plan indardunak eta haien araubide instituzionala.” , eta Gai-Zerrendan: “II. MULTZOA: IRAKASKUNTZA PRAKTIKA ETA EKITATEA: ERANTZUN BEHARREKO ERRONKAK”. Ez da modu argi batean adierazten genero berdintasun eza landuko den edo ez. Beraz, irakaslearen kontzientzia eta genero formakuntzaren arabera aipatutako ataletan genero ikuspegia ikasgai honetan lantzeko aukera izan zitekeen.

Ikasgaia irakasten duten emakumezkoen ehunekoa %100ekoa da; bi irakasle eta biak emakumeak.

3.5.2.2. Bigarren maila - 2016/2017 ikasturtea

Gizartea, Familia Eta Eskola Inklusiboa

13. Taula. Gizarte, Familia eta Eskola Inklusiboa ikasgaiaren analisia

GIZARTEA, FAMILIA ETA ESKOLA INKLUSIBOA	2012	2016/17
Deskribatzaileak	Bai	Ez
Edukien azalpen laburra	Ez	Bai
Gaitasun orokorrak	Ez	Bai
Berariazko gaitasunak	Bai	Bai

Nafarroako Unibertsitate Publikoko Haur Hezkuntza Irakasle Graduaren genero ikuspegia formakuntzan. Azterketa txiki bat

Metodologia	Ez	Ez
Ebaluazioa	Ez	Bai
Ikasketaren emaitzak	Ez	Bai
Gai-Zerrenda	Bai	Bai
Bibliografia	Ez	Bai
	BAI	BAI

Gizarte, Familia eta Eskola Inklusiboa ikasgaiaren irakasgai gidan genero ikuspegiari adierazpen zehatza egiten zaio irakasgai gidaren atal gehienetan.

Alde batetik, Edukien Azalpen Laburra atalean: *“Irakasgaian landuko diren edukien bidez ikaslegoari ezaguera kritikoak txertatu nahi zaizkio hezkuntza eta testuinguruarekin duen harremanari buruz. (...) Ondoren, eskola eta berdintasun eza gaian, klase, genero, etniko-kultural desberdintasunak eskolaren ikuspegitik sakontzen dira, honek borrokatzen eta aldi berean birstortzen dituela ikasiz (...)”*. Eta bestetik, Gaitasun Orokorretan: *“3. GO - Diseinatzea eta erregulatzea ikasteko espazioak dibertsitatearen testuinguruetan, arretaz hartuz ikasle bakoitzaren hezkuntza beharrak, genero berdintasuna, ekitatea eta giza eskubideentzako errespetua.”* Eta Berariazko Gaitasunetan: *“3. GE - Diseinatzea ikasteko espazioak dibertsitatearen, kulturantzatasunaren eta eleaniztasunaren testuinguruetan, arretaz hartuz ikasle bakoitzaren hezkuntza beharrak, genero berdintasuna, ekitatea eta giza eskubideentzako errespetua.”*

Ikasketaren Emaitzak atalen: *“IES1. Eskola eta gizartearen arteko erlazioaz jabetu konzeptu soziologikoen bidez, halakoak identifikatuz: b) Eskolak aurre egin eta errepikatzen dituen berdintasun eza mota diferenteak (klase soziala, generoa, etnia, kultura).”* Eta ondorioz, Gai-zerrenda atalean ere bai: *II. BLOKEA. Eskola eta berdintasun eza: 5. Hezkuntza eta genero berdintasun eza: 5.1 Generoaren eraikuntza soziala, 5.2 Genero gizarteratze diferentziala, 5.3 Segregazioa, hezkuntza mistoa, hezkidetzatza, 5.4 Irakasleria eta generoa”*

Ebaluazioa atalean Ikasketaren Emaitzak atalean azaltzen den taulan “IES1” irizpidea ebaluatzeko erabiltzen diren hiru ebaluazio sistemetan txertatuta dago. Eta Bibliografia atalean nahiz eta genero hitza ez azaldu tituluetan gaia lantzen duten liburuak daude. Adibidez: *“Ministerio de educación (2009). Educación inclusiva, iguales en la diversidad”*.

Era berean, aipatutako irakasgai gidaren hainbat ataletan genero hitza idatzita agertzen ez den zenbait gaitasun eta ikasketaren emaitzen helburuak agertzen dira, eta aurreko paragrafoetan genero ikuspegia lantzeko azaltzen diren baliabideak kontutan hartuz hurrengo lerroetan agertzen diren gaitasun eta ikasketaren emaitzak ikasgaietan landuko denaren emaitza izan daiteke ere bai. Hau da, Gaitasun Orokorrak: *“4. GO - Ikasgelan eta hortik kanpora bizikidetza sustatzea, eta gatazkak modu baketsuan konpontzeari ekitea. Ikasketa eta bizikidetza testuinguruak sistematikoki behatzen jakitea, eta haiei buruz gogoeta egiten jakitea.”* eta *“12. GO - Gaurko gizartean hezkuntzaren funtzioa, aukerak eta mugak zeintzuk diren ulertzea, eta haur hezkuntzako ikastetxeak eta beren profesionalak ukitzen dituzten oinarritzko gaitasunak zeintzuk diren ulertzea. Ikastetxeetan aplikagarriak diren kalitatea hobetzeko ereduak ezagutzea.”*. Eta Ikasketaren Emaitzak atalean: *“IES1. Eskola eta gizartearen arteko erlazioaz jabetu konzeptu soziologikoen bidez, halakoak identifikatuz: a) hezkuntzaren funtzio sozialak, bere aldaketak eta nola Estatuak aldaketa hauek Erreformen bidez egiten dituen. c) gaurregungo gizartearen eraldaketak nola eragiten duten eskola eta gizarteratze eragileen harremanean.”*, *“IES3. Garai historiko bakoitzean kokatzeak eskola eta gizartea erlazioa ulertzeko modu bilakatu: a) eraikuntza ideologikoa azaltzen bait du eskolaren funtzio sozialei dagokionean, b) berdintasun eza modu ezberdintez enfokatu ahal dela erakuste duelako, c) gizarteratze eragileen lan komuna modu berrietan eratzen delako.”*, *“IES4. Eskolak gaurreguneko gizartearekin duen elkarrekintza dela eta dituen erronka, arazo eta egoerak aztertu.”* eta *“IES6. landutako kontzeptuen bidez hezkuntza proposamen berriak kritikoki baloratzeko gai izan, berrikuntza hoiek gizarteratze eragileek arazo eta erronka sozialei ematen dieten erantzuna diren neurrian.”*

Ikasgaia irakasten duten emakumezkoen ehunekoa %50ekoa da; emakume bat eta gizon bat.

Haur-Eskolako Antolamendua

14. Taula. Haur-Eskolako Antolamendua ikasgaiaren analisia

HAUR-ESKOLAKO ANTOLAMENDUA	2012	2016/17
Deskribatzaileak	Ez	Ez
Edukien azalpen laburra	Ez	Ez
Gaitasun orokorrak	Bai	Bai

Berariazko gaitasunak	Ez	Bai
Metodologia	Ez	Ez
Ebaluazioa	Ez	Bai
Ikasketaren emaitzak	Ez	Ez
Gai-Zerrenda	Ez	Ez
Bibliografia	Ez	Ez
	BAI	BAI

Haur-Eskolako Antolamendua ikasgaiaren irakasgai gidan genero ikuspegiari bi ataletan adierazpen zehatza egiten zaio. Alde batetik, Gaitasun Orokorretan: “3. GO - Ikasketa guneak diseinatzea eta arautzea aniztasunaren testuinguruetan, ikasleen hezkuntza-behar bereziei, genero berdintasunari, ekitateari eta giza eskubideen errespetuari kasu eginez.”, eta bestetik Berariazko Gaitasunetan: “3. GE - Diseinatzea ikasteko espazioak dibertsitatearen, kulturen aniztasunaren eta eleaniztasunaren testuinguruetan, arretaz hartuz ikasle bakoitzaren hezkuntza beharrak, genero berdintasuna, ekitatea eta giza eskubideentzako errespetua.”.

Taulan ikus daitekeen bezala, Ebaluazio atala baiezkkoa da, izan ere, irakasgai gidan atal horretan agertzen den taulan aurreko paragrafoan agertzen den “3. GE” gaitasuna ebaluatzeko erabiltzen diren hiru sistemetan azaltzen da.

Ikasketaren Emaitzak atalean azaltzen diren helburuak gaztelaniaz daude idatzita eta ez da hizkuntza inklusiboa erabiltzen. Ikasleei erreferentzia egiten denean genero hizkuntza maskulinoa erabiltzen da: “RA 9- Saber actuar como orientador de padres y madres en relación con la educación familiar en el periodo 0-6. (SE 2, 3 y 4) Todos los bloques (I, II y III)” eta “RA 10- Dominar habilidades sociales en el trato y relación con la familia de cada estudiante, con los niños y con los profesionales compañeros. (SE 2, 3 y 4) Todos los bloques (I, II y III).”

Ikasgaia irakasten duten emakumezkoen ehunekoa %100ekoa da.

Erantzun Psikopedagogikoa Eta Aniztasuna

15. Taula. Erantzun Psikopedagogikoa Eta Aniztasuna ikasgaiaren analisisa

ERANTZUN PSIKOPEDAGOGIKOA ETA ANIZTASUNA	2012	2016/17
Deskribatzaileak	Ez	Ez
Edukien azalpen laburra	Ez	Ez
Gaitasun orokorrak	Bai	Bai

Berariazko gaitasunak	Ez	Bai
Metodologia	Ez	Ez
Ebaluazioa	Ez	Bai
Ikasketaren emaitzak	Ez	Ez
Gai-Zerrenda	Ez	Ez
Bibliografia	Ez	Ez
	BAI	BAI

Erantzun Psikopedagogikoa Eta Aniztasuna ikasgaiaren irakasgai gidan genero ikuspegiari bi ataletan adierazpen zehatza egiten zaio. Alde batetik, Gaitasun Orokorretan: “3. GO - Ikasketa guneak diseinatzea eta arautzea aniztasunaren testuinguruetan, ikasleen hezkuntza-behar bereziei, genero berdintasunari, ekitateari eta giza eskubideen errespetuari kasu eginez.”, eta bestetik Berariazko Gaitasunetan: “3. GE - Diseinatzea ikasteko espazioak dibertsitatearen, kulturaniztasunaren eta eleaniztasunaren testuinguruetan, arretaz hartuz ikasle bakoitzaren hezkuntza beharrak, genero berdintasuna, ekitatea eta giza eskubideentzako errespetua.”.

Taulan ikus daitekeen bezala, Ebaluazio atala baiezkkoa da ere bai, izan ere, *Haur-Eskolako Antolamendua ikasgai gertatzen den bezala* atal horretan agertzen den taulan aurreko paragrafoan agertzen den “3.GO” eta “3. GE” gaitasuna ebaluatzeko erabiltzen diren hiru sistemetan azaltzen dira.

Ikasgaia irakasten duten emakumezkoen ehunekoa %0koa da; bi irakasle eta biak gizonak dira.

Hezkuntza Prozesu Eta Testuinguruen Behaketa Eta Analisia

2016/2017 ikasturteko konparaketa egiten saiatzean, ezin izan da egin 2012. urtean ikasgai hau existitzen ez zelako.

16. Taula. Hezkuntza Prozesu Eta Testuinguruen Behaketa Eta Analisia ikasgaiaren analisia

HEZKUNTZA PROZESU ETA TESTUINGURUEN BEHAKETA ETA ANALISIA	2012	2016/17
Deskribatzaileak	-	Ez
Edukien azalpen laburra	-	Ez
Gaitasun orokorrak	-	Bai
Berariazko gaitasunak	-	Bai
Metodologia	-	Ez
Ebaluazioa	-	Bai
Ikasketaren emaitzak	-	Bai

Nafarroako Unibertsitate Publikoko Haur Hezkuntza Irakasle Graduaren genero ikuspegia formakuntzan. Azterketa txiki bat

Gai-Zerrenda	-	Bai
Bibliografia	-	Bai
	-	BAI

Hezkuntza Prozesu Eta Testuinguruaren Behaketa Eta Analisia ikasgaiaren irakasgai gidan genero ikuspegiari adierazpen zehatza egiten zaio irakasgai gidaren atal gehienetan.

Alde batetik, Gaitasun Orokorretan: *“3. GO - Diseinatzea eta erregulatzea ikasteko espazioak dibertsitatearen testuinguruetan, arretaz hartuz ikasle bakoitzaren hezkuntza beharrak, genero berdintasuna, ekitatea eta giza eskubideentzako errespetua.”* Eta Berariazko Gaitasunetan: *“3. GE - Diseinatzea ikasteko espazioak dibertsitatearen, kulturantzatasunaren eta eleaniztasunaren testuinguruetan, arretaz hartuz ikasle bakoitzaren hezkuntza beharrak, genero berdintasuna, ekitatea eta giza eskubideentzako errespetua.”*.

Eta bestetik, Gai-zerrenda atalean: *“I MULTZOA: 0-6 URTEETAKO ESKOLA GARAIA: Etaparen identitate ezaugarri nagusiak. Oinarrizko beharrak, Arreta goiztiarra. Antzekoen eta pertsona helduen arteko elkarekintza. Jokoa. Identitate sexuala eta generoaren identitatearen eraikuntza. Hezkuntza emozionala.”*. Eta ondorioz, Ikasketaren emaitzak atalean: *“Edukia: 0-6 eskola etapa: IE1- 0-3 eta 3-6 zikloen identitate ezaugarriak zehazki deskribatzen ditu.”*, Ebaluazioan “IE1” helburua ebaluatzeko taulan azaltzen diren bi Ebaluazio Sistemetan agertzen da.

Azkenik, Bibliografia: *“Simón, E. (1999): Democracia vital: Mujeres y hombres hacia la plena ciudadanía. Madrid Nancea”*.

Ikasgaia irakasten duten emakumezkoen ehunekoa %100ekoa da; irakasle bakarra.

Eskola-Praktikak 1

17. Taula. Eskola-Praktikak 1 ikasgaiaren analisia

ESKOLA-PRAKTIKAK 1	2012	2016/17
Deskribatzaileak	Ez	Ez
Edukien azalpen laburra	Ez	Ez
Gaitasun orokorrak	Ez	Ez
Berariazko gaitasunak	Ez	Ez
Metodologia	Ez	Ez
Ebaluazioa	Ez	Ez
Ikasketaren emaitzak	Ez	Ez

Gai-Zerrenda	Ez	Ez
Bibliografia	Ez	Bai
	EZ	BAI

Eskola-Praktikak 1 ikasgaiaren irakasgai gidan genero ikuspegiari adierazpen zehatza egiten dion atal bat dago.

Atal hori Bibliografia da, Izan ere, Oinarrizko Formakuntza ikasgaietan adierazten diren erreferentzia bibliografikoak kontuan hartzen dira. Esaterako, *Kultura-aniztasuna, Oinarrizko Eskubideak, Berdintasuna eta Hiritartasuna* eta *Gizarte Antolaketa Eta Giza Garapena* ikasgaiak.

Dena den, badira hainbat Gaitasun Orokor: *“GO4 - Ikasgelan eta hortik kanpora bizikidetza sustatzea, eta gatazkak modu baketsuan konpontzeari ekitea. Ikasketa eta bizikidetza testuinguruak sistematikoki behatzen jakitea, eta haiei buruz gogoeta egiten jakitea.”*, *“GO5 - Taldean hausnartzea arauak onartzeari buruz eta besteenganako errespetuari buruz. Sustatzea ikasle bakoitzaren autonomia eta singularitasuna, lehen haurtzaroan emozioak, sentimenduak eta balioak hezteko faktoreak diren aldetik.”* Eta *“GO7 - Informazio eta komunikazioaren teknologiek hezkuntzan duten inplikazioa ezagutzea, eta bereziki telebistak lehen haurtzaroan duena.”*, eta Berariazko Gaitasun: *“GE4 - Ikaskuntzako eta eskola bizikidetzako testuinguruei buruz gogoeta egitea. Behaketa sistematikoa egiten jakitea, ongi egindako lana baliozkotzea, arauak onartzea eta besteak errespetatzea.”* eta *“GE7 - Informazioaren eta komunikazioaren teknologiek hezkuntzan duten inplikazioa ezagutzea.”* ahalbidetu dezaketenak generoaren lanketa edo behintzat hausnarketa ikasgai honetan.

Ikasgaia irakasten duten emakumezkoen ehunekoa %33ekoa da; bederetzi irakasle, sei emakume eta hiru gizon.

Foreign Language: English

Ikasgai hau lehenengo mailako udaberriko sehilekoa da, baina ni nahiz eta lehenengo mailan matrikulatu bigarren matrikulan ikasi nuen ikasgaia da, hortaz 2016/17 ikasturteko udaberriko sehilekoan.

18. Taula. Foreign Language: English ikasgaiaren analisisa

FOREIGN LANGUAGE: ENGLISH	2012	2016/17
---------------------------	------	---------

Deskribatzaileak	Ez	Ez
Edukien azalpen laburra	Ez	Ez
Gaitasun orokorrak	Bai	Ez
Berariazko gaitasunak	Ez	Ez
Metodologia	Ez	Ez
Ebaluazioa	Ez	Ez
Ikasketaren emaitzak	Ez	Ez
Gai-Zerrenda	Ez	Ez
Bibliografia	Ez	Ez
	BAI	EZ

Foreign Language: English ikasgaiaren irakasgai gidan ez zaio genero ikuspegiari adierazpen zehatzik egiten. Are gehiago, Gaitasun Orokorrak atalean euskaraz eta gaztelaniaz agertzen dira gaitasunak idatzita eta gaztelerazko zatian ez da hizkuntza inklusiboa erabiltzen. Ikasleei erreferentzia egiten denean genero hizkuntza maskulinoa erabiltzen da.

“CB2 Que los estudiantes sepan aplicar sus conocimientos a su trabajo o vocación de una forma profesional (...)”, “CB3 Que los estudiantes tengan la capacidad de reunir e interpretar datos relevantes (...)”, “CB4 Que los estudiantes puedan transmitir información, ideas, problemas y soluciones a un público tanto especializado como no especializado.” eta “CG10 Actuar como orientador de padres y madres en relación con la educación familiar en el periodo 0-6 (...)”

Ikasgaia irakasten duten emakumezkoen ehunekoa %64ekoa da; hamaika irakasle, zazpi emakume eta lau gizon.

Hizkuntzaren Didaktika

19. Taula. Hizkuntzaren Didaktika ikasgaiaren analisia

HIZKUNTZAREN DIDAKTIKA	2012	2016/17
Deskribatzaileak	Ez	Ez
Edukien azalpen laburra	Ez	Ez
Gaitasun orokorrak	Ez	Bai
Berariazko gaitasunak	Ez	Bai
Metodologia	Ez	Ez
Ebaluazioa	Ez	Ez
Ikasketaren emaitzak	Ez	Ez
Gai-Zerrenda	Ez	Ez
Bibliografia	Ez	Ez

EZ	BAI
----	-----

Hizkuntzaren Didaktika ikasgaiaren irakasgai gidan genero ikuspegiari bi ataletan adierazpen zehatza egiten zaio. Alde batetik, Gaitasun Orokorretan: “3. GO - Ikasketa guneak diseinatzea eta arautzea aniztasunaren testuinguruetan, ikasleen hezkuntza-behar bereziei, genero berdintasunari, ekitateari eta giza eskubideen errespetuari kasu eginez.”, eta bestetik Berariazko Gaitasunetan: “3. GE - Diseinatzea ikasteko espazioak dibertsitatearen, kultur aniztasunaren eta eleaniztasunaren testuinguruetan, arretaz hartuz ikasle bakoitzaren hezkuntza beharrak, genero berdintasuna, ekitatea eta giza eskubideentzako errespetua.”

Ikasgaia irakasten duten emakumezkoen ehunekoa %50ekoa da; emakume bat eta gizon bat.

Hizkuntza Eta Eskola

2016/2017 ikasturteko konparaketa egiten saiatzean, ezin izan da egin 2012. urtean ikasgai hau existitzen ez zelako.

20. Taula. Hizkuntzaren eta Eskola ikasgaiaren analisia

HIZKUNTZA ETA ESKOLA	2012	2016/17
Deskribatzaileak	-	Ez
Edukien azalpen laburra	-	Ez
Gaitasun orokorrak	-	Bai
Berariazko gaitasunak	-	Bai
Metodologia	-	Ez
Ebaluazioa	-	Ez
Ikasketaren emaitzak	-	Ez
Gai-Zerrenda	-	Ez
Bibliografia	-	Ez
	-	BAI

Hizkuntzaren eta Eskola ikasgaiaren irakasgai gidan genero ikuspegiari bi ataletan adierazpen zehatza egiten zaio. Alde batetik, Gaitasun Orokorretan: “3. GO - Ikasketa guneak diseinatzea eta arautzea aniztasunaren testuinguruetan, ikasleen hezkuntza-behar bereziei, genero berdintasunari, ekitateari eta giza eskubideen errespetuari kasu eginez.”, eta bestetik Berariazko Gaitasunetan: “3. GE - Diseinatzea ikasteko espazioak dibertsitatearen, kultur aniztasunaren eta eleaniztasunaren testuinguruetan, arretaz

hartuz ikasle bakoitzaren hezkuntza beharrak, genero berdintasuna, ekitatea eta giza eskubideentzako errespetua.”

Bibliografia atalean ez dago generoari adierazpenik egiten dio erreferentziarik, baina badira nabarmentzeko hiru liburu. Hiruak gaztelaniaz idatzitakoak dira. Horietako bietan soilik mutilei egiten zaie erreferentzia, genero hizkuntza maskulinoa erabiltzen baitute: “Monfort, M. y Juárez, A. (1990). *El niño que habla. El lenguaje oral en preescolar. Madril: CEPE*” eta “Del Río, Mª J., Gràcia, M. (1996). *Una aproximación al análisis de los intercambios comunicativos y lingüísticos entre niños pequeños y adultos. Revista Fundación Infancia y Aprendizaje, 75, 3-20.*”. Eta hirugarrenean, bai mutil bai neskeei egiten die erreferentzia: “Cummins, L. (2000). *Lenguaje, Poder y Pedagogía: niños y niñas bilingües entre dos fuegos. Madrid: Morata.*”

Ikasgaia irakasten duten emakumezkoen ehunekoa %0koa da; bi irakasle eta biak gizonak.

Musika Arloko Eta Mugimendu-Autonomiaren Garapena

2016/2017 ikasturteko konparaketa egiten saiatzean, ezin izan da egin 2012. urtean ikasgai hau existitzen ez zelako.

21. Taula. Musika Arloko Eta Mugimendu-Autonomiaren Garapena ikasgaiaren analisia

MUSIKA ARLOKO ETA MUGIMENDU-AUTONOMIAREN GARAPENA	2012	2016/17
Deskribatzaileak	-	Ez
Edukien azalpen laburra	-	Ez
Gaitasun orokorrak	-	Bai
Berariazko gaitasunak	-	Bai
Metodologia	-	Ez
Ebaluazioa	-	Ez
Ikasketaren emaitzak	-	Ez
Gai-Zerrenda	-	Ez
Bibliografia	-	Ez
	-	BAI

Musika Arloko Eta Mugimendu-Autonomiaren Garapena ikasgaiaren irakasgai gidan genero ikuspegiari bi ataletan adierazpen zehatza egiten zaio. Alde batetik, Gaitasun Orokorretan: “3. GO - Ikasketa guneak diseinatzea eta arautzea aniztasunaren testuinguruetan, ikasleen hezkuntza-behar bereziei, genero berdintasunari, ekitateari

eta giza eskubideen errespetuari kasu eginez.”, eta bestetik Berariazko Gaitasunetan:

“3. GE - Diseinatzea ikasteko espazioak dibertsitatearen, kulturaniztasunaren eta eleaniztasunaren testuinguruetan, arretaz hartuz ikasle bakoitzaren hezkuntza beharrak, genero berdintasuna, ekitatea eta giza eskubideentzako errespetua.”

Gai-zerrenda atala hutsik dago, baina Ikasketaren Emaitzak atalean edukiak agertzen dira eta bertan ez zaio genero ikuspegiariri inongo erreferentziarik egiten.

Ikasgaia irakasten duten emakumezkoen ehunekoa %33koa da; hiru irakasle, emakume bat eta bi gizon.

Matematika Eta Bere Didaktika

2016/2017 ikasturteko konparaketa egiten saiatzean, ezin izan da egin 2012. urtean ikasgai hau existitzen ez zelako.

22. Taula. Matematika Eta Bere Didaktika ikasgaiaren analisia

MATEMATIKA ETA BERE DIDAKTIKA	2012	2016/17
Deskribatzaileak	-	Ez
Edukien azalpen laburra	-	Ez
Gaitasun orokorrak	-	Ez
Berariazko gaitasunak	-	Ez
Metodologia	-	Ez
Ebaluazioa	-	Ez
Ikasketaren emaitzak	-	Ez
Gai-Zerrenda	-	Ez
Bibliografia	-	Ez
	-	EZ

Matematika Eta Bere Didaktika ikasgaiaren irakasgai gidan ez zaio genero ikuspegiari adierazpen zehatzik egiten.

Bibliografia atalean *“Oinarrizko bibliografia”*-n hiru erreferentzia daude, eta horieka bat emakume batena da: *“Los dossiers de María Antonia Canals. Asociación de Mestres Rosa Sensat (Barcelona).”*

Ikasgaia irakasten duten emakumezkoen ehunekoa %0koa da; irakasle bakarra eta gizona da.

3.5.2.3. Hirugarren maila - 2017/2018 ikasturtea

Natura Ingurunearen Didaktika

23. Taula. Natura Ingurunearen Didaktika ikasgaiaren analisia

NATURA INGURUNEAREN DIDAKTIKA	2012	2017/18
Deskribatzaileak	Ez	Ez
Edukien azalpen laburra	Ez	Ez
Gaitasun orokorrak	Bai	Bai
Berariazko gaitasunak	Ez	Bai
Metodologia	Ez	Ez
Ebaluazioa	Ez	Ez
Ikasketaren emaitzak	Ez	Ez
Gai-Zerrenda	Ez	Ez
Bibliografia	Ez	Ez
	BAI	BAI

Natura Ingurunearen Didaktika ikasgaiaren irakasgai gidan genero ikuspegiari bi ataletan adierazpen zehatza egiten zaio.

Alde batetik, Gaitasun Orokorretan: “3. GO - Ikasketa guneak diseinatzea eta arautzea aniztasunaren testuinguruetan, ikasleen hezkuntza-behar bereziei, genero berdintasunari, ekitateari eta giza eskubideen errespetuari kasu eginez.”, eta bestetik Berariazko Gaitasunetan: “3. GE - Diseinatzea ikasteko espazioak dibertsitatearen, kultur aniztasunaren eta eleaniztasunaren testuinguruetan, arretaz hartuz ikasle bakoitzaren hezkuntza beharrak, genero berdintasuna, ekitatea eta giza eskubideentzako errespetua.”

Ikasgaia irakasten duten emakumezkoen ehunekoa %100ekoa da; bi irakasle eta biak emakumeak dira.

Gizarte Ingurunearen Didaktika

24. Taula. Gizarte Ingurunearen Didaktika ikasgaiaren analisia

GIZARTE INGURUNEAREN DIDAKTIKA	2012	2017/18
Deskribatzaileak	Ez	Ez
Edukien azalpen laburra	Ez	Ez
Gaitasun orokorrak	Bai	Ez
Berariazko gaitasunak	Ez	Ez
Metodologia	Ez	Ez
Ebaluazioa	Ez	Ez

Ikasketaren emaitzak	Ez	Ez
Gai-Zerrenda	Ez	Ez
Bibliografia	Ez	Ez
	BAI	EZ

Gizarte Ingurunearen Didaktika ikasgaiaren irakasgai gidan ez zaio genero ikuspegiari adierazpen zehatzik egiten.

Baina irakaslearen kontzientzia eta genero formakuntzaren arabera emakumeen eta gizonen arteko berdintasuna eta genero-ikuspegia ikasgai honetan lantzeko aukera izan zitekeen Berariazko Gaitasunak eta Gai-zerrenda ataletan.

Berariazko Gaitasunetan, badago gaitasun bat, gainontzeko ikasgaiekin alderatuta, esaldiaren bigarren zatia desberdina dena. Ez da genero berdintasuna eta ekitatea agertzen, baina baliteke honek beste esaldiek modu zehatzean adierazten dutena modu orokorrean adieraztea: *“2. GE - Irakaskuntza eta ikaskuntza prozesuak diseinatzea, planifikatzea eta ebaluatzea, kontuan hartuz diziplina arteko eta diziplinako irizpideak, baita beste hainbat irizpide profesional ere.”*

Era berean, hurrengo gaitasuna, gorago esan bezala, irakaslearen genero ikuspegiaren formakuntzaren arabera emakumezkoen testuak ezagutarazteko aukera izan zitekeen: “3. GE - Zientzia eta kultura eremuetako testuen irakurketa eta iruzkin kritikoa sustatzea. Ahoz eta idatziz azalpenak zuzen ematea, eta hizkuntzak dibertsitatearen testuinguruetan ikasteko teknikak menderatzea.”

Gai-zerrenda atalean hurrengo edukia lantzen da: *“Gaia 1. Gizarte Zientzei hurbilketa metodologikoa. Gizarte ingurunetik etorritako kontzeptuak. Iritzibide epistemologikoak eta beraien eragina didaktikan.”* Gorago esan bezala, irakaslearen formakuntzaren arabera aukera izan zitekeen iritzibide epistemologikoak genero ikuspuntutik aztertzeke.

Ikasgaia irakasten duten emakumezkoen ehunekoa %50ekoa da; emakume bat eta gizon bat.

Matematikaren Didaktika

25. Taula. Matematikaren Didaktika ikasgaiaren analisisa

MATEMATIKAREN DIDAKTIKA	2012	2017/18
-------------------------	------	---------

Deskribatzaileak	Ez	Ez
Edukien azalpen laburra	Ez	Ez
Gaitasun orokorrak	Ez	Bai
Berariazko gaitasunak	Ez	Ez
Metodologia	Ez	Ez
Ebaluazioa	Ez	Ez
Ikasketaren emaitzak	Ez	Ez
Gai-Zerrenda	Ez	Ez
Bibliografia	Ez	Ez
	EZ	BAI

Matematikaren Didaktika ikasgaiaren irakasgai gidan genero ikuspegiari atal bakar batean egiten zaio adierazpen zehatza. Atal hori Gaitasun orokorrak da: “3. GO - Diseinatzea eta erregulatzea ikasteko espazioak dibertsitatearen testuinguruetan, arretaz hartuz ikasle bakoitzaren hezkuntza beharrak, genero berdintasuna, ekitatea eta giza eskubideentzako errespetua.”

Bibliografia atalean ez dago generoari adierazpenik egiten dio erreferentziarik, baina badira nabarmentzeko zenbait liburu. guztiak gaztelaniaz idatzitakoak dira, eta haur edota irakasleei erreferentzia egitean genero hizkuntza maskulinoa erabiltzen dute:

“Godino, J. D. (2004). Matemáticas para maestros. Granada: Departamento de Didáctica de la Matemática, Universidad de Granada.”

“Kamii, C. (1985). El niño reinventa la aritmética. Madrid: Visor.”

“Lacasta E., Wilhelmi M. R. (2007). Deconstrucción de praxeologías de saberes numéricos en la formación de maestros de educación infantil. IIe Congrès International sur la Théorie Anthropologique du Didactique (TAD): «Diffuser les mathématiques (et les autres savoirs) comme outils de connaissance et d’action », Uzès (Francia), 31 octobre – 3 novembre.”

“Pascual, J. R.; Wilhelmi, M. R. (2010). Matemáticas para maestros. Pamplona: Universidad Pública de Navarra.”

“Peres (1992). La génesis de las estructuras numéricas en el niño. (Investigaciones piagetianas.) Traducción: E. Lacasta.”

“Vergnaud, G. (1985). El niño, las matemáticas y la realidad. Problemas de la enseñanza de las matemáticas en la escuela primaria. México DF: Trillas, 1990”

Ikasgaia irakasten duten emakumezkoen ehunekoa %0koa da; irakasle bakarra, gizona.

26. Taula. Haur Literaturaren Didaktika ikasgaiaren analisia

HAUR LITERATURAREN DIDAKTIKA	2012	2017/18
Deskribatzaileak	Ez	Ez
Edukien azalpen laburra	Ez	Ez
Gaitasun orokorrak	Ez	Bai
Berariazko gaitasunak	Ez	Bai
Metodologia	Ez	Ez
Ebaluazioa	Ez	Ez
Ikasketaren emaitzak	Ez	Bai
Gai-Zerrenda	Ez	Bai
Bibliografia	Ez	Ez
	EZ	BAI

Haur Literaturaren Didaktika ikasgaiaren irakasgai gidan genero ikuspegiari bi ataletan adierazpen zehatza egiten zaio.

Alde batetik, Gaitasun Orokorretan: “3. GO - Ikasketa guneak diseinatzea eta arautzea aniztasunaren testuinguruetan, ikasleen hezkuntza-behar bereziei, genero berdintasunari, ekitateari eta giza eskubideen errespetuari kasu eginez.”, eta bestetik Berariazko Gaitasunetan: “3. GE - Diseinatzea ikasteko espazioak dibertsitatearen, kultur aniztasunaren eta eleaniztasunaren testuinguruetan, arretaz hartuz ikasle bakoitzaren hezkuntza beharrak, genero berdintasuna, ekitatea eta giza eskubideentzako errespetua.”

Baina taulan ikus daitekeen bezala, Ikasketaren Emaitzak eta Gai-Zerrenda atalak baiezkota dira ere bai. Irakasgai gidan lehendabiziko atal honetan agertzen den taulan aurreko paragrafoan agertzen den “3. GE” gaitasuna hurrengo emaitza eta edukiekin lotzen dira.

Edukiak: “4. GAIA. Haur eta gazte literaturako liburuen aukeraketa eta balorazioa. Irakurketaren sustapena. Lehenengo liburuak, katalogoak, irakurtzeko gidak, liburutegia.” Eta “5. GAIA. Haur Hezkuntzan sormena bultzatzeko eta gaitasun literarioa estimulatzeko proiektuak burutzea.”

Ikasketaren emaitza: “IE12. Haur literaturako liburu bati buruzko proposamen didaktikoa planifikatu eta burutu” eta “IE13. Hurrei zuzendutako liburuen kalitatea ebaluatu.”

Era berean, “3. GO” eta “3. GE” gaitasunak ikasgaiaren ezarrita dagoen ebaluazioa egiteko ezarrita dauden sistema baten bidez ebaluatzen dira, lan praktikoen bidez.

Aurreko ikasgaiaren bezala, Bibliografia atalean ez dago generoari adierazpenik egiten dio erreferentziarik, baina bada nabarmentzeko liburu bat. Gaztelaniaz idatzita eta umeei erreferentzia egitean genero hizkuntza maskulinoa erabiltzen du: *“Soriano, M. (1995). La literatura para niños y jóvenes. Guía de exploración de sus grandes temas. Buenos Aires: Ed. Colihue.”*

Ikasgaia irakasten duten emakumezkoen ehunekoa %0koa da; bi irakasle eta biak gizonak.

Mugimendu Jokoa Hezkuntza Osagai Gisa

2017/2018 ikasturteko konparaketa egiten saiatzean, ezin izan da egin 2012. urtean aukerako ikasgaiak ikerketan aztertu ez zirelako.

27. Taula. Mugimendu Jokoa Hezkuntza Osagai Gisa ikasgaiaren analisia

MUGIMENDU JOKOA HEZKUNTZA OSAGAI GISA	2012	2017/18
Deskribatzaileak	-	Ez
Edukien azalpen laburra	-	Ez
Gaitasun orokorrak	-	Bai
Berariazko gaitasunak	-	Bai
Metodologia	-	Ez
Ebaluazioa	-	Ez
Ikasketaren emaitzak	-	Ez
Gai-Zerrenda	-	Ez
Bibliografia	-	Ez
	-	BAI

Mugimendu Jokoa Hezkuntza Osagai Gisa ikasgaiaren irakasgai gidan genero ikuspegiari bi ataletan adierazpen zehatza egiten zaio.

Alde batetik, Gaitasun Orokorretan: *“3. GO - Ikasketa guneak diseinatzea eta arautzea aniztasunaren testuinguruetan, ikasleen hezkuntza-behar bereziei, genero berdintasunari, ekitateari eta giza eskubideen errespetuari kasu eginez.”*, eta bestetik Berariazko Gaitasunetan: *“3. GE - Diseinatzea ikasteko espazioak dibertsitatearen, kulturantzatasunaren eta eleaniztasunaren testuinguruetan, arretaz hartuz ikasle*

bakoitzaren hezkuntza beharrak, genero berdintasuna, ekitatea eta giza eskubideentzako errespetua.”

Ikasgaia irakasten duten emakumezkoen ehunekoa %0koa da; hiru irakasle eta hiruak gizonak dira.

Foreign Language: English 2

Ikasgai hau bigarren mailako udazkeneko sehilekoa da, baina ni hirugarren mailako udazkeneko sehilekoan matrikulatu eta ikasi nuen ikasgaia da.

28. Taula. Foreign Language: English 2 ikasgaiaren analisia

FOREIGN LANGUAGE: ENGLISH 2	2012	2017/18
Deskribatzaileak	Ez	Ez
Edukien azalpen laburra	Ez	Ez
Gaitasun orokorrak	Bai	Bai
Berariazko gaitasunak	Ez	Bai
Metodologia	Ez	Ez
Ebaluazioa	Ez	Ez
Ikasketaren emaitzak	Ez	Ez
Gai-Zerrenda	Ez	Ez
Bibliografia	Ez	Ez
	BAI	BAI

Foreign Language: English 2 ikasgaiaren irakasgai gidan genero ikuspegiari bi ataletan adierazpen zehatza egiten zaio.

Alde batetik, Gaitasun Orokorretan: “3. GO - Ikasketa guneak diseinatzea eta arautzea aniztasunaren testuinguruetan, ikasleen hezkuntza-behar bereziei, genero berdintasunari, ekitateari eta giza eskubideen errespetuari kasu eginez.”, eta bestetik Berariazko Gaitasunetan: “3. GE - Diseinatzea ikasteko espazioak dibertsitatearen, kultur aniztasunaren eta eleaniztasunaren testuinguruetan, arretaz hartuz ikasle bakoitzaren hezkuntza beharrak, genero berdintasuna, ekitatea eta giza eskubideentzako errespetua.”

Ikasgaia irakasten duten emakumezkoen ehunekoa %75koa da; hamabi irakasle, bederatzi emakume eta 3 gizon.

Musikaren Didaktika

2017/2018 ikasturteko konparaketa egiten saiatzean, ezin izan da egin 2012. urtean ikasgai hau existitzen ez zelako.

29. Taula. Musikaren Didaktika ikasgaiaren analisia

MUSIKAREN DIDAKTIKA	2012	2017/18
Deskribatzaileak	-	Ez
Edukien azalpen laburra	-	Ez
Gaitasun orokorrak	-	Ez
Berariazko gaitasunak	-	Bai
Metodologia	-	Ez
Ebaluazioa	-	Ez
Ikasketaren emaitzak	-	Ez
Gai-Zerrenda	-	Ez
Bibliografia	-	Ez
	-	BAI

Musikaren Didaktika ikasgaiaren irakasgai gidan genero ikuspegiari atal bakar batean egiten zaio adierazpen zehatza. Atal hori Berariazko Gaitasunak da: “3. GE - Diseinatzea ikasteko espazioak dibertsitatearen, kulturantzatasunaren eta eleaniztasunaren testuinguruetan, arretaz hartuz ikasle bakoitzaren hezkuntza beharrak, genero berdintasuna, ekitatea eta giza eskubideentzako errespetua.”

Bibliografia atalean ez dago generoari adierazpenik egiten dio erreferentziarik, baina badira nabarmentzeko zenbait liburu. Guztiak gaztelaniaz idatzitakoak dira, eta haurreei erreferentzia egitean genero hizkuntza maskulinoa erabiltzen dute:

“BECKER, J. Y OTROS (2000). *Un currículo abierto, flexible, creativo y divertido para niños de 3 a 6 años*. Cincel, Madrid.”

“BALDÁN, L. (2007): *Psicología de la música en el niño*. Háblame, Almería.”

“BARCELÓ I GINARD, B. (1988): *Psicología de la conducta musical en el niño*. ICE Universidad de Illes Balears, Palma de Mallorca.”

“BENTLEY (1967): *La actitud musical de los niños y cómo determinarla*. Ed. Victor Lerú, Buenos Aires.”

“BERNAL, J. (2000). In Calvo Niño M. L. (Ed.), *Didáctica de la música: la expresión musical en la educación infantil*. Archidona: (sp): Aljibe”

Ikasgaia irakasten duten emakumezkoen ehunekoa %50ekoa da; emakume bat eta gizon bat.

30. Taula. Plastikaren Didaktika ikasgaiaren analisisia

PLASTIKAREN DIDAKTIKA	2012	2017/18
Deskribatzaileak	-	Ez
Edukien azalpen laburra	-	Bai
Gaitasun orokorrak	-	Ez
Berariazko gaitasunak	-	Bai
Metodologia	-	Ez
Ebaluazioa	-	Bai
Ikasketaren emaitzak	-	Bai
Gai-Zerrenda	-	Ez
Bibliografia	-	Ez
	-	BAI

Plastikaren Didaktika ikasgaiaren irakasgai gidan genero ikuspegiari atal bakar batean adierazpen zehatza egiten zaio, Berariazko Gaitasunak atalean: *“3. GE - Diseinatzea ikasteko espazioak dibertsitatearen, kulturantzatasunaren eta eleaniztasunaren testuinguruetan, arretaz hartuz ikasle bakoitzaren hezkuntza beharrak, genero berdintasuna, ekitatea eta giza eskubideentzako errespetua.”*.

Baina taulan ikus daitekeen bezala, Edukien Azalpen Laburra, Ebaluazioa eta Ikasketaren Emaitzak atalak baiezkoa dira ere bai. Irakasgai gidan azken atal honetan agertzen den taulan aurreko paragrafoan agertzen den “3. GE” gaitasuna lortzeko hurrengo emaitza eta edukiak azaltzen dira.

Edukiak: *“E3 Arteak eta ikus kulturaren baliabide didaktiko eta materialak haur hezkuntzarako”, “E4 Arte eta ikus kulturaren hezkuntzaren ikuspegitik abiatuta, proiektuetan oinarritutako pedagogiaren garapena haur hezkuntzan”, “E6 Arte eta ikus kulturaren edukiak eta gaitasunak haur hezkuntzan” eta “E8 Arteen eta ikus kulturaren prozesu sortzaileak haur hezkuntzako gelarako eredu”*.

Ikasketaren emaitza: *“IE7 Haur hezkuntzako geletako aniztasuna jorratzen dituzten proposamen zehatzak eta eredugarriak aztertu eta horietan ikasitakoa aplikatu ikasleen behar bereziak kontuan hartzen dituzten ekimen didaktikoak diseinatuz”*.

Era berean, “3. GE” gaitasuna ikasgaiaren ezarrita dagoen ebaluazioa egiteko ezarrita dauden lau tresnen bidez ebaluatzen da.

Bibliografian nabarmentzekoak dira hiru liburu hauek:

“GIROUX, H.A., (1994), Los profesores como intelectuales públicos, Kikiriki, 34, (39-47).”

“FEBRER, MERCÉ DE (2005) Es un regalo ir a trabajar cada día. En VV.AA Vivencias de maestros y maestras: Compartir desde la práctica educativa pp. 47-58. Barcelona: Graó”

“HERNÁNDEZ. F. (2007) Espigador@s de la cultura visual. Otra narrativa para la educación de las artes visuales. Barcelona: Octaedro.”

Lehendabizikoak hizkuntza genero maskulinoa erabiltzen du, baina beste biak emakumeak kontuan hartzen dituzte euren tituluetan.

Ikasgaia irakasten duten emakumezkoen ehunekoa %0koa da; irakasle bakarra, gizona.

Gorputz Adierazpenaren Didaktika

31. Taula. Gorputz Adierazpenaren Didaktika ikasgaiaren analisisa

GORPUTZ ADIERAZPENAREN DIDAKTIKA	2012	2017/18
Deskribatzaileak	Ez	Ez
Edukien azalpen laburra	Ez	Ez
Gaitasun orokorrak	Bai	Ez
Berariazko gaitasunak	Ez	Bai
Metodologia	Ez	Ez
Ebaluazioa	Ez	Ez
Ikasketaren emaitzak	Ez	Ez
Gai-Zerrenda	Ez	Ez
Bibliografia	Ez	Ez
	BAI	BAI

Gorputz Adierazpenaren Didaktika ikasgaiaren irakasgai gidan genero ikuspegiari atal bakar batean egiten zaio adierazpen zehatza. Atal hori Berariazko Gaitasunak da: *“3. GE - Diseinatzea ikasteko espazioak dibertsitatearen, kulturaliztasunaren eta eleaniztasunaren testuinguruetan, arretaz hartuz ikasle bakoitzaren hezkuntza beharrak, genero berdintasuna, ekitatea eta giza eskubideentzako errespetua.”*

Ikasgaia irakasten duten emakumezkoen ehunekoa %100ekoa da; bi irakasle eta biak emakumeak.

Foreign Language Didactics In Infantile School: English

Ana ZARATIEGUI BARRANCO

32. Taula. Foreign Language Didactics In Infantile School: English ikasgaiaren analisia

FOREIGN LANGUAGE DIDACTICS IN INFANTILE SCHOOL: ENGLISH	2012	2017/18
Deskribatzaileak	-	Ez
Edukien azalpen laburra	-	Ez
Gaitasun orokorrak	-	Ez
Berariazko gaitasunak	-	Ez
Metodologia	-	Ez
Ebaluazioa	-	Ez
Ikasketaren emaitzak	-	Ez
Gai-Zerrenda	-	Ez
Bibliografia	-	Ez
	-	EZ

Foreign Language Didactics In Infantile School: English ikasgaiaren irakasgai gidan ez zaio inongo genero ikuspegiari adierazpen zehatzik egiten.

Ikasgaia irakasten duten emakumezkoen ehunekoa %100ekoa da; lau irakasle eta lauak emakumeak.

Gorputz-Hezkuntza Eta Osasuna

2017/2018 ikasturteko konparaketa egiten saiatzean, ezin izan da egin 2012. urtean aukerako ikasgaiak ikerketan aztertu ez zirelako.

33. Taula. Gorputz-Hezkuntza eta Osasuna ikasgaiaren analisia

GORPUTZ-HEZKUNTZA ETA OSASUNA	2012	2017/18
Deskribatzaileak	-	Ez
Edukien azalpen laburra	-	Ez
Gaitasun orokorrak	-	Ez
Berariazko gaitasunak	-	Bai
Metodologia	-	Ez
Ebaluazioa	-	Ez
Ikasketaren emaitzak	-	Ez
Gai-Zerrenda	-	Ez
Bibliografia	-	Ez
	-	BAI

Gorputz-Hezkuntza eta Osasuna ikasgaiaren irakasgai gidan genero ikuspegiari atal bakar batean egiten zaio adierazpen zehatza. Atal hori Berariazko Gaitasunak da: “4. GO. Ikasteko espazioak dibertsitatearen testuinguruetan diseinatzea eta erregulatzea,

arretaz hartuz, genero berdintasuna, ekitatea eta herritarren prestakuntzako balioen funtsa diren giza eskubideentzako errespetua eta sustapena.”

Halaber, betiere irakaslearen kontzientzia eta genero formakuntzaren arabera hurrengo gaitasun orokorra emakumeen eta gizonen arteko berdintasuna eta genero-ikuspegia ikasgai honetan lantzeko aukera izan zitekeen: “7. GO. Hezkuntza komunitateko eta ingurune hainbat sektoreekin lankidetzan jardutea. Irakaskuntzaren eginkizun hezitzailea norbereganatzea, eta hiritartasun aktibo baterako heziketa demokratikoa sustatzea.”

Ikasgaia irakasten duten emakumezkoen ehunekoa %50ekoa da; bi emakume eta bi gizon.

3.5.2.4. Laugarren maila - 2018/2019 ikasturtea

Ingurune Naturalaren Eta Sozialaren Ikerketa

2018/2019 ikasturteko konparaketa egiten saiatzean, ezin izan da egin 2012. urtean ikasgai hau existitzen ez zelako.

34. Taula. Natura Ingurunearen Didaktika ikasgaiaren analisia

INGURUNE NATURALAREN ETA SOZIALAREN IKERKETA	2012	2018/19
Deskribatzaileak	-	Ez
Edukien azalpen laburra	-	Ez
Gaitasun orokorrak	-	Bai
Berariazko gaitasunak	-	Bai
Metodologia	-	Ez
Ebaluazioa	-	Ez
Ikasketaren emaitzak	-	Ez
Gai-Zerrenda	-	Ez
Bibliografia	-	Ez
	-	BAI

Natura Ingurunearen Didaktika ikasgaiaren irakasgai gidan genero ikuspegiari bi ataletan adierazpen zehatza egiten zaio.

Alde batetik, Gaitasun Orokorretan: *“3. GO - Ikasketa guneak diseinatzea eta arautzea aniztasunaren testuinguruetan, ikasleen hezkuntza-behar bereziei, genero berdintasunari, ekitateari eta giza eskubideen errespetuari kasu eginez.”*, eta bestetik Berariazko Gaitasunetan: *“3. BG - Diseinatzea ikasteko espazioak dibertsitatearen,*

kulturaniztasunaren eta eleaniztasunaren testuinguruetan, arretaz hartuz ikasle bakoitzaren hezkuntza beharrak, genero berdintasuna, ekitatea eta giza eskubideentzako errespetua.”

Bibliografia atalean ez dago generoari adierazpenik egiten dio erreferentziarik, baina badira nabarmentzeko bi liburu. Biak gaztelaniaz dira, eta horietako batetan soilik mutilei egiten zaie erreferentzia, genero hizkuntza maskulinoa erabiliz: “*HANNOUN, H. (1977). El niño conquista el medio: las actividades exploratorias en la escuela primaria. Buenos Aires: Kapelusz.*”

Eta bestean, aldiz, mutil eta neskeei egiten die erreferentzia: “*Freire, H. (2011). Educar en verde: ideas para acercar a niños y niñas a la naturaleza. Barcelon: Graó.*”

Ikasgaia irakasten duten emakumezkoen ehunekoa %66koa da; hiru irakasle, bi emakume eta gizon bat.

Adierazpen Mugimendua, Dantza Eta Erritmoa

2018/2019 ikasturteko konparaketa egiten saiatzean, ezin izan da egin 2012. urtean aukerako ikasgaiak ikerketan aztertu ez zirelako.

35. Taula. Adierazpen Mugimendua, Dantza Eta Erritmoa ikasgaiaren analisia

ADIERAZPEN MUGIMENDUA, DANTZA ETA ERRITMOA	2012	2018/19
Deskribatzaileak	-	Ez
Edukien azalpen laburra	-	Ez
Gaitasun orokorrak	-	Ez
Berariazko gaitasunak	-	Bai
Metodologia	-	Ez
Ebaluazioa	-	Ez
Ikasketaren emaitzak	-	Ez
Gai-Zerrenda	-	Ez
Bibliografia	-	Ez
	-	BAI

Adierazpen Mugimendua, Dantza Eta Erritmoa ikasgaiaren irakasgai gidan genero ikuspegiari atal bakar batean egiten zaio adierazpen zehatza. Atal hori Berariazko Gaitasunak da: “3. GE - Diseinatzea ikasteko espazioak dibertsitatearen, kulturaniztasunaren eta eleaniztasunaren testuinguruetan, arretaz hartuz ikasle

bakoitzaren hezkuntza beharrak, genero berdintasuna, ekitatea eta giza eskubideentzako errespetua."

Bibliografia atalean ez dago generoari adierazpenik egiten dio erreferentziarik, baina nabarmentzeko liburu bat dago. Gaztelaniaz idatzita, soilik mutileei egiten die erreferentzia, genero hizkuntza maskulinoa erabiltzen baitu: *"Joyce, M., (1987) "Técnica de danza para niños". Ed. Martinez Roca"*

Ikasgaia irakasten duten emakumezkoen ehunekoa %100ekoa da; bi irakasle eta biak emakumeak.

Gorputz-Hezkuntzaren Didaktikaren Antolamendua

2018/2019 ikasturteko konparaketa egiten saiatzean, ezin izan da egin 2012. urtean aukerako ikasgaiak ikerketan aztertu ez zirelako.

36. Taula. Gorputz-Hezkuntzaren Didaktikaren Antolamendua ikasgaiaren analisia

GORPUTZ-HEZKUNTZAREN DIDAKTIKAREN ANTOLAMENDUA	2012	2018/19
Deskribatzaileak	-	Ez
Edukien azalpen laburra	-	Ez
Gaitasun orokorrak	-	Bai
Berariazko gaitasunak	-	Bai
Metodologia	-	Ez
Ebaluazioa	-	Ez
Ikasketaren emaitzak	-	Ez
Gai-Zerrenda	-	Ez
Bibliografia	-	Ez
	-	BAI

Gorputz-Hezkuntzaren Didaktikaren Antolamendua ikasgaiaren irakasgai gidan genero ikuspegiari bi ataletan adierazpen zehatza egiten zaio.

Alde batetik, Gaitasun Orokorretan: *"4. GO - Ikasteko espazioak dibertsitatearen testuinguruetan diseinatzea eta erregulatzea, arretaz hartuz, genero berdintasuna, ekitatea eta herritarren prestakuntzako balioen funtsa diren giza eskubideentzako errespetua eta sustapena."* eta bestetik Berariazko Gaitasunetan: *"3. GE - Diseinatzea ikasteko espazioak dibertsitatearen, kulturazintasunaren eta eleaniztasunaren testuinguruetan, arretaz hartuz ikasle bakoitzaren hezkuntza beharrak, genero berdintasuna, ekitatea eta giza eskubideentzako errespetua."*

Honekin batera, betiere irakaslearen kontzientzia eta genero formakuntzaren arabera hurrengo gaitasun orokorra kontuan hartuta, emakumeen eta gizonen arteko berdintasuna eta genero-ikuspegia ikasgai honetan lantzeko aukera izan zitekeen: “7. GO. Hezkuntza komunitateko eta inguruneko hainbat sektoreekin lankidetzan jardutea. Irakaskuntzaren eginkizun hezitzailea norbereganatzea, eta hiritartasun aktibo baterako heziketa demokratikoa sustatzea.”

Bibliografia atalean ez dago generoari adierazpenik egiten dio erreferentziarik, baina badira nabarmentzeko zenbait liburu. Guztiak gaztelaniaz idatzitakoak dira, eta hurreei erreferentzia egitean genero hizkuntza maskulinoa erabiltzen dutenak:

“CRATTY, Briant: Desarrollo perceptual y motor en los niños, Barcelona. Paidós, 1982.”

“HANH, Erwin: Entrenamiento con niños. Martínez Roca 88”

“KOVACS, Francisco. Hijos mejores. Martínez Roca. 1999”

“ZAPATA, Oscar: La psicomotricidad y el niño. Trillas 91”

Ikasgaia irakasten duten emakumezkoen ehunekoa %0koa da; irakasle bakarra eta gizona da.

Eskola-Praktikak 2

Gorputz-Hezkuntzako aipameneko praktikak zegozkidan, baina nik Haur Hezkuntza etapa ikasi dudanez 3-6 geletan ibili nintzen praktika orokorrak egiten. Praktiken memorian arrazoitu eta adierazi nuen, eta ondorioz, *izaera orokorreko* Eskola-Praktikak 2 ikasgaiaren irakasgai gida aztertu dut.

37. Taula. Eskola-Praktikak 2 ikasgaiaren analisia

ESKOLA-PRAKTIKAK 2	2012	2018/19
Deskribatzaileak	Ez	Ez
Edukien azalpen laburra	Ez	Ez
Gaitasun orokorrak	Ez	Bai
Berariazko gaitasunak	Ez	Bai
Metodologia	Ez	Ez
Ebaluazioa	Ez	Ez
Ikasketaren emaitzak	Ez	Ez
Gai-Zerrenda	Ez	Ez
Bibliografia	Ez	Bai
	EZ	BAI

Eskola-Praktikak 2 ikasgaiaren irakasgai gidan genero ikuspegiari hiru ataletan adierazpen zehatza egiten zaio.

Alde batetik, Gaitasun Orokorretan: *“GO3 - Diseinatzea eta erregulatzea ikasteko espazioak dibertsitatearen testuinguruetan, arretaz hartuz ikasle bakoitzaren hezkuntza beharrak, genero berdintasuna, ekitatea eta giza eskubideentzako errespetua.”*, *“GO4 - Ikasgelan eta hortik kanpora bizikidetzatza sustatzea, eta gatazkak modu baketsuan konpontzeari ekitea. Ikasketa eta bizikidetzatza testuinguruak sistematikoki behatzen jakitea, eta haiei buruz gogoeta egiten jakitea.”*, *“GO7 - Informazio eta komunikazioaren teknologiek hezkuntzan duten inplikazioa, eta bereziki telebistak lehen haurtzaroan duena.”*, *“GO9 - Haur Hezkuntzako ikastetxeen antolaketa eta bere funtzionamenduaren barruan sartzen diren jarduerak ezagutzea. Irakaslana hobetu eta bizi osoan zehar gertatzen diren aldaketa zientifiko, pedagogiko eta sozialetara egokitu behar dela onartzea.”*, *“GO11 - Ikasgelako praktikei buruz gogoeta egitea, irakaskuntza berritu eta hobetzeko. Azturak eta trebetasunak eskuratzea ikasketa autonomo eta kooperatiborako, eta ikasleen artean sustatzea.”* eta *“GO12 - Gaurko gizartean hezkuntzaren funtzioa, aukerak eta mugak zeintzuk diren ulertzea, eta haur hezkuntzako ikastetxeak eta beren profesionalak ukitzen dituzten oinarritzko gaitasunak zeintzuk diren ulertzea. Ikastetxeetan aplikagarriak diren kalitatea hobetzeko ereduak ezagutzea.”*.

Eta Berarizako Gaitasunetan: *“GE3 - Diseinatzea ikasteko espazioak dibertsitatearen, kulturantzatasunaren eta eleaniztasunaren testuinguruetan, arretaz hartuz ikasle bakoitzaren hezkuntza beharrak, genero berdintasuna, ekitatea eta giza eskubideentzako errespetua.”*, *“GE7 - Informazioaren eta komunikazioaren teknologiek hezkuntzan duten inplikazioa ezagutzea.”* eta *“GE11 - Harreman kritikoa eta autonomia edukitzea, hezkuntzan inplikaturako jakintzei, balioei eta erakundeei buruz.”*.

Eta bestetik Bibliografian. Izan ere, Oinarritzko Formakuntza eta Formakuntza Didaktiko eta Disziplinako ikasgaietan adierazten diren erreferentzia bibliografikoak kontuan hartzen dira.

Esaterako, Kultura-antiztasuna, Oinarritzko Eskubideak, Berdintasuna eta Hiritartasuna, Gizarte Antolaketa Eta Giza Garapena, Gizarte, Familia eta Eskola Inklusiboa eta Hezkuntza Prozesu Eta Testuinguruaren Behaketa Eta Analisia ikasgaiak.

Ana ZARATIEGUI BARRANCO

Ikasgaia irakasten duten emakumezkoen ehunekoa %60koa da; bost irakasle, hiru emakume eta bi gizon.

Eskola-Praktikak 3

38. Taula. Eskola-Praktikak 3 ikasgaiaren analisia

ESKOLA-PRAKTIKAK 3	2012	2018/19
Deskribatzaileak	Ez	Ez
Edukien azalpen laburra	Ez	Ez
Gaitasun orokorrak	Ez	Bai
Berariazko gaitasunak	Ez	Bai
Metodologia	Ez	Ez
Ebaluazioa	Ez	Ez
Ikasketaren emaitzak	Ez	Ez
Gai-Zerrenda	Ez	Ez
Bibliografia	Ez	Bai
	EZ	BAI

Eskola-Praktikak 3 ikasgaiaren irakasgai gidan genero ikuspegiari hiru ataletan adierazpen zehatza egiten zaio.

Alde batetik, Gaitasun Orokorretan: *“GO3 - Ikasketa guneak diseinatzea eta arautzea aniztasunaren testuinguruetan, ikasleen hezkuntza-behar bereziei, genero berdintasunari, ekitateari eta giza eskubideen errespetuari kasu eginez.”*, eta bestetik, Berariazko Gaitasunetan: *“GE3 - Diseinatzea ikasteko espazioak dibertsitatearen, kultur aniztasunaren eta eleaniztasunaren testuinguruetan, arretaz hartuz ikasle bakoitzaren hezkuntza beharrak, genero berdintasuna, ekitatea eta giza eskubideentzako errespetua.”*.

Bi horietaz gain badira beste zenbait Gaitasun Orokorrak: *“GO4 - Ikasgelan eta hortik kanpora bizikidetza sustatzea, eta gatazkak modu baketsuan konpontzeari ekitea. Ikasketa eta bizikidetza testuinguruak sistematikoki behatzen jakitea, eta haiei buruz gogoeta egiten jakitea.”*, *“GO7 - Informazio eta komunikazioaren teknologiek hezkuntzan duten inplikazioa, eta bereziki telebistak lehen haurtzaroan duena.”*, *“GO9 - Haur Hezkuntzako ikastetxeen antolaketa eta bere funtzionamenduaren barruan sartzen diren jarduerak ezagutzea. Irakaslana hobetu eta bizi osoan zehar gertatzen diren aldaketa zientifiko, pedagogiko eta sozialetara egokitu behar dela onartzea.”*, *“GO11 - Ikasgelako praktikei buruz gogoeta egitea, irakaskuntza berritu eta*

hobetzeko. Azturak eta trebetasunak eskuratzea ikasketa autonomo eta kooperatiborako, eta ikasleen artean sustatzea.” eta “GO12 - Gaurko gizartean hezkuntzaren funtzioa, aukerak eta mugak zeintzuk diren ulertzea, eta haur hezkuntzako ikastetxeak eta beren profesionalak ukitzen dituzten oinarritzko gaitasunak zeintzuk diren ulertzea. Ikastetxeetan aplikagarriak diren kalitatea hobetzeko ereduak ezagutzea.”, eta Berariazko Gaitasunak: “GE7 - Informazioaren eta komunikazioaren teknologiek hezkuntzan duten inplikazioa ezagutzea.”, “GE11 - Harreman kritikoa eta autonomia edukitzea, hezkuntzan inplikaturako jakintzei, balioei eta erakundeei buruz.” eta “GE14 - Aldaketa politiko, sozial eta pedagogikoen testuinguruan ezartzea irakaskuntza-ekintza, hezkuntza demokratikoa eta etorkizun iraunkorraren aldeko hiritar aktiboen garapena sustatzea.” ahalbidetu dezaketenak generoaren lanketa edo behintzat hausnarketa ikasgai honetan.

Bibliografia atala baiezkoa da ere bai. Izan ere, Eskola-Praktikak 2 ikasgai bezala, Oinarritzko Formakuntza eta Formakuntza Didaktiko eta Disziplinako ikasgaietan adierazten diren erreferentzia bibliografikoak kontuan hartzen dira.

Esaterako, Kultura-aniztasuna, Oinarritzko Eskubideak, berdintasuna eta hiritartasuna, Gizarte Antolaketa Eta Giza Garapena, Gizarte, Familia eta Eskola Inklusiboa eta Hezkuntza Prozesu Eta Testuinguruaren Behaketa Eta Analisia ikasgaiak.

Ikasgaia irakasten duten emakumezkoen ehunekoa %58ekoa da; hemeretzi irakasle, hamaika emakume eta zortzi gizon.

3.5.3. 2019/2020 ikasturtearen analisia

3.5.3.1. Lehenengo maila

Gizarte Antolaketa Eta Giza Garapena

39. Taula. Gizarte Antolaketa Eta Giza Garapena ikasgaiaren bigarren analisia

GIZARTE ANTOLAKETA ETA GIZA GARAPENA	2012	2015/16	2019/2020
Deskribatzaileak	Ez	Bai	Bai
Edukien azalpen laburra	Ez	Ez	Bai
Gaitasun orokorrak	Ez	Ez	Bai
Berariazko gaitasunak	Ez	Ez	Bai
Metodologia	Bai	Ez	Ez
Ebaluazioa	Ez	Ez	Ez

Ikasketaren emaitzak	Ez	Ez	Ez
Gai-Zerrenda	Bai	Bai	Bai
Bibliografia	Ez	Bai	Bai
	BAI	BAI	BAI

2015/2016 ikasturtetik 2019/2020 ikasturtera hainbat aldaketa egon dira *Gizarte Antolaketa Eta Giza Garapena* ikasgaiaren irakasgaiaren gidan.

Alde batetik, Edukien Azalpen Laburra atalean genero gaia adierazten da: “2. *Familiak eta erlazio minak. Generoaren kontua.*”. Eta bestetik, Gaitasun Orokorrak atalean: “3.GO- *Diseinatzea eta erregulatzea ikasteko espazioak dibertsitatearen testuinguruetan, arretaz hartuz ikasle bakoitzaren hezkuntza beharrak, genero berdintasuna, ekitatea eta giza eskubideentzako errespetua.*”, eta Berariazko Gaitasunak atalean: “3.GE- *Diseinatzea ikasteko espazioak dibertsitatearen, kulturantzatasunaren eta eleaniztasunaren testuinguruetan, arretaz hartuz ikasle bakoitzaren hezkuntza beharrak, genero berdintasuna, ekitatea eta giza eskubideentzako errespetua.*” genero berdintasunari erreferentzia egiten diote.

Era berean, Gai-Zerrenda atalean hurrengo gaia aurkezten da: “2. *Gaia. Familiak, generoa eta identitateak*”. 2015/2016 ikasturtean “*Familiak eta harreman estuak. Genero auzia.*” izenburua zeukan. Aurten desberdina da, baina edukia seguraski antzekoa izango da.

Nahiz eta gainontzeko atal gehienetan generoa modu zehatzean adierazten den, Ikasketaren Emaitzak Atalean ez da hori gertatzen eta kontzeptuak orokorrak dira:

“E3. *Gizarte desberdintasunen eta diferentzia kulturalen funtsezko elementuak antzematea.*”, “E4. *Gizartearen mugimendu sozial eta politikoak ezagutzea eta botere, zilegitasun eta Estatuaren inguruko teoria nagusiak ulertzea.*” eta “E5. *Gizarte garaikidearen arazo eta aspektu garrantzitsuenak modu kritikoan aztertzeke gaitasuna, kontzeptu eta ikuspegi soziologikoak aplikatuz.*”

Ikasgaia irakasten duten emakumezkoen ehunekoa %75ekoa da; lau irakasle, hiru emakume eta gizon bat.

Kultura-Aniztasuna, Oinarrizko Eskubideak, Berdintasuna Eta Hiritartasuna

40. Taula. Kultura-aniztasuna, Oinarrizko Eskubideak, Berdintasuna eta Hiritartasuna ikasgaiaren bigarren analisia

KULTURA-ANIZTASUNA, OINARRIZKO ESKUBIDEAK, BERDINTASUNA ETA HIRITARTASUNA	2012	2015/16	2019/2020
Deskribatzaileak	Ez	Bai	Bai
Edukien azalpen laburra	Bai	Ez	Ez
Gaitasun orokorrak	Ez	Bai	Bai
Berariazko gaitasunak	Bai	Bai	Bai
Metodologia	Ez	Ez	Ez
Ebaluazioa	Ez	Bai	Bai
Ikasketaren emaitzak	Ez	Bai	Bai
Gai-Zerrenda	Ez	Bai	Bai
Bibliografia	Ez	Bai	Bai
	BAI	BAI	BAI

2015/2016 ikasturtetik 2019/2020 ikastertera ez da *Kultura-Aniztasuna, Oinarrizko Eskubideak, Berdintasuna Eta Hiritartasuna* ikasgaiaren irakasgaiaren gidan aldaketarik egon.

Ikasgaia irakasten duten emakumezkoen ehunekoa %66koa da; hiru irakasle, bi emakume eta gizon bat.

Oinarri Psikologikoak: Gizabanakoa Eta Gizarte Ingurunea

41. Taula. Oinarri Psikologiak: Gizabanakoa eta Gizarte Ingurunea ikasgaiaren bigarren analisia

OINARRI PSIKOLOGIKOAK: GIZABANAKOA ETA GIZARTE INGURUNEA	2012	2015/16	2019/2020
Deskribatzaileak	Ez	Ez	Ez
Edukien azalpen laburra	Ez	Ez	Ez
Gaitasun orokorrak	Ez	Bai	Ez
Berariazko gaitasunak	Ez	Bai	Bai
Metodologia	Ez	Ez	Ez
Ebaluazioa	Ez	Ez	Bai
Ikasketaren emaitzak	Ez	Bai	Bai
Gai-Zerrenda	Ez	Ez	Ez
Bibliografia	Ez	Ez	Ez
	EZ	BAI	BAI

2015/2016 ikasturtetik 2019/2020 ikastertera hainbat aldaketa egon dira *Oinarri Psikologikoak: Gizabanakoa Eta Gizarte Ingurunea* ikasgaiaren irakasgaiaren gidan.

Alde batetik, Gaitasun Orokorrak atalean 2015/16.eko gidan agertzen zen gaitasuna orain ez dago, beraz gaitasunei dagokionez, soilik, Berariazko Gaitasunak atalean hurrengoa ezartzen da: *“3. GE - Diseinatzea ikasteko espazioak dibertsitatearen, kultureniztasunaren eta eleaniztasunaren testuinguruetan, arretaz hartuz ikasle bakoitzaren hezkuntza beharrak, genero berdintasuna, ekitatea eta giza eskubideentzako errespetua.”*.

Eta bestetik, taulan ikus daitekeen bezala, Ebaluazio atala baiezkkoa da, izan ere, irakasgai gidan atal horretan agertzen den taulan aurreko paragrafoan agertzen den *“3. GE”* gaitasuna ebaluatzeko erabiltzen diren lau sistemetan azaltzen da.

Ikasgaia irakasten duten emakumezkoen ehunekoa %50ekoa da; lau irakasle, bi emakume eta bi gizon.

Komunikatzeko Trebetasunak Eta IKT

42. Taula. Komunikatzeko Trebetasunak eta IKT ikasgaiaren analisia

KOMUNIKATZEKO TREBETASUNAK ETA IKT	2012	2015/16	2019/2020
Deskribatzaileak	Ez	-	Ez
Edukien azalpen laburra	Ez	-	Ez
Gaitasun orokorrak	Ez	-	Bai
Berariazko gaitasunak	Ez	-	Bai
Metodologia	Ez	-	Ez
Ebaluazioa	Ez	-	Ez
Ikasketaren emaitzak	Ez	-	Ez
Gai-Zerrenda	Ez	-	Ez
Bibliografia	Ez	-	Ez
	EZ	-	BAI

2015/2016 ikasturteko ikasgaiaren irakasgai gida NUP-eko webgunean ez zegoenez, ezin dut konparaketa hori egin, baina bai 2012. Urtetik 2019/2020 ikasturtera egon den eboluzioa. *Komunikatzeko Trebetasunak Eta IKT* ikasgaiaren irakasgai gidan genero ikuspegiari bi ataletan adierazpen zehatza egiten zaio.

Alde batetik, Gaitasun Orokorretan: *“3. GO - Ikasketa guneak diseinatzea eta arautzea aniztasunaren testuinguruetan, ikasleen hezkuntza-behar bereziei, genero berdintasunari, ekitateari eta giza eskubideen errespetuari kasu eginez.”*, eta bestetik Berariazko Gaitasunetan: *“3. GE - Diseinatzea ikasteko espazioak dibertsitatearen, kultureniztasunaren eta eleaniztasunaren testuinguruetan, arretaz hartuz ikasle*

bakoitzaren hezkuntza beharrak, genero berdintasuna, ekitatea eta giza eskubideentzako errespetua.”

Ikasgaia irakasten duten emakumezkoen ehunekoa %25ekoa da; lau irakasle, emakume bat eta hiru gizon.

Hezkuntza-Erakundeak

43. Taula. Hezkuntza-erakundeak ikasgaiaren bigarren analisia

HEZKUNTZA-ERAKUNDEAK	2012	2015/16	2019/2020
Deskribatzaileak	Ez	Ez	Ez
Edukien azalpen laburra	Ez	Ez	Ez
Gaitasun orokorrak	Ez	Ez	Bai
Berariazko gaitasunak	Ez	Ez	Ez
Metodologia	Ez	Ez	Ez
Ebaluazioa	Ez	Ez	Ez
Ikasketaren emaitzak	Ez	Ez	Ez
Gai-Zerrenda	Ez	Bai	Ez
Bibliografia	Ez	Ez	Ez
	EZ	BAI	BAI

2015/2016 ikasturtetik 2019/2020 ikasturtera hainbat aldaketa egon dira *Hezkuntza-Erakundeak* ikasgaiaren irakasgai gidan.

Alde batetik, Gaitasun Orokorrak atalean hurrengo gaitasuna gehitu dute: *“3.GO-Diseinatzea eta erregulatzea ikasteko espazioak dibertsitatearen testuinguruetan, arretaz hartuz ikasle bakoitzaren hezkuntza beharrak, genero berdintasuna, ekitatea eta giza eskubideentzako errespetua.”*.

Eta bestetik, Gai-zerrenda atalean generoaren lanketaz egiten zen adierazpen zehatza orain ez da horrela agertzen.

Hala ere, aniztasuna behin baino gehiagotan aipatzen da eta irakaslearen kontzientzia eta formakuntzaren arabera genero-ikuspegia ikasgai honetan lantzea posible izan daiteke. Honen adibide da Ikasketaren emaitzak atalean azaltzen den helburua: *“R3- Era autonomoan eta pentsamendu kritikoz aztertzen ditu zergatik ezagutzak, balioak eta aniztasuna Hezkuntza Erakundeek garapenerako gako egiten diren. SE1 eta SE2.”*

Bibliografia berdin jarraitzen du ere bai deigarriak diren bi erreferentziekin.

Ikasgaia irakasten duten emakumezkoen ehunekoa %66koa da; hiru irakasle, bi emakume eta gizon bat.

Arteak Eta Ondare Historikoa

44. Taula. Arteak eta Ondare Historikoa ikasgaiaren bigarren analisia

ARTEAK ETA ONDARE HISTORIKOA	2012	2015/16	2019/2020
Deskribatzaileak	Ez	Ez	Ez
Edukien azalpen laburra	Ez	Ez	Ez
Gaitasun orokorrak	Ez	Bai	Bai
Berariazko gaitasunak	Ez	Bai	Bai
Metodologia	Ez	Ez	Ez
Ebaluazioa	Ez	Ez	Ez
Ikasketaren emaitzak	Ez	Ez	Ez
Gai-Zerrenda	Ez	Ez	Ez
Bibliografia	Ez	Ez	Ez
	EZ	BAI	BAI

2015/2016 ikasturtetik 2019/2020 ikasturtera ez da *Arteak Eta Ondare Historikoa* ikasgaiaren irakasgaiaren gidan aldaketarik egon.

Ikasgaia irakasten duten emakumezkoen ehunekoa %75koa da; lau irakasle, hiru emakume eta gizon bat.

Komunikazio Trebetasunak Erkidegoko Beste Hizkuntzan: Gaztelania

45. Taula. Komunikazio Trebetasunak Erkidegoko Beste Hizkuntzan: Gaztelania ikasgaiaren bigarren analisia

KOMUNIKAZIO TREBETASUNAK ERKIDEGOKO BESTE HIZKUNTZAN: GAZTELANIA	2012	2015/16	2019/2020
Deskribatzaileak	Ez	Ez	Ez
Edukien azalpen laburra	Ez	Ez	Ez
Gaitasun orokorrak	Ez	Ez	Ez
Berariazko gaitasunak	Ez	Ez	Ez
Metodologia	Ez	Ez	Ez
Ebaluazioa	Ez	Ez	Ez
Ikasketaren emaitzak	Ez	Ez	Ez
Gai-Zerrenda	Ez	Ez	Ez
Bibliografia	Ez	Ez	Ez
	EZ	EZ	EZ

2015/2016 ikasturtetik 2019/2020 ikasturtera ez da *Komunikazio Trebetasunak Erkidegoko Beste Hizkuntzan: Gaztelania* ikasgaiaren irakasgaiaren gidan aldaketarik egon.

Ikasgaia irakasten duten emakumezkoen ehunekoa %100ekoa da; irakasle bakarra.

Garapen Ebolutiboa Eta Ikaskuntza

46. Taula. Garapen ebolutiboa eta ikaskuntza ikasgaiaren bigarren analisia

GARAPEN EBOLUTIBOA ETA IKASKUNTZA	2012	2015/16	2019/2020
Deskribatzaileak	Ez	Ez	Ez
Edukien azalpen laburra	Ez	Ez	Ez
Gaitasun orokorrak	Ez	Ez	Ez
Berariazko gaitasunak	Ez	Ez	Ez
Metodologia	Ez	Ez	Ez
Ebaluazioa	Ez	Ez	Ez
Ikasketaren emaitzak	Ez	Ez	Ez
Gai-Zerrenda	Ez	Ez	Ez
Bibliografia	Ez	Ez	Ez
	EZ	EZ	EZ

2015/2016 ikasturtetik 2019/2020 ikasturtera ez da *Garapen Ebolutiboa Eta Ikaskuntza* ikasgaiaren irakasgaiaren gidan aldaketarik egon.

Ikasgaia irakasten duten emakumezkoen ehunekoa %50ekoa da; bi irakasle, emakume bat eta gizon bat.

Irakasle Lanbidea

47. Taula. Irakasle Lanbidea ikasgaiaren bigarren analisia

IRAKASLE LANBIDEA	2012	2015/16	2019/2020
Deskribatzaileak	Ez	Ez	Ez
Edukien azalpen laburra	Ez	Ez	Ez
Gaitasun orokorrak	Bai	Bai	Bai
Berariazko gaitasunak	Ez	Bai	Bai
Metodologia	Ez	Ez	Ez
Ebaluazioa	Ez	Ez	Ez
Ikasketaren emaitzak	Ez	Ez	Ez
Gai-Zerrenda	Bai	Ez	Ez
Bibliografia	Bai	Ez	Ez
	BAI	BAI	BAI

2015/2016 ikasturtetik 2019/2020 ikastertera ez da *Irakasle Lanbidea* ikasgaiaren irakasgaiaren gidan aldaketarik egon.

Ikasgaia irakasten duten emakumezkoen ehunekoa %100ekoa da; hiru irakasle, hiruak emakumeak.

Foreign Language: English

48. Taula. Foreign Language: English ikasgaiaren bigarren analisia

FOREIGN LANGUAGE: ENGLISH	2012	2016/17	2019/2020
Deskribatzaileak	Ez	Ez	Ez
Edukien azalpen laburra	Ez	Ez	Ez
Gaitasun orokorrak	Bai	Ez	Ez
Berariazko gaitasunak	Ez	Ez	Ez
Metodologia	Ez	Ez	Ez
Ebaluazioa	Ez	Ez	Ez
Ikasketaren emaitzak	Ez	Ez	Ez
Gai-Zerrenda	Ez	Ez	Ez
Bibliografia	Ez	Ez	Ez
	BAI	EZ	EZ

Nahiz eta lehenengo mailako ikasgaia izan, nik bigarren mailan ikasi nuen. Baina oraingo analisisian ikasgaiari berezkoa den sailkapena eman diot.

2016/2017 ikasturtetik 2019/2020 ikastertera ez da *Foreign Language: English* ikasgaiaren irakasgaiaren gidan aldaketarik egon.

Ikasgaia irakasten duten emakumezkoen ehunekoa %ekoa da; hamaika irakasle, sei emakume eta bost gizon.

3.5.3.2. Bigarren maila

Gizartea, Familia Eta Eskola Inklusiboa

49. Taula. Gizarte, Familia eta Eskola Inklusiboa ikasgaiaren bigarren analisia

GIZARTEA, FAMILIA ETA ESKOLA INKLUSIBOA	2012	2016/17	2019/2020
Deskribatzaileak	Bai	Ez	Ez
Edukien azalpen laburra	Ez	Bai	Bai
Gaitasun orokorrak	Ez	Bai	Bai
Berariazko gaitasunak	Bai	Bai	Bai
Metodologia	Ez	Ez	Ez
Ebaluazioa	Ez	Bai	Bai

Ikasketaren emaitzak	Ez	Bai	Bai
Gai-Zerrenda	Bai	Bai	Bai
Bibliografia	Ez	Bai	Bai
	BAI	BAI	BAI

2016/2017 ikasturtetik 2019/2020 ikasturtera ez da *Gizartea, Familia Eta Eskola Inklusiboa* ikasgaiaren irakasgaiaren gidan aldaketarik egon.

Ikasgaia irakasten duten emakumezkoen ehunekoa %66ekoa da; hiru irakasle, bi emakume eta gizon bat.

Haur-Eskolako Antolamendua

50. Taula. Haur-Eskolako Antolamendua ikasgaiaren bigarren analisia

HAUR-ESKOLAKO ANTOLAMENDUA	2012	2016/17	2019/2020
Deskribatzaileak	Ez	Ez	Ez
Edukien azalpen laburra	Ez	Ez	Ez
Gaitasun orokorrak	Bai	Bai	Bai
Berariazko gaitasunak	Ez	Bai	Bai
Metodologia	Ez	Ez	Ez
Ebaluazioa	Ez	Bai	Bai
Ikasketaren emaitzak	Ez	Ez	Ez
Gai-Zerrenda	Ez	Ez	Ez
Bibliografia	Ez	Ez	Ez
	BAI	BAI	BAI

2016/2017 ikasturtetik 2019/2020 ikasturtera ez da *Haur-Eskolako Antolamendua* ikasgaiaren irakasgaiaren gidan aldaketarik egon.

Ikasgaia irakasten duten emakumezkoen ehunekoa %100ekoa da; Irakasle bakarra, emakumea.

Erantzun Psikopedagogikoa Eta Aniztasuna

51. Taula. Erantzun Psikopedagogikoa Eta Aniztasuna ikasgaiaren bigarren analisia

ERANTZUN PSIKOPEDAGOGIKOA ETA ANIZTASUNA	2012	2016/17	2019/2020
Deskribatzaileak	Ez	Ez	Ez
Edukien azalpen laburra	Ez	Ez	Ez
Gaitasun orokorrak	Bai	Bai	Bai
Berariazko gaitasunak	Ez	Bai	Bai
Metodologia	Ez	Ez	Ez
Ebaluazioa	Ez	Bai	Bai
Ikasketaren emaitzak	Ez	Ez	Ez

Gai-Zerrenda	Ez	Ez	Ez
Bibliografia	Ez	Ez	Ez
	BAI	BAI	BAI

2016/2017 ikasturtetik 2019/2020 ikasturtera ez da *Erantzun Psikopedagogikoa Eta Aniztasuna* ikasgaiaren irakasgaiaren gidan aldaketarik egon.

Ikasgaia irakasten duten emakumezkoen ehunekoa %66ekoa da; hiru irakasle, bi emakume eta gizon bat.

Hezkuntza Prozesu Eta Testuinguruen Behaketa Eta Analisia

52. Taula. Hezkuntza Prozesu Eta Testuinguruen Behaketa Eta Analisia ikasgaiaren bigarren analisia

HEZKUNTZA PROZESU ETA TESTUINGURUEN BEHAKETA ETA ANALISIA	2012	2016/17	2019/2020
Deskribatzaileak	-	Ez	Ez
Edukien azalpen laburra	-	Ez	Ez
Gaitasun orokorrak	-	Bai	Bai
Berariazko gaitasunak	-	Bai	Bai
Metodologia	-	Ez	Ez
Ebaluazioa	-	Bai	Bai
Ikasketaren emaitzak	-	Bai	Bai
Gai-Zerrenda	-	Bai	Bai
Bibliografia	-	Bai	Bai
	-	BAI	BAI

2016/2017 ikasturtetik 2019/2020 ikasturtera ez da *Hezkuntza Prozesu Eta Testuinguruen Behaketa Eta Analisia* ikasgaiaren irakasgaiaren gidan aldaketarik egon.

Ikasgaia irakasten duten emakumezkoen ehunekoa %50ekoa da; bi irakasle, emakume bat eta gizon bat.

Foreign Language: English 2

53. Taula. Foreign Language: English 2 ikasgaiaren bigarren analisia

FOREIGN LANGUAGE: ENGLISH 2	2012	2017/18	2019/2020
Deskribatzaileak	Ez	Ez	Ez
Edukien azalpen laburra	Ez	Ez	Ez
Gaitasun orokorrak	Bai	Bai	Bai
Berariazko gaitasunak	Ez	Bai	Bai
Metodologia	Ez	Ez	Ez
Ebaluazioa	Ez	Ez	Ez

Ikasketaren emaitzak	Ez	Ez	Ez
Gai-Zerrenda	Ez	Ez	Ez
Bibliografia	Ez	Ez	Ez
	BAI	BAI	BAI

Nahiz eta bigarren mailako ikasgaia izan, nik hirugarren mailan ikasi nuen. Baina oraingo analisisan ikasgaiari berezkoa den sailkapena eman diot.

2017/2018 ikasturtetik 2019/2020 ikasturtera ez da *Foreign Language: English 2* ikasgaiaren irakasgaiaren gidan aldaketarik egon.

Ikasgaia irakasten duten emakumezkoen ehunekoa %42koa da; hamabi irakasle, bi emakume, zazpi gizon.

Eskola-Praktikak 1

54. Taula. Eskola-Praktikak 1 ikasgaiaren bigarren analisia

ESKOLA-PRAKTIKAK 1	2012	2016/17	2019/2020
Deskribatzaileak	Ez	Ez	Ez
Edukien azalpen laburra	Ez	Ez	Ez
Gaitasun orokorrak	Ez	Ez	Ez
Berariazko gaitasunak	Ez	Ez	Ez
Metodologia	Ez	Ez	Ez
Ebaluazioa	Ez	Ez	Ez
Ikasketaren emaitzak	Ez	Ez	Ez
Gai-Zerrenda	Ez	Ez	Ez
Bibliografia	Ez	Ez	Ez
	EZ	EZ	EZ

2016/2017 ikasturtetik 2019/2020 ikasturtera ez da *Eskola-Praktikak 1* ikasgaiaren irakasgaiaren gidan aldaketarik egon.

Ikasgaia irakasten duten emakumezkoen ehunekoa %66koa da; bederatzi irakasle, sei emakume eta hiru gizon.

Hizkuntzaren Didaktika

55. Taula. Hizkuntzaren Didaktika ikasgaiaren bigarren analisia

HIZKUNTZAREN DIDAKTIKA	2012	2016/17	2019/2020
Deskribatzaileak	Ez	Ez	Ez
Edukien azalpen laburra	Ez	Ez	Ez
Gaitasun orokorrak	Ez	Bai	Bai

Berariazko gaitasunak	Ez	Bai	Bai
Metodologia	Ez	Ez	Ez
Ebaluazioa	Ez	Ez	Ez
Ikasketaren emaitzak	Ez	Ez	Ez
Gai-Zerrenda	Ez	Ez	Ez
Bibliografia	Ez	Ez	Ez
	EZ	BAI	BAI

2016/2017 ikasturtetik 2019/2020 ikastertera ez da *Hizkuntzaren Didaktika* ikasgaiaren irakasgaiaren gidan aldaketarik egon.

Ikasgaia irakasten duten emakumezkoen ehunekoa %50ekoa da; bi irakasle, emakume bat eta gizon bat.

Hizkuntza Eta Eskola

56. Taula. Hizkuntzaren eta Eskola ikasgaiaren bigarren analisia

HIZKUNTZA ETA ESKOLA	2012	2016/17	2019/2020
Deskribatzaileak	-	Ez	Ez
Edukien azalpen laburra	-	Ez	Ez
Gaitasun orokorrak	-	Bai	Bai
Berariazko gaitasunak	-	Bai	Bai
Metodologia	-	Ez	Ez
Ebaluazioa	-	Ez	Ez
Ikasketaren emaitzak	-	Ez	Ez
Gai-Zerrenda	-	Ez	Ez
Bibliografia	-	Ez	Ez
	-	BAI	BAI

2016/2017 ikasturtetik 2019/2020 ikastertera ez da *Hizkuntza Eta Eskola* ikasgaiaren irakasgaiaren gidan aldaketarik egon.

Ikasgaia irakasten duten emakumezkoen ehunekoa %33ekoa da; hiru irakasle, emakume bat eta bi gizon.

Musika Arloko Eta Mugimendu-Autonomiaren Garapena

57. Taula. Musika Arloko Eta Mugimendu-Autonomiaren Garapena ikasgaiaren bigarren analisia

MUSIKA ARLOKO ETA MUGIMENDU-AUTONOMIAREN GARAPENA	2012	2016/17	2019/2020
Deskribatzaileak	-	Ez	Ez
Edukien azalpen laburra	-	Ez	Ez

Nafarroako Unibertsitate Publikoko Haur Hezkuntza Irakasle Graduaren genero ikuspegia formakuntzan. Azterketa txiki bat

Gaitasun orokorrak	-	Bai	Bai
Berariazko gaitasunak	-	Bai	Bai
Metodologia	-	Ez	Ez
Ebaluazioa	-	Ez	Ez
Ikasketaren emaitzak	-	Ez	Ez
Gai-Zerrenda	-	Ez	Ez
Bibliografia	-	Ez	Ez
	-	BAI	BAI

2016/2017 ikasturtetik 2019/2020 ikastertera ez da *Musika Arloko Eta Mugimendu-Autonomiaren Garapena* ikasgaiaren irakasgaiaren gidan aldaketarik egon.

Ikasgaia irakasten duten emakumezkoen ehunekoa %75ekoa da; lau irakasle, hiru emakume eta gizon bat.

Matematika Eta Bere Didaktika

58. Taula. Matematika Eta Bere Didaktika ikasgaiaren bigarren analisia

MATEMATIKA ETA BERE DIDAKTIKA	2012	2016/17	2019/2020
Deskribatzaileak	-	Ez	Ez
Edukien azalpen laburra	-	Ez	Ez
Gaitasun orokorrak	-	Ez	Ez
Berariazko gaitasunak	-	Ez	Ez
Metodologia	-	Ez	Ez
Ebaluazioa	-	Ez	Ez
Ikasketaren emaitzak	-	Ez	Ez
Gai-Zerrenda	-	Ez	Ez
Bibliografia	-	Ez	Ez
	-	EZ	EZ

2016/2017 ikasturtetik 2019/2020 ikastertera ez da *Matematika Eta Bere Didaktika* ikasgaiaren irakasgaiaren gidan aldaketarik egon.

Ikasgaia irakasten duten emakumezkoen ehunekoa %50ekoa da; bi irakasle, emakume bat eta gizon bat.

3.5.3.3. Hirugarren maila

Natura Ingurunearen Didaktika

59. Taula. Natura Ingurunearen Didaktika ikasgaiaren bigarren analisia

NATURA INGURUNEAREN DIDAKTIKA	2012	2017/18	2019/2020
Deskribatzaileak	Ez	Ez	Ez

Edukien azalpen laburra	Ez	Ez	Ez
Gaitasun orokorrak	Bai	Bai	Bai
Berariazko gaitasunak	Ez	Bai	Bai
Metodologia	Ez	Ez	Ez
Ebaluazioa	Ez	Ez	Ez
Ikasketaren emaitzak	Ez	Ez	Ez
Gai-Zerrenda	Ez	Ez	Ez
Bibliografia	Ez	Ez	Ez
	BAI	BAI	BAI

2017/2018 ikasturtetik 2019/2020 ikastertera ez da *Natura Ingurunearen Didaktika* ikasgaiaren irakasgaiaren gidan aldaketarik egon.

Ikasgaia irakasten duten emakumezkoen ehunekoa %100ekoa da; Irakasle bakarra, emakumea.

Gizarte Ingurunearen Didaktika

60. Taula. Gizarte Ingurunearen Didaktika ikasgaiaren bigarren analisia

GIZARTE INGURUNEAREN DIDAKTIKA	2012	2017/18	2019/2020
Deskribatzaileak	Ez	Ez	Ez
Edukien azalpen laburra	Ez	Ez	Ez
Gaitasun orokorrak	Bai	Ez	Ez
Berariazko gaitasunak	Ez	Ez	Ez
Metodologia	Ez	Ez	Ez
Ebaluazioa	Ez	Ez	Ez
Ikasketaren emaitzak	Ez	Ez	Ez
Gai-Zerrenda	Ez	Ez	Ez
Bibliografia	Ez	Ez	Ez
	BAI	EZ	EZ

2017/2018 ikasturtetik 2019/2020 ikastertera ez da *Gizarte Ingurunearen Didaktika* ikasgaiaren irakasgaiaren gidan aldaketarik egon.

Ikasgaia irakasten duten emakumezkoen ehunekoa %100ekoa da; bi irakasle, biak emakumea.

Matematikaren Didaktika

61. Taula. Matematikaren Didaktika ikasgaiaren bigarren analisia

MATEMATIKAREN DIDAKTIKA	2012	2017/18	2019/2020
Deskribatzaileak	Ez	Ez	Ez
Edukien azalpen laburra	Ez	Ez	Ez

Nafarroako Unibertsitate Publikoko Haur Hezkuntza Irakasle Graduaren genero ikuspegia formakuntzan. Azterketa txiki bat

Gaitasun orokorrak	Ez	Bai	Bai
Berariazko gaitasunak	Ez	Ez	Ez
Metodologia	Ez	Ez	Ez
Ebaluazioa	Ez	Ez	Ez
Ikasketaren emaitzak	Ez	Ez	Ez
Gai-Zerrenda	Ez	Ez	Ez
Bibliografia	Ez	Ez	Ez
	EZ	BAI	BAI

2017/2018 ikasturtetik 2019/2020 ikasturtera ez da *Matematikaren Didaktika* ikasgaiaren irakasgaiaren gidan aldaketarik egon.

Ikasgaia irakasten duten emakumezkoen ehunekoa %0koa da; Irakasle bakarra, gizona.

Haur Literaturaren Didaktika

62. Taula. Haur Literaturaren Didaktika ikasgaiaren bigarren analisia

HAUR LITERATURAREN DIDAKTIKA	2012	2017/18	2019/2020
Deskribatzaileak	Ez	Ez	Ez
Edukien azalpen laburra	Ez	Ez	Ez
Gaitasun orokorrak	Ez	Bai	Bai
Berariazko gaitasunak	Ez	Bai	Bai
Metodologia	Ez	Ez	Ez
Ebaluazioa	Ez	Ez	Ez
Ikasketaren emaitzak	Ez	Bai	Bai
Gai-Zerrenda	Ez	Bai	Bai
Bibliografia	Ez	Ez	Ez
	EZ	BAI	BAI

2017/2018 ikasturtetik 2019/2020 ikasturtera ez da *Haur Literaturaren Didaktika* ikasgaiaren irakasgaiaren gidan aldaketarik egon.

Ikasgaia irakasten duten emakumezkoen ehunekoa %0koa da; bi irakasle eta biak gizonak.

Mugimendu Jokoa Hezkuntza Osagai Gisa

63. Taula. Mugimendu Jokoa Hezkuntza Osagai Gisa ikasgaiaren bigarren analisia

MUGIMENDU JOKOA HEZKUNTZA OSAGAI GISA	2012	2017/18	2019/2020
Deskribatzaileak	-	Ez	Ez
Edukien azalpen laburra	-	Ez	Ez
Gaitasun orokorrak	-	Bai	Bai
Berariazko gaitasunak	-	Bai	Bai

Metodologia	-	Ez	Ez
Ebaluazioa	-	Ez	Ez
Ikasketaren emaitzak	-	Ez	Ez
Gai-Zerrenda	-	Ez	Ez
Bibliografia	-	Ez	Ez
	-	BAI	BAI

2017/2018 ikasturtetik 2019/2020 ikastertera ez da *Mugimendu Jokoa Hezkuntza Osagai Gisa* ikasgaiaren irakasgaiaren gidan aldaketarik egon.

Ikasgaia irakasten duten emakumezkoen ehunekoa %0koa da; bi irakasle, biak gizona.

Musikaren Didaktika

64. Taula. Musikaren Didaktika ikasgaiaren bigarren analisia

MUSIKAREN DIDAKTIKA	2012	2017/18	2019/2020
Deskribatzaileak	-	Ez	Ez
Edukien azalpen laburra	-	Ez	Ez
Gaitasun orokorrak	-	Ez	Ez
Berariazko gaitasunak	-	Bai	Bai
Metodologia	-	Ez	Ez
Ebaluazioa	-	Ez	Ez
Ikasketaren emaitzak	-	Ez	Ez
Gai-Zerrenda	-	Ez	Ez
Bibliografia	-	Ez	Ez
	-	BAI	BAI

2017/2018 ikasturtetik 2019/2020 ikastertera ez da *Musikaren Didaktika* ikasgaiaren irakasgaiaren gidan aldaketarik egon.

Ikasgaia irakasten duten emakumezkoen ehunekoa %100ekoa da; bi irakasle, biak emakumeak.

Plastikaren Didaktika

65. Taula. Plastikaren Didaktika ikasgaiaren bigarren analisia

PLASTIKAREN DIDAKTIKA	2012	2017/18	2019/2020
Deskribatzaileak	-	Ez	Ez
Edukien azalpen laburra	-	Ez	Bai
Gaitasun orokorrak	-	Ez	Ez
Berariazko gaitasunak	-	Bai	Bai
Metodologia	-	Ez	Ez
Ebaluazioa	-	Ez	Ez

Ikasketaren emaitzak	-	Bai	Bai
Gai-Zerrenda	-	Ez	Bai
Bibliografia	-	Ez	Ez
	-	BAI	BAI

2017/2018 ikasturtetik 2019/2020 ikastertera ez da *Plastikaren Didaktika* ikasgaiaren irakasgaiaren gidan, genero ikuspuntuari dagokionez, aldaketarik egon.

Ikasgaia irakasten duten emakumezkoen ehunekoa %0koa da; irakasle bakarra, gizona.

Gorputz Adierazpenaren Didaktika

66. Taula. Gorputz Adierazpenaren Didaktika ikasgaiaren bigarren analisia

GORPUTZ ADIERAZPENAREN DIDAKTIKA	2012	2017/18	2019/2020
Deskribatzaileak	Ez	Ez	Ez
Edukien azalpen laburra	Ez	Ez	Ez
Gaitasun orokorrak	Bai	Ez	Ez
Berariazko gaitasunak	Ez	Bai	Bai
Metodologia	Ez	Ez	Ez
Ebaluazioa	Ez	Ez	Ez
Ikasketaren emaitzak	Ez	Ez	Ez
Gai-Zerrenda	Ez	Ez	Ez
Bibliografia	Ez	Ez	Ez
	BAI	BAI	BAI

2017/2018 ikasturtetik 2019/2020 ikastertera ez da *Gorputz Adierazpenaren Didaktika* ikasgaiaren irakasgaiaren gidan aldaketarik egon.

Ikasgaia irakasten duten emakumezkoen ehunekoa %100ekoa da; bi irakasle, biak emakumeak.

Foreign Language Didactics In Infantile School: English

67. Taula. Foreign Language Didactics In Infantile School: English ikasgaiaren bigarren analisia

FOREIGN LANGUAGE DIDACTICS IN INFANTILE SCHOOL: ENGLISH	2012	2017/18	2019/2020
Deskribatzaileak	-	Ez	Ez
Edukien azalpen laburra	-	Ez	Ez
Gaitasun orokorrak	-	Ez	Ez
Berariazko gaitasunak	-	Ez	Ez
Metodologia	-	Ez	Ez
Ebaluazioa	-	Ez	Ez
Ikasketaren emaitzak	-	Ez	Ez

Gai-Zerrenda	-	Ez	Ez
Bibliografia	-	Ez	Ez
	-	EZ	EZ

2017/2018 ikasturtetik 2019/2020 ikasturtera ez da *Foreign Language Didactics In Infantile School: English* ikasgaiaren irakasgaiaren gidan aldaketarik egon.

Ikasgaia irakasten duten emakumezkoen ehunekoa %100ekoa da; bi irakasle, biak emakumeak.

Gorputz-Hezkuntza Eta Osasuna

68. Taula. Gorputz-Hezkuntza eta Osasuna ikasgaiaren bigarren analisia

GORPUTZ-HEZKUNTZA ETA OSASUNA	2012	2017/18	2019/2020
Deskribatzaileak	-	Ez	Ez
Edukien azalpen laburra	-	Ez	Ez
Gaitasun orokorrak	-	Ez	Bai
Berariazko gaitasunak	-	Bai	Bai
Metodologia	-	Ez	Ez
Ebaluazioa	-	Ez	Ez
Ikasketaren emaitzak	-	Ez	Ez
Gai-Zerrenda	-	Ez	Ez
Bibliografia	-	Ez	Ez
	-	BAI	BAI

2017/2018 ikasturtetik 2019/2020 ikasturtera aldaketa bat egon da *Gorputz-Hezkuntza Eta Osasuna* ikasgaiaren irakasgaiaren gidan.

Nik ikasitako urtean Berariazko Gaitasunak atalean agertzen zen genero ikuspegiari buruzko adierazpen zehatza, baina oraingoan Gaitasun Orokorrak atalean ere agertzen da: “3. GO - Diseinatzea eta erregulatzea ikasteko espazioak dibertsitatearen testinguruetan, arretaz hartuz ikasle bakoitzaren hezkuntza beharrak, genero berdintasuna, ekitatea eta giza eskubideentzako errespetua.”

Ikasgaia irakasten duten emakumezkoen ehunekoa %50ekoa da; lau irakasle, bi emakume eta bi gizon.

3.5.3.4. Laugarren maila

Ingurune Naturalaren Eta Sozialaren Ikerketa

69. Taula. Natura Ingurunearen Didaktika ikasgaiaren bigarren analisia

INGURUNE NATURALAREN ETA SOZIALAREN IKERKETA	2012	2018/19	2019/2020
Deskribatzaileak	-	Ez	Ez
Edukien azalpen laburra	-	Ez	Ez
Gaitasun orokorrak	-	Bai	Bai
Berariazko gaitasunak	-	Bai	Bai
Metodologia	-	Ez	Ez
Ebaluazioa	-	Ez	Ez
Ikasketaren emaitzak	-	Ez	Ez
Gai-Zerrenda	-	Ez	Ez
Bibliografia	-	Ez	Ez
	-	BAI	BAI

2018/2019 ikasturtetik 2019/2020 ikasturtera ez da *Ingurune Naturalaren Eta Sozialaren Ikerketa* ikasgaiaren irakasgaiaren gidan aldaketarik egon.

Ikasgaia irakasten duten emakumezkoen ehunekoa %100ekoa da; hiru irakasle, hiruak emakumeak.

*Adierazpen Mugimendua, Dantza Eta Erritmoa***70. Taula.** Adierazpen Mugimendua, Dantza Eta Erritmoa ikasgaiaren bigarren analisia

ADIERAZPEN MUGIMENDUA, DANTZA ETA ERRITMOA	2012	2018/19	2019/2020
Deskribatzaileak	-	Ez	Ez
Edukien azalpen laburra	-	Ez	Ez
Gaitasun orokorrak	-	Ez	Ez
Berariazko gaitasunak	-	Bai	Bai
Metodologia	-	Ez	Ez
Ebaluazioa	-	Ez	Ez
Ikasketaren emaitzak	-	Ez	Ez
Gai-Zerrenda	-	Ez	Ez
Bibliografia	-	Ez	Ez
	-	BAI	BAI

2018/2019 ikasturtetik 2019/2020 ikasturtera ez da *Adierazpen Mugimendua, Dantza Eta Erritmoa* ikasgaiaren irakasgaiaren gidan aldaketarik egon.

Ikasgaia irakasten duten emakumezkoen ehunekoa %100ekoa da; bi irakasle, biak emakumeak.

Gorputz-Hezkuntzaren Didaktikaren Antolamendua

71. Taula. Gorputz-Hezkuntzaren Didaktikaren Antolamendua ikasgaiaren bigarren analisia

GORPUTZ-HEZKUNTZAREN DIDAKTIKAREN ANTOLAMENDUA	2012	2018/19	2019/2020
Deskribatzaileak	-	Ez	Ez
Edukien azalpen laburra	-	Ez	Ez
Gaitasun orokorrak	-	Bai	Bai
Berariazko gaitasunak	-	Bai	Bai
Metodologia	-	Ez	Ez
Ebaluazioa	-	Ez	Ez
Ikasketaren emaitzak	-	Ez	Ez
Gai-Zerrenda	-	Ez	Ez
Bibliografia	-	Ez	Ez
	-	BAI	BAI

2018/2019 ikasturtetik 2019/2020 ikastertera ez da *Gorputz-Hezkuntzaren Didaktikaren Antolamendua* ikasgaiaren irakasgaiaren gidan aldaketarik egon.

Ikasgaia irakasten duten emakumezkoen ehunekoa %0ekoa da; irakasle bat, gizona.

Eskola-Praktikak 2

72. Taula. Eskola-Praktikak 2 ikasgaiaren bigarren analisia

ESKOLA-PRAKTIKAK 2	2012	2018/19	2019/2020
Deskribatzaileak	Ez	Ez	Ez
Edukien azalpen laburra	Ez	Ez	Ez
Gaitasun orokorrak	Ez	Bai	Bai
Berariazko gaitasunak	Ez	Bai	Bai
Metodologia	Ez	Ez	Ez
Ebaluazioa	Ez	Ez	Ez
Ikasketaren emaitzak	Ez	Ez	Ez
Gai-Zerrenda	Ez	Ez	Ez
Bibliografia	Ez	Bai	Bai
	EZ	BAI	BAI

2018/2019 ikasturtetik 2019/2020 ikastertera ez da *Eskola-Praktikak 2* ikasgaiaren irakasgaiaren gidan aldaketarik egon.

Ikasgaia irakasten duten emakumezkoen ehunekoa %60koa da; bost irakasle, hiru emakume eta bi gizon.

Eskola-Praktikak 3

73. Taula. Eskola-Praktikak 3 ikasgaiaren bigarren analisia

ESKOLA-PRAKTIKAK 3	2012	2018/19	2019/2020
Deskribatzaileak	Ez	Ez	Ez
Edukien azalpen laburra	Ez	Ez	Ez
Gaitasun orokorrak	Ez	Bai	Bai
Berariazko gaitasunak	Ez	Bai	Bai
Metodologia	Ez	Ez	Ez
Ebaluazioa	Ez	Ez	Ez
Ikasketaren emaitzak	Ez	Ez	Ez
Gai-Zerrenda	Ez	Ez	Ez
Bibliografia	Ez	Bai	Bai
	EZ	BAI	BAI

2018/2019 ikasturtetik 2019/2020 ikastertera ez da *Eskola-Praktikak 3* ikasgaiaren irakasgaiaren gidan aldaketarik egon.

Ikasgaia irakasten duten emakumezkoen ehunekoa %32ekoa da; hemeretzi irakasle bat, 6 emakume eta hamairu gizona.

ONDORIOAK/CONCLUSIONES

Al igual que los apartados “1. Testuinguru/Contexto” y “2.2. Sexismoaren ikerketa/Análisis del sexismo”, para poner fin a este trabajo y teniendo que demostrar que a lo largo de la carrera he adquirido el nivel C1 en castellano, me dispongo a realizar el presente apartado “Conclusiones” en dicho idioma.

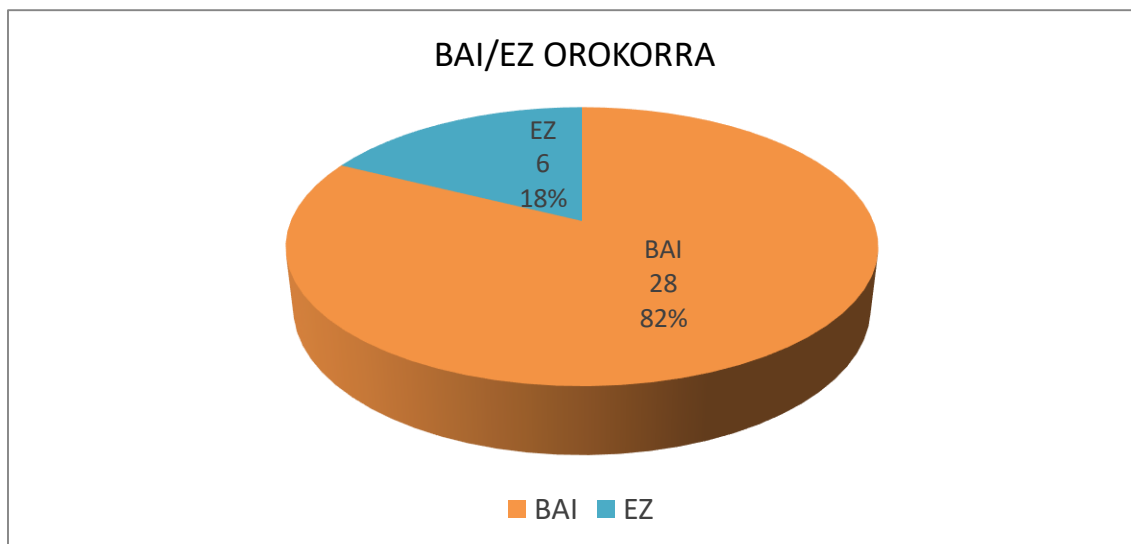
En las siguientes líneas trataré de reflejar todas las reflexiones, pensamientos y conclusiones que han ido surgiendo en mi cabeza a lo largo del trabajo y una vez finalizado. También aprovecharé para realizar junto con los objetivos planteados al principio del trabajo un pequeño resumen.

- El primer objetivo era hacer un análisis con perspectiva de género de las asignaturas que yo misma he cursado en los diferentes años de mi carrera para comprobar si la formación recibida cubre esa necesidad anteriormente planteada.

A modo de representar de forma visual, se van a presentar 3 gráficas que reflejan la realidad del estudio realizado.

La primera de las gráficas que se presentan, muestra la relación porcentual entre las asignaturas se han dado como positivas en cuanto a que en ellas se trabaja la perspectiva de género. Hay que tener en cuenta, que se han contado como positivas aquellas en las que al menos una de las características del plan de estudios sea positiva, siendo estas las siguientes:

- Descriptores
- Contenidos
- Competencias genéricas
- Competencias específicas
- Metodología
- Evaluación
- Resultado del aprendizaje
- Temario
- Bibliografía

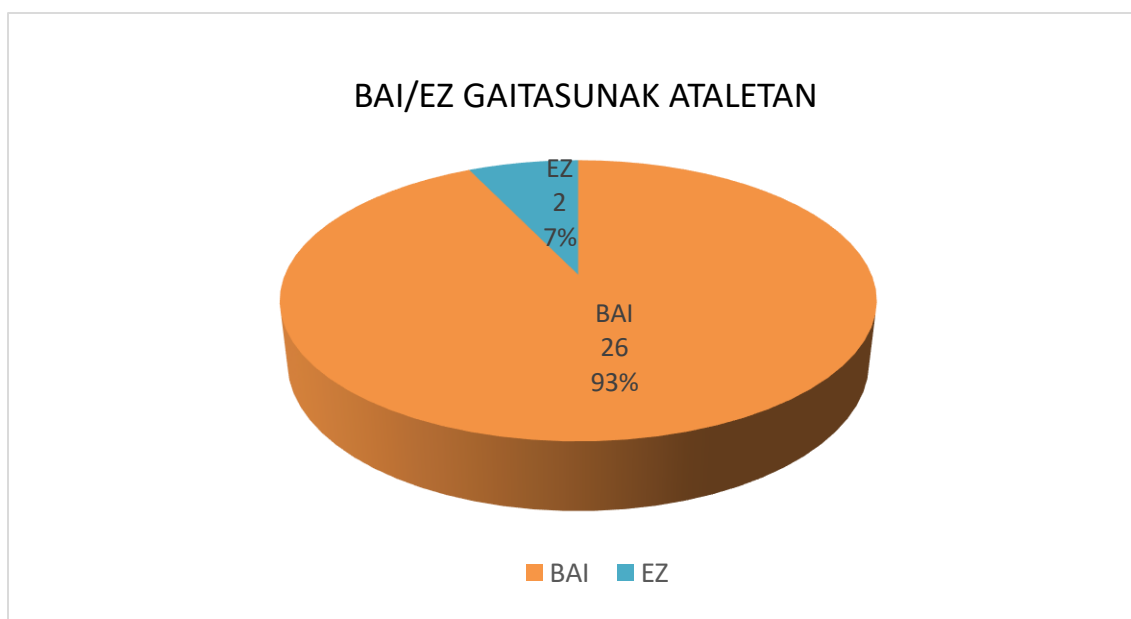

5. Irudia. Nire ikasgaien grafiko orokorra

Como se observa en esta gráfica, el porcentaje de asignaturas que en alguna de las características ha obtenido un resultado positivo es del 82%.

Una vez obtenido este resultado, se ha decido dar un segundo paso y evaluar en cuáles de estas 28 asignaturas que han obtenido un valor positivo aparecen competencias que trabajen la perspectiva de género.

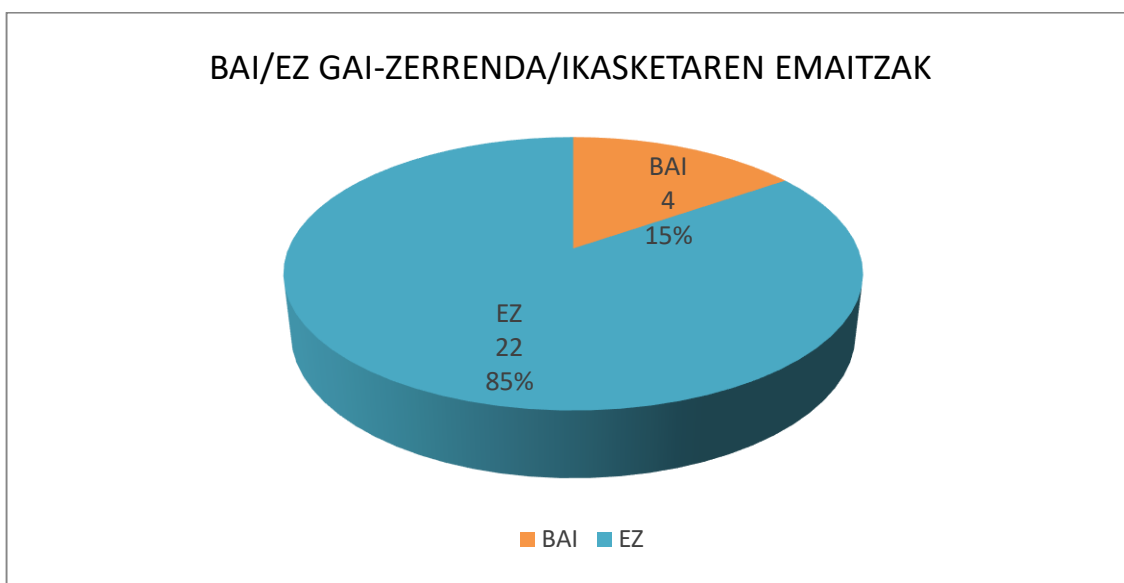
Hay que tener en cuenta que para que se contara como positivo se han tenido en cuenta si se cumplía una o las dos características que hablan de competencias; genéricas y específicas.

6. Irudia. Nire ikasgaien gaitasun atalen grafikoa

Como se observa en esta gráfica, el porcentaje de asignaturas que en alguna de las características relacionadas con competencias ha obtenido un resultado positivo es del 93%.

En esta situación, se ha dado un último paso para completar el estudio. De estas 26 asignaturas que han obtenido un valor positivo en alguna de las competencias, se han estudiado en cuantas de ellas el temario obtenía un valor positivo en cuanto a perspectiva de género.

7. Irudia. Nire ikasgaien gai-zerrenden grafikoa

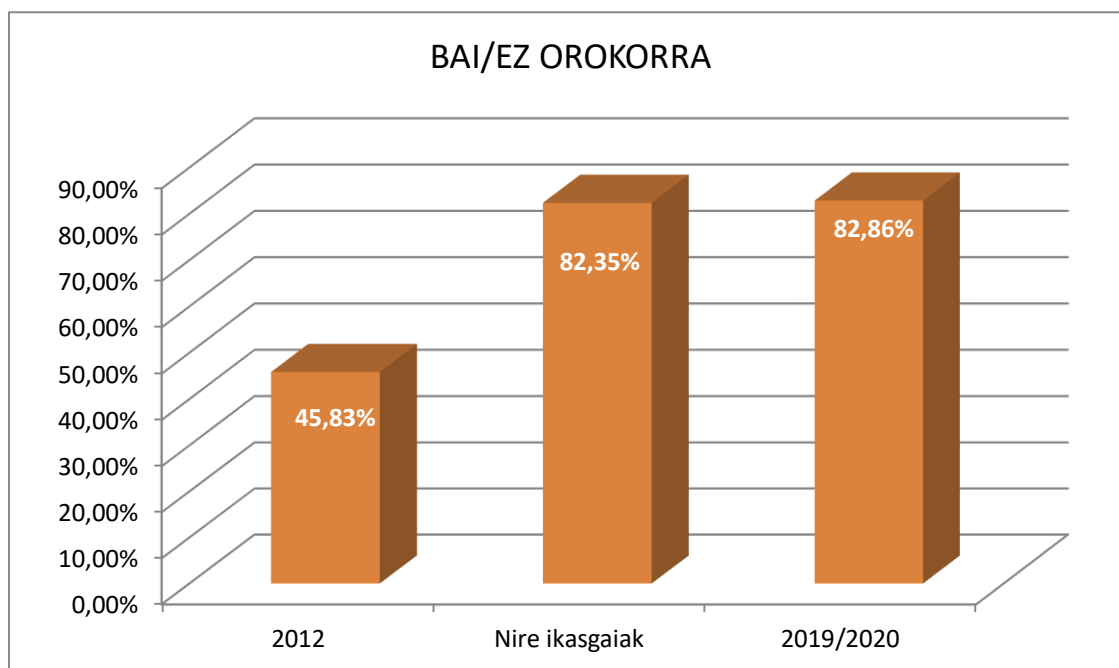
Como se observa en esta tercera gráfica, la gran mayoría de asignaturas (85%) de las que en alguna de las características han obtenido un resultado positivo, y además en alguna de las características relacionadas con competencias ha obtenido también un resultado *no trabajan la perspectiva de género en el temario*.

Un resultado cuanto menos llamativo y que confirma mi hipótesis inicial.

- El segundo objetivo a cumplir era comprobar si ha habido una evolución en materia de género en los planes de estudio de las asignaturas de Grado de Magisterio de Educación Infantil de la Universidad Pública de Navarra.

Para ello, se ha hecho una comparativa entre estudio realizado en 2012 relativo a los grados de la UPNA, el plan de estudios cursado por mí y el plan de estudios actual del año 2019/2020.

Nuevamente, hay que tener en cuenta, que se han contado como positivas aquellas en las que al menos una de las características, anteriormente citadas, del plan de estudios sea positiva.

8. Irudia. Haur Hezkuntzako Irakasle Graduak ikasgaien eboluzioa genero ikuspegiaren

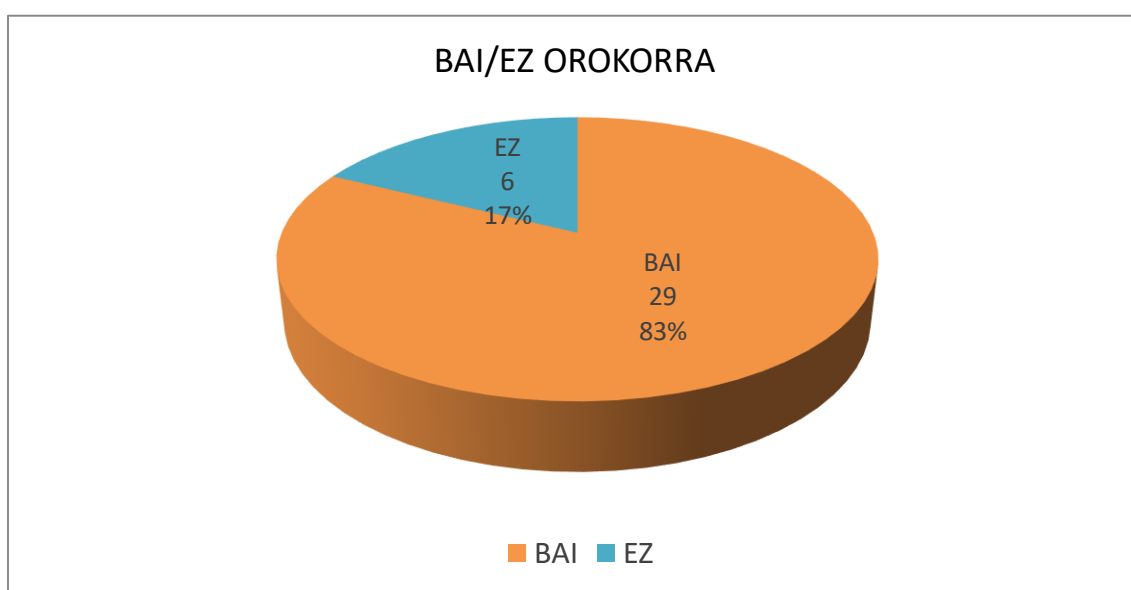
Al realizar una primera comparativa, se observa en esta gráfica que habido una evolución significativa al comparar el año 2012 con el plan de estudios que yo personalmente he cursado. Por tanto es una evolución positiva. Sin embargo, también se observa en la gráfica que la evolución existente entre mi plan de estudios y el plan actual es mínima. Es cierto que sigue una tendencia de evolución positiva, pero también es cierto que dicha evolución ha sido mínima en esta segunda comparativa.

También hay que tener en cuenta que esta comparativa es a modo general, pues ya hemos comprobado anteriormente que aunque alguna de las características de la asignatura obtuviera un valor positivo en lo que a perspectiva de género se refiere, esto no asegura que el temario trabaje la temática en cuestión.

- Y el tercer y último objetivo es analizar los planes de estudio del curso académico 2019/2020, es decir, este último curso, con el fin de conseguir una foto de la realidad actual de la perspectiva de género del Grado de Magisterio de Educación Infantil, y comparar el análisis con el de mis cursos académicos.

Se va a seguir el mismo patrón que en la primera de las conclusiones y se van a evaluar en 3 niveles diferentes.

La primera de las gráficas que se presentan, muestra la relación porcentual entre las asignaturas se han dado como positivas en cuanto a que en ellas se trabaja la perspectiva de género. Hay que tener en cuenta, que se han contado como positivas aquellas en las que al menos una de las características del plan de estudios sea positiva.

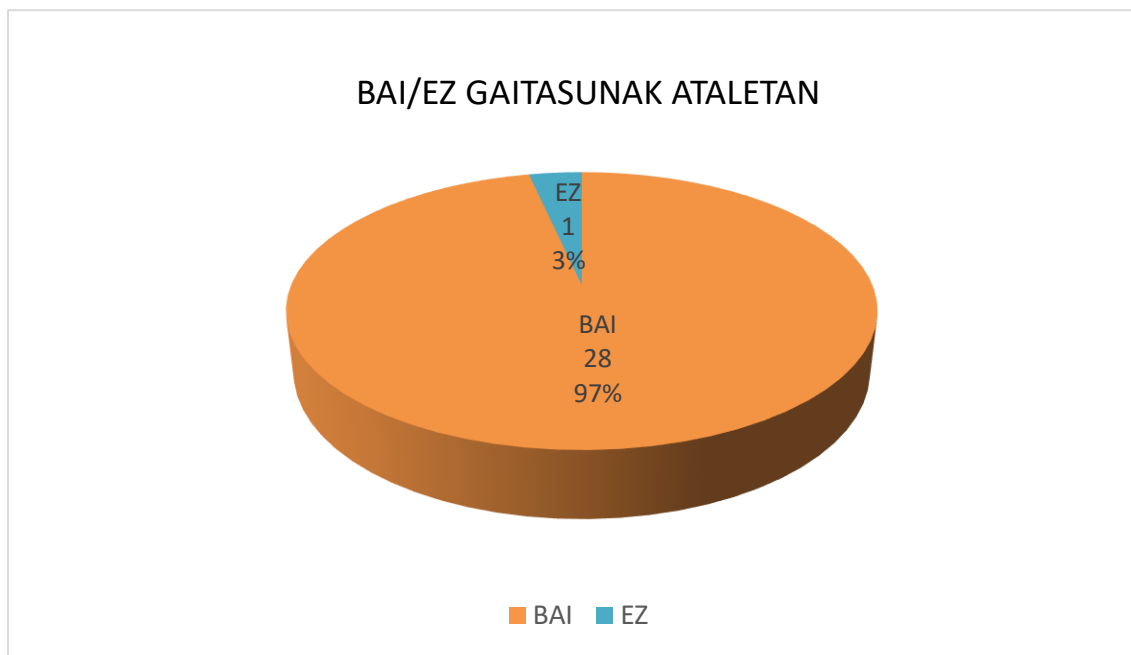

9. Irudia. 2019/2020 ko ikasgaien grafiko orokorra

Como se observa en esta gráfica, el porcentaje de asignaturas que en alguna de las características ha obtenido un resultado positivo es del 83%. Comparando este valor con el plan de estudios cursado por mí, la evolución es positiva con un incremento del +0,5%.

Una vez obtenido este resultado, se ha decido dar un segundo paso y evaluar en cuáles de estas 29 asignaturas que han obtenido un valor positivo aparecen competencias que trabajen la perspectiva de género.

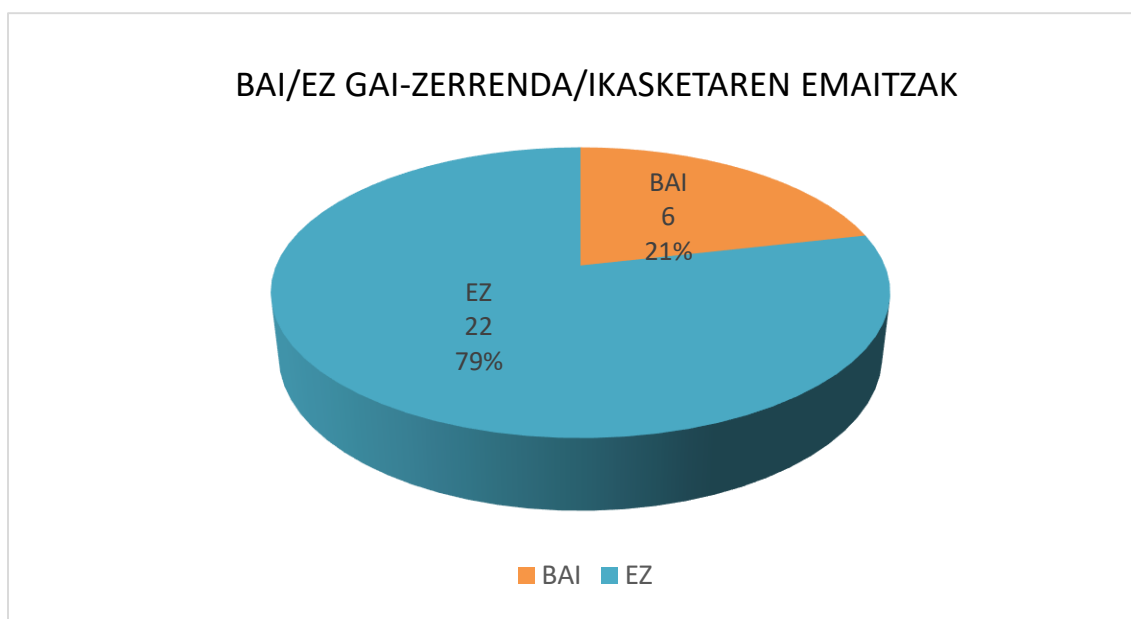
Hay que tener en cuenta que para que el que se contara como positivo se han tenido en cuenta si se cumplía uno o las dos características que hablan de competencias, genéricas y específicas.

10. Irudia. 2019/2020ko ikasgaien gaitasun atalen grafikoa

Como se observa en esta gráfica, el porcentaje de asignaturas que en alguna de las características relacionadas con competencias ha obtenido un resultado positivo es del 97%. Comparando este valor con el plan de estudios cursado por mí, la evolución es positiva con un incremento del +4%.

En esta situación, se ha dado un último paso para completar el estudio. De estas 28 asignaturas que han obtenido un valor positivo en alguna de las competencias, se han estudiado en cuantas de ellas el temario obtenía un valor positivo en cuanto a perspectiva de género.

11. Irudia. 2019/2020ko gai-zerrenden grafikoa

Como se observa en esta tercera gráfica, la gran mayoría de asignaturas (79%) de las que en alguna de las características han obtenido un resultado positivo, y además en alguna de las características relacionadas con competencias ha obtenido también un resultado *no trabajan la perspectiva de género en el temario*. Comparando este valor con el plan de estudios cursado por mí, la evolución es positiva con un descenso del -6%.

En definitiva, se ve una evolución positiva en cuanto al trabajo de la perspectiva de género entre el plan de estudios actual y el plan de estudios que tuve la oportunidad de cursar. Sin embargo, esta evolución no ha supuesto un gran cambio, pues los valores de mejora han sido mínimos.

Una vez finalizado el apartado de conclusiones, me dispongo a realizar unas cuestiones abiertas, preguntas y cuestiones para el debate con el fin de ampliar y completar el proyecto:

- ¿Es esta evolución lo suficientemente importante como para considerar que se está trabajando para que realmente exista igualdad?
- ¿Se están destinando medios para hacer este tipo de análisis que aportan una fotografía de la realidad?
- ¿Habría alguna forma más eficiente para recibir un feedback del alumnado que la encuesta voluntaria que se pasa actualmente?

- ¿Cada cuánto tiempo se evalúa la adecuación de los planes de estudio?
- ¿Son capaces de educar en igualdad las personas que terminan hoy en día la carrera?
- ¿Qué complementos se podrían añadir en la formación de cara a mejorar esta formación?

BIBLIOGRAFIA

- Acosta, A., Calvo, M., Pastor, I. y Torres, T. (2020, otsailak 23). Los planes de igualdad en las universidades españolas. Situación actual y retos de futuro. Berreskuratua file:///C:/Users/User/Downloads/23873-56628-1-PB%20(1).pdf
- Anónimo (2013, apirilak 21). El rol de la mujer a través de la historia. Berreskuratua <https://vidadeviolenciamujer.blogspot.com/2013/04/el-rol-de-la-mujer-traves-de-la-historia.html>
- Aprendiendo Juntos (2019, abenduak 27) ¿Qué es la perspectiva de género y por qué es importante? Berreskuratua <https://www.educo.org/Blog/Que-es-perspectiva-de-genero-y-su-importancia>
- Aristizabal, P., Gómez-Pintado, .A, Lasarte, G. y Ugalde, A.I. (2016) La mirada coeducativa en la formación del profesorado. Berreskuratua <https://revistas.ucm.es/index.php/RCED/article/view/52031>
- Asián, R., Cabez, F. y Rodríguez, V. (2014, azaroak 24). Formación en Género en la Universidad: ¿Materia de asignaturas específicas o de educación transversal. Berreskuratua <https://idus.us.es/bitstream/handle/11441/59580/Formaci%c3%b3n%20en%20G%3%a9nero%20en%20la%20Universidad.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- Ballarín, P. (2008): La Educación de las mujeres en la España contemporánea (siglos XIX-XX), Madrid, Editorial Síntesis
- Boix, M. (2005). La historia de las mujeres, todavía una asignatura pendiente. Berreskuratua <http://www.mujeresenred.net/spip.php?article272>
- BOE núm. 106 (2006, maiatzak 04). Ley Orgánica 2/2006, de 3 de mayo, de Educación. Berreskuratua <https://www.boe.es/eli/es/lo/2006/05/03/2/con#a1>
- Bolaños, L.M. y Jiménez-Cortés, R. (2007). La formación del profesorado en género. Berreskuratua Revista de Investigación Educativa, 25(1), 77-95.
- Capel, R.M (1984). Mujer y sociedad en España. Berreskuratua <https://dialnet.unirioja.es/servlet/libro?codigo=280836>

- Carbonell, J. (1996). Educación sexista y coeducación. La escuela entre la utopía y la realidad. Diez temas de sociología de la educación. Berreskuratua
- CIS. (2020). *¿Cuál es, a su juicio, el principal problema que existe actualmente en España? ¿Y el segundo? ¿Y el tercero?* (pregunta A9, pág. 3). Berreskuratua http://www.cis.es/cis/export/sites/default/-Archivos/Marginales/3260_3279/3273/es3273mar.pdf
- Derechos de la mujer (2013, apirilak 21). Un poco de historia. Berreskuratua <https://derechosdelasmujerestrabajo.blogspot.com/>
- España, A. I. (Violencia contra las mujeres en España. Berreskuratua <https://www.es.amnesty.org/en-que-estamos/espana/violencia-contra-las-mujeres/>
- Flecha, C. (1996). Los "estudios para la mujer" en la España decimonónica. Berreskuratua <https://dialnet.unirioja.es/servlet/articulo?codigo=236996>
- Gálvez, L. (2019, maiatzak 10) España en perspectiva de género. Berreskuratua <https://www.lavanguardia.com/vanguardia-dossier/20191005/47798897823/espana-igualdad-de-genero-feminista-brecha-salarial-desigualdad-equidad.html>
- Gráficos de la violencia de género en 2019. (2020/04/15). Berreskuratua <https://www.separadasydivorciadas.org/graficos-en-2019/>
- Gobierno de Navarra (2017). Programa Skolae. Berreskuratua <https://www.educacion.navarra.es/web/dpto/skolae-familias>
- Generalitat Valenciana (2018). Plan director de coeducación. Berreskuratua <http://www.ceice.gva.es/documents/161634256/165603089/Plan+Director+de+Coeducaci%C3%B3n/a53bc1f6-e22b-4210-89aa-5e34230c4e08>
- Gobierno Vasco. (2019). Plan de coeducación para el sistema educativo vasco en el camino hacia la igualdad y el buen trato. Berreskuratua https://www.euskadi.eus/contenidos/plan_departamental/40_plandep_xileg/es_def/Plan%20coeducaci%C3%B3n%20sist.%20educativo.pdf

- Hernández, J.L y Sánchez, L (2020/04/12). La educación feminista en el sistema educativo español(1857-2007) Berreskuratua
<http://www.elfuturodelpasado.com/eFdP03/014%2017.pdf>
- Inclusión de la Mujer (2020/04/12). Inclusión social y política de la mujer. Berreskuratua
<https://inclusiondelamujer.blogspot.com/2014/05/contexto-general-del-papel-de-la-mujer.html>
- Junta de Andalucía (2006). II plan estratégico de igualdad de género en educación. Berreskuratua
<https://www.juntadeandalucia.es/educacion/portals/delegate/content/c8458d47-056d-4d79-a1bc-4d0129f567e2>
- Madrid, E. (2019). Las mujeres en altos cargos se triplican en 25 años pero no llegan al 30%. Berreskuratua
<https://www.diariodenavarra.es/noticias/negocios/economia/2019/10/19/las-mujeres-altos-cargos-triplican-anos-pero-no-llegan-30-668167-1033.html>
- Martín Cano, F (2007). Algunas falsas ideas sobre los papeles sexuales en la Prehistoria. Berreskuratua
<https://ifc.dpz.es/recursos/publicaciones/27/22/15.martin-cano.pdf>
- Ministerio de Igualdad, Gobierno de España. . (2019). *MUJERES VÍCTIMAS MORTALES POR VIOLENCIA DE GÉNERO EN ESPAÑA A MANOS DE SUS PAREJAS O EXPAREJAS. DATOS PROVISIONALES*. Recuperado de
[https://violenciagenero.igualdad.gob.es/violenciaEnCifras/victimasMortales/fichaMujeres/pdf/Vmortales_2019_4_12\(2\).pdf](https://violenciagenero.igualdad.gob.es/violenciaEnCifras/victimasMortales/fichaMujeres/pdf/Vmortales_2019_4_12(2).pdf)
- Ministerio de Igualdad, Gobierno de España. (2020). *MUJERES VÍCTIMAS MORTALES POR VIOLENCIA DE GÉNERO EN ESPAÑA A MANOS DE SUS PAREJAS O EXPAREJAS. DATOS PROVISIONALES*. Berreskuratua
https://violenciagenero.igualdad.gob.es/violenciaEnCifras/victimasMortales/fichaMujeres/pdf/Vmortales_2020_05_05.pdf
- Mujeres en red (2006). ¿Qué es la coeducación? Berreskuratua
<http://www.mujeresenred.net/spip.php?article1304>

- Ruiz, E. y Alario, T. (2010). La prevención de la violencia de género en la formación inicial del profesorado. *TABANQUE Revista pedagógica*, 23, 127-144
- Saiz, R. (2020/01/25). Skolae: el programa pionero en Navarra de coeducación que hace de contrapunto al veto parental. Berreskuratua https://www.eldiario.es/navarra/Skolae-coeducacion-igualdad-veto_parental_0_988651288.html
- San Martín, O. (2020/05/08). Castells prepara una reforma legal para que en todos los planes de estudios se enseñe la igualdad entre hombres y mujeres. Berreskuratua <https://www.elmundo.es/espana/2020/05/08/5eb45c9c21efa0066a8b464c.html>
- Scanlon, G (1986). La polémica feminista en la España contemporánea. Berreskuratua <https://dialnet.unirioja.es/servlet/libro?codigo=77767>
- Subirats, M (1994). Conquistar la igualdad: la coeducación hoy. Berreskuratua <https://rieoei.org/historico/oeivirt/rie06a02.pdf>
- Suberviola, I. (2012). Coeducación: un derecho y un deber del profesorado. *Revista electrónica interuniversitaria de formación del profesorado*, 15(3), 59-67. Berreskuratua <https://dialnet.unirioja.es/servlet/articulo?codigo=4615257>
- Olóriz, P., Iturbide, R., & Fernández, B. (2012). *ESTUDIO DE LA TRANSVERSALIDAD DE GÉNERO EN LOS TÍTULOS DE GRADO IMPLANTADOS EN LA UPNA*. Berreskuratua <https://www.unavarra.es/unidad-igualdad/Plan+de+trabajo/estudios?languageId=100000>
- ORDEN MINISTERIAL, de 9 de Septiembre de 1937. Boletín de Educación de Octubre de 1937, nº5. Castellón. Consultado en 25 de Octubre de 2011 en http://repositori.uji.es/jspui/bitstream/10234/28386/2/boletin_de_educacion_n%C2%BA5.pdf
- Wikipediako laguntzaileak. (2020, maiatzak 10). Perspectiva de género. Berreskuratua https://es.wikipedia.org/wiki/Perspectiva_de_g%C3%A9nero

Wikipediako laguntzaileak. (2020, apirilak 3). Sexuaren eta generoaren arteko bereizketa. Berreskuratua

https://eu.wikipedia.org/wiki/Sexuaren_eta_generoaren_arte_arteko_bereizketa